

Ledenvoordeel

KBC Verzekeringen stuurde haar brede weersverzekering bij en biedt een korting op de franchise. ▶ P. 18

Ferm voor agravrouwen

Lut D'Hondt vertelt over de machinering en Ann Stevens over een lerend netwerk voor melkveehoudsters. ▶ P. 32

Sonja De Becker: "We willen met alle ketenpartners een duidelijk signaal geven aan de Vlaamse regering." ▶ P. 4

Boer&Tuinder

1 JOB OP 3 OP DE SCHOP?

in de Vlaamse agrovoedingsketen

Wil jij een brede weersverzekering sluiten?

Als lid verzeker je je gewassen met een lagere franchise

De klimaatverandering veroorzaakt extremere weersomstandigheden. Het is daarom verstandig om je extra te verzekeren tegen schade aan je gewassen en zo het voortbestaan van je land- of tuinbouwbedrijf veilig te stellen. Leden van Boerenbond die bij KBC een brede weersverzekering sluiten voor hun volledige bedrijfsareaal krijgen een lagere franchise.

Ontdek alle info op www.boerenbond.be/ledenvoordelen

**BOEREN
BOND**
biedt
ledenvoordelen

Van de week

5 PAS-actie Vlaamse voedingsketen

Actualiteiten

- 8 Vakgroep vleesvee
- 9 Crisisplan Vlaamse varkenshouderij
- 10 Industriegroentetelers vragen faire prijzen voor hun producten
- 11 Nitraatresidu in 2021
- 12 Vakgroep Melkvee

Sociaal nieuws

13 Tijdelijk verblijf van EU-onderdanen

De markten

14 Commentaar bij de prijzen van granen, groenten en fruit

Ledenvoordeel

18 KBC stuurt brede weersverzekering bij

Teelttechniek

28 Nieuwe IPM-maatregelen

Ferm voor Agravrouwen

30 Lut D'Hondt en de machinerie van Maldegem

32 Ann Stevens en het lerend netwerk voor melkveehoudsters

Gewasbescherming

40 Studiedag Volsog

Natuur

44 Vijsterrenhotel voor wilde bijen

Innovatie

46 Innovatief dessert met eigen eieren

Teelttechniek

50 Niet eenzijdig bemesten

Regio

54 Agenda
56 Nieuws uit de provincies

22

Dierlijke mest als alternatief voor kunstmest

Kunnen emissiearm aangewende mengmest en kippenmest en de nieuwe 'kunstmest' Renure een (gedeeltelijk) alternatief zijn voor kunstmest?

16

Melkveebarometer

De zuivelmarkten blijven pieken, maar ook de prijzen van belangrijke grondstoffen zoals krachtvoer, kunstmest en energie zijn spectaculair gestegen.

44

Natuur

Het bijenhotel in ons Boerennatuurpakket wordt met zorg vervaardigd in lokale sociale ateliers en aan huis geleverd door Werkers.

“Enkele eenvoudige tips zetten je op weg om zelf een product te ontwikkelen.”

Patrick Pasgang,
consulent Korte keten en
landbouwverbreiding ▶ p. 49

“De Vlaamse regering houdt best rekening met dit stevige ketensignaal als ze een socio-economisch bloedbad wil vermijden.”

Ketenpartners agrofood roepen Vlaamse regering op tot doordacht stikstofbeleid

De eerste verjaardag van het stikstofarrest komt in zicht. Een jaar van grote onzekerheid voor onze bedrijven. En die onzekerheid weegt, en niet alleen op de landbouwbedrijven. De hele Vlaamse agrovoedingsketen voelt de enorme druk van dit dossier. Wij namen daarom opnieuw het initiatief om alle ketenpartners in de agrovoedingssector te verenigen rond een duidelijk signaal richting Vlaamse regering. Een ondoordacht stikstofbeleid bedreigt immers tot 1 op de 3 jobs en tot 30% van het bruto binnenlands product in de Vlaamse dierlijke agrovoedingsketen. Redenen genoeg om samen met BCZ, BFA, Febev, ABS, Fedagrim, Fevia Vlaanderen en Fenavian vijf concrete punten te formuleren die nodig zijn voor een degelijk en socio-economisch verantwoord stikstofbeleid dat 20.000 jobs in de keten vrijwaart. De tekst van onze oproep lees je vanaf pagina 5. Deze week lichten we deze gezamenlijke boodschap toe in een persoonlijk onderhoud met minister-president Jambon en viceminister-presidenten Crevits, Weyts en Somers (op een afspraak met minister Demir is het bij ter perse gaan nog wachten). De komende dagen zullen ook onze bestuursleden en vertegenwoordigers van de keten dezelfde boodschap brengen bij de Vlaamse Parlementsleden die mee aan het stuur zitten in dit dossier. Als de Vlaamse regering een socio-economisch bloedbad in dit dossier wil vermijden – wat ze vorig jaar uitdrukkelijk heeft beloofd – houdt ze de komende dagen en weken best rekening met dit stevige ketensignaal.

Varkencrisis op de politieke agenda

Vorige week hebben we samen met ABS in de Commissie Landbouw van het Vlaams Parlement de aanhoudende varkencrisis toegelicht. We hebben duidelijk gemaakt dat de verliezen week na week verder oplopen. Historisch hoge voederprijzen, een sputterende export door AVP en corona zijn zoals geweten de oorzaken. Een kentering in de markt zit er op korte termijn niet aan te komen, liquiditeitsondersteuning op alle mogelijke niveaus blijft dus nodig. We hebben er ook ons gezamenlijke crisisactie-

plan gepresenteerd. Het werd door de parlementsleden en door minister Crevits warm onthaald. Maar nu is het wel aan de politiek om er op heel korte termijn mee aan de slag te gaan. Met de sectorvakgroep Varkens zullen we de randvoorwaarden voor een snelle opkoopregeling bepalen. Belangrijk is dat bedrijven die intekenen, weten waar ze aan toe zijn. Voor de blijvers is het cruciaal dat de weggekochte stikstof verrekend wordt in de toekomstige taakstelling voor emissiereductie.

Ledenvoordeel Boerenbond brede weersverzekering

Droogte, vorst en overvloedige regen lieten de laatste jaren op heel wat land- en tuinbedrijven serieuze schade achter. Met de klimaatverandering vrees ik dat dit een vast gegeven voor de komende jaren wordt. Als ondernemer je meest voorkomende risico's afdekken is dan ook meer dan ooit aan de orde. En op het Rampenfonds moet je niet meer rekenen, de tussenkomst vanuit het Rampenfonds is uitdovend en bovendien gekoppeld aan het afsluiten van een brede weersverzekering. Vandaar dat er geen keuze is: we moeten als landbouwsector aan de slag en onze klimaatrisico's zelf beter afdekken. Dat kan door in te zetten op klimaatmitigatie, bijvoorbeeld door huidige teelttechnieken en teelten klimaatrobuuster te maken. Via heel wat demoprojecten wordt er hiermee ervaring opgedaan en kunnen goede stappen vooruit gezet worden. Maar ook verzekering is een manier om klimaatrisico's af te dekken. Met de vorige jaren opgedane ervaringen zijn intussen de polisvoorwaarden van de brede weersverzekering verbeterd, al blijft het werken met deze nieuwsoortige verzekering voor alle partijen een leertraject. Als Boerenbond ondersteunen wij de leden-landbouwers die hier verantwoordelijkheid in opnemen door samen met KBC een ledenvoordeel te voorzien voor het afsluiten van een brede weersverzekering: wie lid is van Boerenbond kan, indien hij zijn hele areaal verzekert, rekenen op een verlaagde toepassing van de franchise.

voorzitter@boerenbond.be

**1 JOB OP 3
OP DE SCHOP?**

Met een doordacht stikstofbeleid vrijwaart de overheid 20.000 jobs

Het uitblijven van een beslissing rond het PAS maakt dat er niet alleen onzekerheid over de toekomst is op onze land- en tuinbouwbedrijven, maar ook op bedrijven in de hele Vlaamse agrovoedingsketen. We namen daarom het initiatief om alle ketenpartners in de agrovoedingssector te verenigen rond een duidelijk signaal richting Vlaamse regering. Met BCZ, BFA, ABS, Febev, Fedagrim, Fevia en Fenavian schreven we (Boerenbond, Groene Kring en Ferm voor agrarische vrouwen) een open brief, die deze week werd overhandigd aan een aantal ministers. We formuleren 5 concrete punten die nodig zijn voor een degelijk en socio-economisch verantwoord stikstofbeleid, dat 20.000 jobs in de keten vrijwaart. Hierbij de integrale inhoud van ons signaal.

Sonja De Becker, voorzitter

Onze Vlaamse agrovoedingsketen vormt de basis van onze voedingsindustrie, de grootste industriële sector van Vlaanderen. De dierlijke productieketen bestaat uit de primaire sector en haar toeleveranciers en afnemers, stelt zo'n 60.000 mensen tewerk en staat garant voor een omzet van zo'n 38,5 miljard euro. Geen klein bier dus. Maar ondertussen hangt de definitieve PAS al bijna een jaar als een gigantisch zwaard van Damocles boven het hoofd van elk van de bedrijven uit deze agrovoedingsketen ... Een **ondoordachte definitieve PAS kan immers tot 30% van de banen bedreigen en eenzelfde percentage voor wat de bijdrage aan het bruto binnenlands product van de dierlijke agrovoedingsketen betreft**. Dit zorgt op veel landbouwbedrijven én binnen de hele voedingsketen voor onzekerheid en onrust. Met een goed uitgedachte PAS, geflankeerd door een gepast budget, kan de Vlaamse regering heel wat jobs vrijwaren en zo de socio-economische impact van dit beleid tot een minimum beperken. De dierlijke primaire sector en haar toeleveranciers en afnemers vragen bijgevolg dat Vlaanderen zeer dringend werk maakt van een degelijk PAS-beleid. Dit houdt een

beleid in dat:

- rechtszekerheid biedt;
- afgestemd is op de diversiteit aan bedrijven die onze Vlaamse agrovoedingsketen rijk is;
- innovatie hoog in het vaandel draagt;
- gebiedsgericht is op basis van grondig onderzoek;
- voldoende middelen ter beschikking stelt voor de tenuitvoerbrenging van de vooropgestelde doelen.

1 De agrovoedingsketen vraagt de Vlaamse regering om een rechtszeker beleid

Zeer dringend is een decretale verlenging van de vergunningsduur voor bedrijven waarvan de vergunning op korte termijn afloopt. Alleen zo kan men op zijn minst voor deze gezinnen de meest verscheurende, acute onzekerheid opheffen.

Zorg voor een vergunningenbeleid dat bedrijven toelaat te blijven bestaan en zich te ontwikkelen. Dat nu een beleid wordt ontwikkeld dat beperkingen voorziet op de groei van de veestapel is in de huidige omstandigheden begrijpelijk. Dat dit bewustzijn er is binnen de sector wordt weerspiegeld in het crisisplan voor de varkenshouderij waarin een uitkoopregeling voor varkenshouderijen voorgesteld wordt. Het vergunningenbeleid moet evenwel ruimte blijven bieden voor individueel ondernemerschap. Bedrijven moeten kunnen evolueren, inspelen op wijzigende verwachtingen van zowel de markt als de maatschappij. Een sector zonder perspectief kan noch innoveren, noch evolueren.

Als de Vlaamse regering met één decreet de vergunning van piekbelasters vervroegd zou beëindigen, dan kiest ze voor een beleidsmatige aanpak die elke vorm van rechtszekerheid fnuikt. **Welke zekerheid biedt een vergunning immers nog in Vlaanderen als men met één pennentrek een vergunning vervroegd kan beëindigen? Als men deze bedrijven zo graag vervroegd ziet sluiten, vragen we de Vlaamse overheid om niet te kiezen voor de stok maar voor de wortel en een vervroegde stopzetting te stimuleren met een genereuze top-up.**

Daarnaast heeft men klaarblijkelijk de intentie om de onthefing van nulbemesting in groene bestemmingen te beëindigen, evenwel zonder hierbij momenteel zicht te hebben op de socio-economische impact, noch op de concrete bijdrage in functie van het behalen van de Europese natuurdoelen. Ook hier **vragen we de Vlaamse regering om de gemaakte akkoorden na te komen.**

2 De agrovoedingsketen vraagt de Vlaamse regering om een beleid op maat van de verschillende bedrijven

Van groot tot klein, van bio tot klassiek, van korte keten over eigen markt tot exportgericht, van oud tot jong ... en alles daartussenin. Onze Vlaamse landbouwbedrijven zijn zeer divers. Elk van deze bedrijven heeft een eigen plaats en meerwaarde in de toegevoegde waardecreatie van onze voedingsindustrie. Die diversiteit betekent impliciet dat een 'one fits all'-aanpak voor het stikstofprobleem nooit tot bevredigende resultaten kan leiden. **Waar de sector nood aan heeft, zijn sectorale doelstellingen. Deze doelstellingen moeten vervolgens leiden tot brede maatregelenpakketten zodat elke landbouwer – maar zeker ook de jonge landbouwer –, ongeacht bedrijfsgrootte, vorm of verdienmodel, de mogelijkheid krijgt oplossingen te kiezen die passen binnen zijn bedrijfsvoering, bedrijfsmodel en toekomstvisie.** Door een toekomstperspectief te bieden aan diverse landbouwmodellen, kan ook de diversiteit in toeleveranciers en afnemers behouden blijven.

3 De agrovoedingsketen vraagt de Vlaamse regering om een innovatief beleid

Allerlei nieuwe technieken en maatregelen maken het mogelijk om de ammoniakuitstoot in de veehouderij terug te dringen. **Waar innovatie in de industrie, binnen en buiten de agrovoedingssector, met open armen wordt onthaald, wordt het in de emissieproblematiek van de veehouderijen bijna onmogelijk gemaakt om te innoveren.** Het ontbreken van een proefstalregeling en het wetenschappelijk comité dat innovatieve technieken moet evalueren, maakt het onmogelijk om nieuwe technieken te laten goedkeuren. Hierdoor ontbreekt vandaag jammer genoeg elke stimulans en kans om te innoveren.

4 De agrovoedingsketen vraagt de Vlaamse regering om een gebiedsgericht beleid op basis van grondig onderzoek

Om in bepaalde gebieden de natuurdoelen te halen, zijn bijkomende maatregelen nodig. Dat gebiedsgericht beleid – op basis van grondig onderzoek – nodig zal zijn, lijkt vanzelfsprekend. In Nederland trekt men reeds jaren tijd uit voor onderzoek terwijl men dit in Vlaanderen blijkbaar beslist via een desktopanalyse. **We pleiten ook hier om het**

beleid te ondersteunen door essentieel en gedegen onderzoek te voeren.

5 De agrovoedingsketen vraagt de Vlaamse regering om voldoende middelen om dit beleid te kunnen voeren

Investeringen zijn enkel mogelijk op voorwaarde dat de Vlaamse overheid deze bedrijven een duurzaam **toekomstperspectief** geeft en ook substantieel bijdraagt aan een transformatiefonds dat de bedrijven daadwerkelijk moet ondersteunen. Er zal meer nodig zijn dan de beperkte middelen die men voorlopig in Vlaanderen voorzien heeft teneinde het stikstofprobleem op te lossen. Als we over de grens kijken, leren we dat men bij de noorderburen 25 miljard euro veil heeft voor hun stikstofplan. En de vraag is ook daar of dit zal volstaan. Een pijnlijke waarheid, maar het stikstofbeleid is gedoemd om te mislukken, tenzij de Vlaamse regering zich engageert om deze transitie ten volle te onderschrijven en financieel te ondersteunen.

Met de hulp van de Vlaamse regering naar duurzame verankering van de Vlaamse agrovoedingsketen

Als keten beseffen we zeer goed dat we momenteel in Vlaanderen tegen milieugrenzen aanbotsen. We erkennen, nogmaals, dat een verdere en versnelde daling van stikstofemissies zich opdringt, óók binnen de landbouwsector. Alle partners binnen de keten zetten al jarenlang in op verduurzaming en willen hun verantwoordelijkheid blijven opnemen. We engageren ons daarom om bijkomende inspanningen te leveren om de stikstofemissies versneld verder te doen dalen en om gezamenlijk naar oplossingen te zoeken, die de diversiteit binnen de landbouwsector behouden. Dit engagement heeft echter enkel zin wanneer we kunnen rekenen op **een realistisch en stabiel stikstofbeleid dat een duurzame veehouderij in Vlaanderen kansen geeft**. De agrovoedingsketen vraagt de Vlaamse regering daarom om samen werk te maken van degelijk PAS-kader dat de sector de mogelijkheid biedt om haar engagement na te komen en zo de socio-economische impact op duizenden gezinnen en bedrijven tot een minimum te beperken. ■

Vakgroepen in beweging

Vleesvee en -kalveren | Vleesindex in het rood

Vleesveehouders worden net als andere sectoren geconfronteerd met zeer sterke stijgingen van hun kosten (veevoeder, energie, meststoffen ...), waardoor hun rentabiliteit onder druk staat ondanks de verbeterde marktsituatie het voorbije jaar, en een daling van de kosten zit er niet onmiddellijk aan te komen. De FOD Economie berekent op regelmatige basis de rundvleesindex. Deze index werd destijds binnen de werkgroep rundvlees van het ketenoverleg uitgewerkt en is gebaseerd op de evolutie van de marktprijzen en voederprijzen ter realisatie van een kilogram groei. Deze index geeft een goed beeld van sterke prijsfluctuaties zoals we die het voorbije jaar gekend hebben in de grondstofprijzen. Hierdoor vertoont de index een sterke daling van meer dan 10% ten opzichte van de referentie-index. Dit is het sein voor de vakgroepen om de discussie aan te gaan met onze afnemers. Stijgende kosten doorrekenen als primaire sector is niet evident, maar in de huidige situatie is een door-

Stijgende kosten doorrekenen als primaire sector is niet evident.

rekening van de kosten naar de afnemers noodzakelijk opdat de vleesveehouders voldoende (economisch) duurzaam kunnen produceren. Ze roepen de vleeshandelaren en retailers alvast op hierover constructief te discussiëren met het oog op behoud van een toekomstige duurzame lokale rundvleesproductie en -aanvoer.

Vleesvee en -kalveren | Vlaams strategisch plan GLB

Momenteel loopt het openbaar onderzoek van het plan-MER van het Vlaams strategisch plan GLB. Voor de vakgroepen is het positief dat er meer duidelijkheid komt omtrent de concrete invulling van het nieuwe GLB, voorzien vanaf 2023. Het GLB moet in eerste instantie een flexibel, doelgericht en stimulerend kader voor de actieve landbouwers bieden waarbij hun inspanningen op milieu- en klimaatvlak gehonoreerd worden. Ze stellen vast dat de nieuwe randvoorwaarden met onder meer een teeltrotatie en het aanhouden van niet-productieve elementen zware inspanningen zullen vergen. Ze zijn wel tevreden dat de gekoppelde steun voor een duurzame productie van lokaal rundvlees voorzien blijft. Deze is noodzakelijk om de toekomstige rundvleesproductie voor de lokale markt te bestendigen. Alleszins zal de haalbaarheid om hierin in te stappen afhangen van de concrete uitwerking van de toegangsvoorwaarden. Bovendien is het voor de vakgroepen cruciaal dat de steun per koe voor alle zoekkoeien gelijk blijft. Een systeem van gestaffelde premies is niet aanvaardbaar en zal vooral nadelig zijn voor de jongere en dynamische bedrijven. Daarnaast betreuen ze dat er nagenoeg geen alternatieven worden voorzien voor het wegvallen van de gekoppelde slachtkalverpremie. Tot slot is het bemoedigend dat een aantal

ecoregelingen voorliggen die door vleesveehouders kunnen worden toegepast, al zijn er nog bedenkingen bij een aantal voorwaarden binnen deze ecoregelingen. De sectorvakgroepen zullen alvast hun opmerkingen bij het voorliggende strategisch plan overmaken.

Vleesvee en -kalveren | Reductie pesticidengebruik

Er is een ontwerp-nationaal actieplan ter reductie van het pesticidengebruik uitgewerkt. Dit is een vijfjaarlijks plan met concrete acties om de impact van gewasbeschermingsmiddelen en biociden op de volksgezondheid en het milieu te beperken. Deze acties hebben betrekking op meerdere aspecten (opleiding, informatie en bewustmaking, verkoop, bescherming van het aquatisch milieu en specifieke gebieden ...). De vakgroepen pleiten onder meer voor professionele en meer praktijkgerichte opleidingen in het kader van de fyto-licentie. Ze beseffen echter wel dat puntvervuilingen van gewasbeschermingsmiddelen maximaal moeten worden vermeden. Zo niet dreigen er naar de toekomst toe bepaalde middelen te verdwijnen of worden er ruimere bufferstroken ingesteld. Dit laatste is voor de vakgroepen in waterrijke regio's en in een versnipperd Vlaanderen met kleine percelen niet realistisch. Het is dus belangrijk dat iedereen die gewasbeschermingsmiddelen gebruikt ze op een verantwoorde wijze aanwendt en toepast. Tot slot zijn ze sceptisch tegenover mogelijke toekomstige administratieve lasten voor het bijhouden van een digitaal gebruiksregister. ■

Roel Vaes, adviseur Rundvee, Studiedienst Boerenbond

www.boerenbond.be/ sectorvakgroepen

Boerenbond en ABS stellen gezamenlijk crisisplan voor varkenshouderij voor

VARKENSCRISIS Om de Vlaamse varkenshouderij door de huidige diepe crisis te loodsen, moeten alle betrokken partijen, van diverse overheden tot de respectievelijke spelers uit de varkensketen, hun verantwoordelijkheid nemen. Nooit eerder werd de toekomst van de Vlaamse varkenshouderij zo gehypothekerd. Samen met het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) stelt Boerenbond een crisisactieplan voor. De Vlaamse varkenssector bevindt zich al maandenlang in een uiterst penibele situatie. Het afgelopen jaar bereikten de varkensprijzen een dieptepunt en stegen de voederprijzen voor de sector spectaculair. Dit kwam bovenop de impact op de markt vanwege uitbraken van Afrikaanse varkenspest doorheen Europa en de coronamaatregelen wereldwijd, met grote impact op de afzetmarkten voor Belgisch varkensvlees. Deze gevaarlijke combinatie van een langdurige ongunstige marktsituatie en hoge productiekosten duwde onze Vlaamse varkenshouders in een ongekende en aanhoudende crisis. Door acute liquiditeitsproblemen en zonder zicht op beterschap dreigen ook financieel gezonde bedrijven slachtoffer te worden van een faillissement.

Cashpositie op korte termijn

Om de cashpositie op de varkensbedrijven te verbeteren zal op verschillende niveaus moeten gewerkt worden. Dit betekent dat op niveau van de Vlaamse overheid én ook bij verschillende ketenactoren liquiditeitsondersteuning verwacht wordt. Parallel hieraan moeten ook op Europees niveau een aantal crisismechanismen dringend geactiveerd worden. Daarnaast dringt een snelle opkoopregeling in functie van de stikstofproblematiek zich op. "De stikstofdiscussie

Er wordt gevraagd om – en zelfs vooraleer er duidelijkheid is over de definitieve PAS – alvast te starten met een uitkoopregeling voor varkensbedrijven.

zorgt voor een onhoudbare onzekerheid voor vele bedrijven. Voor een aantal varkensbedrijven die straks geen toekomst meer hebben omwille van hun stikstofimpact, kan er beter vandaag dan morgen duidelijkheid komen", stelt voorzitter Sonja De Becker. Er wordt gevraagd om – en zelfs vooraleer er duidelijkheid is over de definitieve PAS – alvast te starten met een uitkoopregeling voor varkensbedrijven. Het snel opkopen van varkensbedrijven, deze met de grootste N-impact als eerste, moet sowieso de toekomstige taakstelling van de varkenssector in het stikstofdossier haalbaarder maken.

Structurele maatregelen op lange termijn

Op langere termijn dringen zich structurele maatregelen op om het onevenwicht in de markt aan te pakken en de

sector te helpen voldoen aan een aantal maatschappelijke verwachtingen. Zo staat de varkenssector voor twee grote transities: stikstof en dierenwelzijn. In ons gezamenlijk crisisactieplan doen we samen met ABS concrete voorstellen: de oprichting van een ruim transitiefonds voor stikstof, aanvullende Europese ondersteuning voor een transitie naar nog meer dierenwelzijn en *last but not least*, verdere stappen vanuit de sector naar een sterker verdienmodel en een differentiatie van het aanbod. ■

Bron: Boerenbond

De varkenssector staat voor twee grote transities: stikstof en dierenwelzijn.

Rony Neyens, voorzitter van de provinciale vakgroep Vollegrondsgroenten, voor de geblokkeerde toegang tot Ardo.

Industriegroentetelers vragen faire prijzen voor hun producten

ACTIE Vorige donderdag blokkeerden een 400-tal industriegroentetelers met hun tractoren een tijdlang de toegang tot diepvriesfabrieken Ardo, Dicofoods, Pasfrost en Greenyard, gevestigd in de regio Roeselare. Ze uitten daarmee hun ongenoegen over het uitblijven van faire prijzen voor hun producten. Tegelijk ondersteunden ze hiermee Ingro, de belangrijkste vereniging van industriegroentetelers.

In december en januari werden de jaarlijkse contractonderhandelingen voor industriegroenten gevoerd. Onder meer Ingro ging hierbij in gesprek met de afnemers van industriegroenten (vooral diepvriesbedrijven). De onderhandelingen verliepen vrij stroef. De afnemers weigerden rekening te houden met de realiteit van zeer sterk gestegen kosten – tussen 10% en 21%, afhankelijk van de teelt – voor de groentetelers. Denk hierbij aan de kosten voor kunstmest-

stoffen (tot +300%), gewasbescherming, energie (+70%), tewerkstelling en de kosten die voortvloeien uit allerlei extra eisen in de lastenboeken voor het teeltseizoen 2022. Meerdere teelten kennen bovendien al jaren een ondermaatse prijsvorming, waardoor een inhaalbeweging broodnodig is.

Druk op de prijsvorming

Het eerste voorstel van de afnemers was volstrekt ondermaats. Een algemene prijsverhoging van 3%, met uitzondering van 5% voor een aantal

teelten en 10% voor spinazie lijkt mooi, maar dekt de toegenomen kosten niet. Ingro informeerde zijn leden over dit voorstel en kon onmogelijk akkoord gaan. Boerenbond en ABS waren verontwaardigd over de gang van zaken en konden zich evenmin vinden in dit voorstel. Ook nieuwe voorstellen van diverse afnemers konden niet worden aanvaard. “Er wordt nog steeds onvoldoende rekening gehouden met de stijgende kostprijs voor het telen van kwaliteitsvolle industriegroenten. De contractprijzen

moeten méér stijgen, ten minste in lijn met de stijgende kostprijzen”, zegt Rony Neyens, voorzitter van de provinciale vakgroep Vollegrondsgroenten (West-Vlaanderen).

Krachtig signaal

Vermits een redelijk akkoord niet rond de tafel bereikt kon worden, voerden Boerenbond en ABS daarom een actie voor de poorten van eerder genoemde afnemers. “Met deze actie willen we een krachtig signaal geven aan de afnemers. We hebben nood aan méér dan louter kostendekkende prijzen voor onze producten. We verwachten meer respect voor ons werk en een eerlijk inkomen. Onze inspanningen en investeringen worden te weinig gewaardeerd. Het is de taak van de afnemers én de retail om ervoor te zorgen dat de hele keten zijn brood verdient. We vragen gewoon faire prijzen voor onze producten, meer niet”, vatte Rony Neyens de boodschap van de actievoerders samen. De groentetelers vroegen de afnemers om opnieuw rond de tafel te gaan zitten met de telersorganisaties om tot betere prijzen te komen. Afwachten of alle afnemers daarop ingaan ... ■

Jan Van Bavel

De groentetelers gingen voor de ingang van Ardo in gesprek met de leiding van de diepvriesfabriek.

Beter dan gemiddeld nitraatresidu in 2021

NITRAATRESIDUCAMPAGNE De resultaten van de nitraatresiducampagne in 2021 zijn bekend. Met een gemiddeld nitraatresidu van 62 kg N/ha in 2021 is het resultaat beduidend beter dan in 2020, toen het gemiddelde 82 kg N/ha bedroeg. Dit resultaat is vergelijkbaar met dit van 2016, toen de klimaatomstandigheden vergelijkbaar waren, namelijk een nat jaar en weinig droogte. Planten konden dus beter groeien en stikstof opnemen. Droge zomers leiden tot minder opname van stikstof door de landbouwgewassen en bijgevolg tot een hoger nitraatresidu. Volgens VLM zou er dit jaar ook iets meer uitspoeling mogelijk zijn tot onder de 90 cm.

Naast de weersomstandigheden heeft de aanpak van de staalnamecampagnes sinds 2011, waarbij opvolgstalen genomen worden naar aanleiding van een te hoog nitraatresidu in het voorgaande jaar, ook een invloed op het globale gewogen gemiddelde nitraatresidu. Het aandeel opvolgpercelen is aanzienlijk toegenomen sinds 2015. Het gewogen gemiddelde nitraatresidu van de opvolgpercelen is hoger dan dat van de andere percelen en weegt sinds 2015 dus zwaarder door in het globale gewogen gemiddelde. Desondanks wordt voor gras, graangevassen, fruit en bieten drempelwaarde (DW) 1 van zowel gebiedstype (GT) 0/1 als 2/3 ruimschoots gehaald. Voor mais (zand), sierteelt en boomkwekerij en groenten ligt het gemiddelde wel onder DW 1 van GT 0/1, maar wordt DW1 voor GT 2/3 nog niet gehaald. De aardappelen ten slotte

maakten een sterke stap vooruit, maar blijven gemiddeld nog boven DW 1 voor zowel GT 0/1 als 2/3. In 2021 waren er in het totaal 7833 perceelsevaluaties waarvan er 5986 een resultaat hadden onder DW 1. Er waren in totaal 3574 landbouwers geselecteerd voor een bedrijfsevaluatie. Hiervan waren er 2391 met een resultaat onder DW 1. Hiervan kregen of behielden 2071 een vrijstelling omdat het resultaat ook lager was dan de strengste drempelwaarde van gebiedstype 2/3. In 2022 zijn er daardoor 5296 landbouwers met een vrijstelling. Daarvan waren er 3565 die de vrijstelling behouden en 1731 die vanaf 2022 een vrijstelling toegekend krijgen. Toch hadden 67 landbouwers een bedrijfsevaluatie boven DW 2. ■

Caroline Van der Heyden, adviseur Milieubeleid, Studiedienst Boerenbond

Tabel. Vergelijking nitraatresidu 2020-2021

Teeltgroep	2020	2021
Grasland	57	38
Mais	97	69
Graangevassen	67	60
Bieten	50	42
Aardappelen	132	106
Groenten	116	86
Fruit	59	53
Sierteelt en boomkweek	101	87
Overige teelten	86	77
Totaal	82	62

Planten konden beter groeien en stikstof opnemen.

De Franse landbouwminister Julien Denormandie, vorige week tijdens de informele raad in Straatsburg, wil het handelsbeleid op de agenda.

Europa in 't kort

Europese Unie | Europese regelmacht

Europa is geen politieke noch militaire wereldmacht. De spanningen aan de eigen grenzen moeten door individuele regeringsleiders of een verre vriend worden opgelost. De Europese Unie zelf is afwezig. Europa staat wel gekend als een regelmacht. Dat ben je zolang je ook een economische handelsmacht bent. Hoelang nog? Europa is van plan om met zijn nieuw handelsbeleid zijn Europese regelmacht ook meer te gebruiken. Ingevoerde producten zullen aan Europese klimaat-, milieu-, dierenwelzijn- en andere duurzaamheidsnormen moeten voldoen. Kortom, aan de hele regelgeving in het kader van de Green Deal. Dat is gemakkelijker gezegd dan afgedwongen! Het Frans EU-voorzitterschap wil hierover volgende week een grondige debat voeren in de landbouwministerraad. Inmiddels worden maatregelen in het kader van de Green Deal verder uitgerold. Zo zal de richtlijn voor het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen worden vervangen door een heuse verordening om tegen 2030 het risico en/of gebruik van chemische pesticiden met 50% te verminderen. Een Europese verordening laat lidstaten weinig speelruimte om zelf aan de slag te gaan. ■

Jacques Van Outryve, senior writer

Vakgroepen in beweging

Melkvee | Bemestingsseizoen gaat van start

Het bemestingsseizoen staat weer voor de deur. Toch stellen de vakgroepleden vast dat er nog heel wat onduidelijkheid is of er al dan niet nog verscherpte regels komen. Een aanpassing in volle seizoen is niet aanvaardbaar en maakt het alleen verwarrender voor de landbouwers, met extra risico's op boetes. De huidige controlelast ligt al hoog, met zware boetes voor vaak administratieve tekortkomingen. Ze roepen de Mestbank dan ook op meer ondersteunend te zijn naar de landbouwers, zodat dergelijke boetes kunnen worden vermeden. Naast het MAP blijft ook het PAS-dossier onder de aandacht van de vakgroepleden. Het blijft noodzakelijk dat er duidelijkheid komt rond het definitieve PAS-kader, want de onzekerheid rond de toekomst van heel wat bedrijven blijft groot en zwaar om te dragen.

Melkvee | Geïntegreerde aanpak voor nuchtere kalveren

Een deel van de kalveren van de melkveebedrijven wordt afgevoerd naar gespecialiseerde vleeskalverhouders. Gezien de toenemende maatschappelijke aandacht voor dierenwelzijn en antibioticagebruik staan zowel de kalversector als de melkveesector voor heel wat uitdagingen op dit vlak. Getuige de aanbeveling van het Europees Parlement om kalveren jonger dan 28 dagen niet meer te transporteren, tenzij door de veehouder zelf over een beperkte afstand. Ook op het vlak van antibiotica-reductie heeft de kalverintegreerde tegen 2024 onderschreven. Om al deze ambities waar te maken pleiten de vakgroepleden om te werken aan een geïntegreerde aanpak met de hele sector, waarbij de goed opgefokte en gezonde kalveren moeten centraal staan. Aangezien jonge kalveren jonger dan 14 dagen op stro moeten gehuisvest

worden, mogen nu reeds jonge kalveren niet in gespecialiseerde vleeskalverbedrijven terecht komen. Dit kan in de nabije toekomst met de aanpassing van de identificatie en registratie wetgeving gehandhaafd worden door een standstilperiode in te bouwen voor deze jonge kalveren na aanmelding in Sanitel. Maar een geïntegreerde aanpak gaat breder dan enkel een discussie omtrent de leeftijd van de kalveren. Ook bijvoorbeeld biestmanagement, transporttijden ... spelen een rol. De vakgroepleden zijn dan ook vragende partij om de mogelijkheden en haalbaarheid te onderzoeken om als keten, eventueel via een brancheorganisatie, een kalfvolgsysteem uit te werken om al deze receptievoorwaarden te beoordelen van bij het vertrek van het kalf op de melkveebedrijven. Hier voor dienen alvast alle schakels in de keten (melkveehouders, kalverhandelaren, integratoren) hun verantwoordelijkheid te nemen.

Melkvee | Vlaams strategisch plan GLB

Momenteel loopt het openbaar onderzoek van de plan-MER van het Vlaams strategisch plan GLB. Dit moet in eerste instantie een flexibel, doelgericht en stimulerend kader voor de actieve landbouwers bieden. De vakgroepleden stellen vast dat de nieuwe randvoorwaarden met onder meer een teeltrotatie en het aanhouden van niet-productieve elementen zeer zware

inspanningen zullen vergen. Tot slot is het bemoedigend dat een aantal ecoregelingen voorliggen die door melkveehouders kunnen worden toegepast, al zijn er nog bedenkingen bij een aantal voorwaarden en de praktische haalbaarheid in enkele ecoregelingen. De sectorvakgroepleden zullen alvast hun opmerkingen bij het voorliggende strategisch plan overmaken.

Melkvee | Reductie pesticidengebruik

Er is een ontwerp-nationaal actieplan ter reductie van het pesticidengebruik in openbare procedure. De vakgroepleden pleiten onder meer voor professionele en meer praktijkgerichte opleidingen in het kader van de fyto-licentie. Ze beseffen echter wel dat puntvervuilingen van gewasbeschermingsmiddelen maximaal moeten worden vermeden. Zo niet dreigen er naar de toekomst bepaalde middelen te verdwijnen of worden er ruimere bufferstroken ingesteld. Dit laatste is in waterrijke regio's en in een versnipperd Vlaanderen met kleine percelen niet realistisch. Het is dus belangrijk dat iedereen die gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, deze op een verantwoorde wijze aanwendt en toepast. Tot slot zijn de vakgroepleden sceptisch tegenover mogelijke toekomstige administratieve lasten voor het bijhouden van een digitaal gebruiksregister. ■

Roel Vaes, adviseur Rundvee, Studiedienst Boerenbond

Vraag voor Chris Botterman

Hoofd Sociale Zaken Boerenbond

Wat met tijdelijk verblijf in België van EU-onderdanen?

Op 1 mei 2004 zijn tien landen uit Midden-Europa lid geworden van de Europese Unie. In 2007 zijn ook Roemenië en Bulgarije toegetreden tot de EU, en later ook nog Kroatië. In de Europese Unie is er een vrij verkeer van personen, goederen, kapitaal en van diensten. Dit was al zo vanaf de eerste dag dat er nieuwe landen zijn bijgekomen. Er was evenwel vanaf dat moment nog geen vrij verkeer van werknemers. In de beginperiode is er een overgangsregeling uitgewerkt en moest de werkgever een arbeidskaart B aanvragen.

Vrij verkeer van werknemers

Momenteel is die tijdelijke regeling voorbij en geldt voor alle onderdanen van elke lidstaat van de EU vrij verkeer van werknemers. Vaak wordt nog ten onrechte gedacht dat er nog steeds strengere regels gelden voor de tewerkstelling van een onderdaan uit de nieuwe lidstaten dan wanneer men bijvoorbeeld iemand uit Nederland of Frankrijk in dienst zou nemen. Dit is niet zo! Ook al is er een vrij verkeer van werknemers, toch gelden er nog bepaalde regels voor wat het verblijf in een andere lidstaat betreft. Wanneer een onderdaan van een EU-land tijdelijk naar een andere lidstaat gaat en daar langer dan één week verblijft op een niet-publieke plaats (bijvoorbeeld bij particulieren en niet in een hotel), dan geldt de verplichting dat men zich moet melden bij de plaatselijke autoriteiten. Dit geldt dus niet alleen voor bijvoorbeeld Poolse werknemers die naar België komen als seizoenwerknemer. Ook Belgen die op vakantie gaan naar Frankrijk of Italië en bij particulieren logeren, moeten zich melden bij de gemeentelijke diensten. Door de gemeente wordt dan een document 3Ter (melding van verblijf of aankomst verklaring) afgeleverd. Dit document geldt voor drie maanden of 90 dagen. Er is met de overheid afgesproken dat een aan-

komstverklaring elektronisch kan worden aangevraagd en dat er geen fysieke aanmelding op het gemeentehuis nodig is. In de meeste gevallen wordt dan ook op hetzelfde moment een rijksregisternummer (bis) afgeleverd dat de werkgever nodig heeft om een dagelijkse Dimona-aangifte te doen. ■

Kan een tijdelijk verblijf verlengd worden?

Soms gebeurt het dat de periode van tijdelijk verblijf waarvoor een document 3Ter is afgeleverd (maximaal 90 dagen) afloopt, maar dat het aantal dagen seizoenarbeid nog niet opgebruikt is. In zo'n geval kan de werkgever met de gemeente contact opnemen om een verlenging te bekomen van de melding van verblijf 3Ter. In de afgelopen periode werd soms beweerd dat een verlenging niet automatisch kan en dat de betrokken seizoenwerknemer eerst een week naar zijn thuisland zou moeten en nadien kan terugkomen voor een nieuwe periode. In de praktijk is dit niet haalbaar. We hebben vorige week een pragmatische oplossing kunnen uitwerken met het kabinet waarbij een melding van verblijf kan verlengd worden. Er komt in die zin een instructie naar de gemeenten. Wanneer het tijdelijk verblijf afloopt kan er via mail een hernieuwde 3Ter aangevraagd worden.

Via www.boerenbond.be/vraaghetaan-chris beantwoordt Chris Botterman in korte filmpjes nog andere vragen omtrent sociale zaken.

Mestbank schorst erkenning van mestvoerder

In navolging van de geldende regelgeving voor het vervoer van meststoffen (het Mestdecreet en de VLAREME van 28 oktober 2016), maakt de Mestbank bekend dat volgende erkende mestvoerders geschorst zijn en geen mestvervoer meer kunnen uitvoeren tot en met 7 augustus 2022.

Mill Agri Logistics BV, Hapseweg 4, NL-5441 PA Oeffelt
Mousset Holding, Isidoorstraat 2, NL-6012 RE Hunsel

Het overzicht van de erkende mestvoerders vind je op de website www.vlm.be.

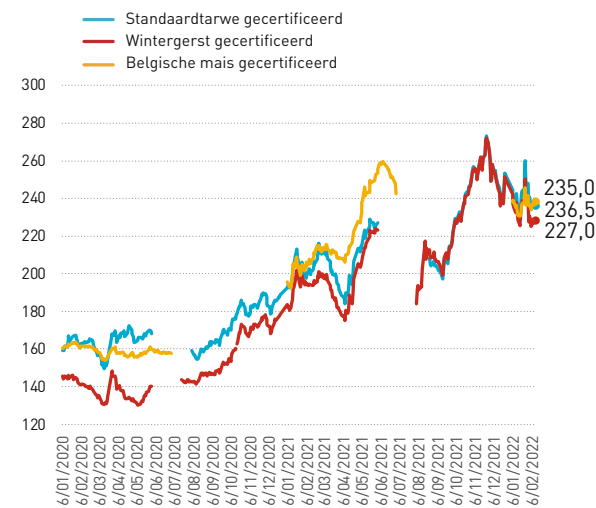
Granen | Graanprijzen houden hoog niveau vast

De graanprijzen zijn de voorbije weken zeer volatiel, maar houden het hoge niveau vast. Winstnemingen hebben de prijzen tijdelijk gedrukt, maar op het lagere prijsniveau zijn speculanten alweer ingestapt en ook een Russische deal met China zorgde weer voor aantrekkelijke prijzen. De spanningen tussen Rusland en Oekraïne blijven eveneens de markt beheersen en zorgen voor onzekerheden die een prijsverhogend effect

hebben. Intussen mag sedert het bezoek van Poetin aan China (naar aanleiding van de Olympische Spelen) vanuit heel Rusland weer tarwe en gerst worden geleverd naar China. Dit was alleen voorbehouden voor enkele regio's in verband met de vrees van China voor bepaalde schimmels in het graan. Het nieuwe akkoord biedt Rusland de mogelijkheid om grote hoeveelheden via de Zwarte Zee naar China te exporteren. Dat zal ten koste gaan van de afzet vanuit Europa, Australië en Canada naar China.

De berichten omtrent lagere Canadese tarwevoorraden deden de prijzen

Prijzevolutie van granen Synagra

eveneens opnieuw een stap hoger zetten. Door droogte viel de Canadese tarweoogst in 2021 lager uit. De Russische exportbelasting werd verlaagd naar zo'n 83 euro/ton, waardoor Russisch graan concurrentiëler wordt op de wereldmarkt. De Russische tarwe-uitvoer is sinds het begin van het verkoopseizoen 2021-2022 met 41% gedaald door een kleinere oogst, maar ook door de ingevoerde exportbelasting. Verder kan gesteld worden dat het laatste rapport van het USDA (Amerikaans ministerie van Landbouw) geen nieuwe elementen bevatte. Het wordt in de komende weken vooral uitkijken naar de klimatologische omstandigheden in Zuid-Amerika, waar sprake is van aanhoudende neerslagtekorten in Brazilië en Argentinië. ■

Fruit en groenten | Zwakke prijzen voor appels en meerdere groenteteelten

Op de hardfruitmarkten gaat het nog steeds hard. De EU-stocks in peren zijn zeer laag. Conference kent het grootste aandeel binnen dit volume. België en Nederland staan bekend voor hun groot aandeel in de conferenceproductie. De exportpositie van beide is door tegenvallende oogsten van Abate Fetel in Italië alleen maar toegenomen. Toch merken we enigszins dat de energiecrisis en conflicten aan de buitengrenzen van de EU de prijs beïnvloeden. Conference (0,72 euro/kg). Doyenné (1,30 euro/kg). Binnen het appelsegment schuiven de volumes niet voldoende. De prijs is

uitermate zwak (0,25-0,4 euro/kg). Op de groentemarkten bevinden we ons in een heel andere situatie ten opzichte van vorig jaar. De energiecrisis (glastuinbouw) en de voorlopig zachte winter (vollegrond) spelen hier de hoofdrollen. Tomaten kennen een beperkte aanvoer, zowel vanuit het binnen- als het buitenland. De tomaten die op de markt zijn kennen bijgevolg hoge prijzen (los: 2,00-2,30 euro/kg; tros: 3,20-3,30 euro/kg). Al zijn deze prijzen veelal onvoldoende om de hoge energiekosten te dekken. Door uitstel van opplanten, wordt verwacht dat de situ-

atie tot april gelijke trend zal volgen, al is het moeilijk op de feiten vooruit te lopen. Ook in de komkommers kennen we een schaars aanbod (0,60-1,00 euro/stuk). De binnenlandse slamarkt kent voelbare concurrentie vanuit het Zuiden (0,40 euro/stuk). Slasoorten houden beter stand (Bionda= 1,00; Rossa = 1,50-1,60; multicolor = 0,50 euro/stuk, veldsla = 2,00-2,20 euro/kg). Hoewel we net de Week van het Witloof achter de rug hebben, is de prijsvorming binnen het witloof zeer zwak. We zitten met een overaanbod in België, Nederland en Frankrijk. Prijzen van 0,30-0,40

euro/kg zijn veel te laag prijs voor dit topproduct. De situatie is momenteel uitzichtloos. Prei is zowaar copy-paste van het witloof (0,30 euro/kg). Kolen (wit/rood = 0,60 euro/stuk; savooi = 0,75 euro/stuk). Spruiten kennen nog een vrij aardig aanbod, de markt loopt goed (1,10-1,30 euro/kg). ■

Kalveren NUKA: dalend

Ciney - Zwartwit - Max. 4 feb 80 = €/stuk
Ciney - Witblauw - Gewoon 4 feb 150-290 -30 €/stuk
Ciney - Stieren - Witblauw - Dikbil 4 feb 675-850 -25 €/stuk

Koeien slachtvee: stationair

Ciney - Dikbil 4 feb 3,60-4,00 = €/kg lev. gew.
LAR - Dikbil 8 feb 3,00-3,40 = €/kg lev. gew.

Koeien geslacht: stijgen

Dept.LV - Cat. D - S2 31 jan 579,60 +0,37 €/100 kg koud karkasgew.

Stieren mager: stijgen

Ciney - Dikbil - 320-370 kg 4 feb 1525-1700 +25 €/stuk

Stieren slachtvee: stationair

Ciney - Dikbil 4 feb 3,80-4,00 = €/kg lev. gew.
LAR - Dikbil 8 feb 3,25-3,65 = €/kg lev. gew.

Stieren geslacht: dalend

Dept.LV - Jonge - Cat. A - S2 31 jan 556,82 -0,94 €/100 kg koud karkasgew.

Biggen: stationair

Danis - 23 kg 7 feb 18,0 = €/stuk
Vlaamse Biggenprijs - 25 kg 7 feb 17,5 = €/stuk

Varkens geslacht: stationair

Danish Crown (DK) - Vleesvarkens 14 feb 1,062 = €/kg gesl. gew.
Tönnies (D) - Vleesvarkens 10 feb 1,20 = €/kg gesl. gew.
Vion (NL) - 56% vlees - type A 7 feb 1,28 = €/kg gesl. gew., incl. btw en aanvoer
Belgian Pork Group - Vleesvarkens 14 feb 1,130 = €/kg gesl. gew.

Slachtpluimvee: stijgend

ABC - Braadkippen 14 feb 1,09 +0,02 €/kg lev. gew., incl. Belplume
Deinze - Soepkippen - Extra zware 9 feb 0,71-0,73 +0,02 €/kg lev. gew.
Deinze - Braadkippen 9 feb 1,12-1,14 +0,02 €/kg lev. gew., incl. Belplume

Verrijktekooi-eieren: stijgend

Kruisem - Aan producent - Witte - (3) 62,5 g 8 feb 6,43 +0,25 €/100 stuks, excl. toel.
Kruisem - Aan producent - Bruine - (3) 62,5 g 8 feb 6,98 +0,25 €/100 stuks, excl. toel.
Kruisem - Handel - Witte - L 8 feb 7,94 +0,26 €/100 stuks, excl. toel.
Kruisem - Handel - Bruine - L 8 feb 8,49 +0,26 €/100 stuks, excl. toel.

Scharreleieren: stijgend

Kruisem - Aan producent - Witte - (3) 62,5 g 8 feb 6,43 +0,25 €/100 stuks, excl. toel.
Kruisem - Aan producent - Bruine - (3) 62,5 g 8 feb 7,35 +0,09 €/100 stuks, excl. toel.

Boter: stijgend

BCZ - Melkerijboter 2 feb 589,40 +4,80 €/100 kg

Melkpoeder: stijgend

BCZ - Mageremelkpoeder 31 jan 349,70 +3,80 €/100 kg

Bewaaraardappelen: stijgend

PCA - Bintje 8 feb 20,00-21,00 +1,00 €/100 kg
PCA - Fontane 8 feb 20,00-20,00 = €/100 kg

Mais: stationair

Synagra - Belgische mais gecertificeerd 11 feb 236,50 = €/ton

Gerst: stijgend

Synagra - Wintergerst gecertificeerd 11 feb 227,50 +0,50 €/ton

Tarwe: stijgend

Synagra - Standaardtarwe gecertificeerd 11 feb 236,50 +1,50 €/ton

Stro: stationair

Lokeren - Tarwestro 9 feb 110,00 = €/ton

Zuivelmarkten pieken, kosten stijgen

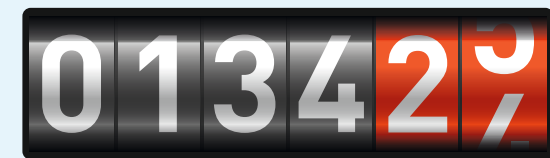
De voorbije maanden ging het crescendo op de zuivelmarkten. De prijzen van de voornaamste zuivelproducten noteerden voortdurende stijgingen. Ook begin 2022 zetten deze stijgingen zich nog door, maar minder uitgesproken dan de periode voordien. Dit resulteerde gelukkig in gestegen melkprijzen. De gemiddelde BCZ-melkprijs voor 2021 noteerde met 37,3 euro/100 liter op het hoogste niveau sinds 2013. Keerzijde is dat ook de prijzen van belangrijke grondstoffen zoals krachtvoer, kunstmest en energie de laatste maanden spectaculair gestegen zijn.

Roel Vaes, adviseur Rundvee, Studiedienst Boerenbond

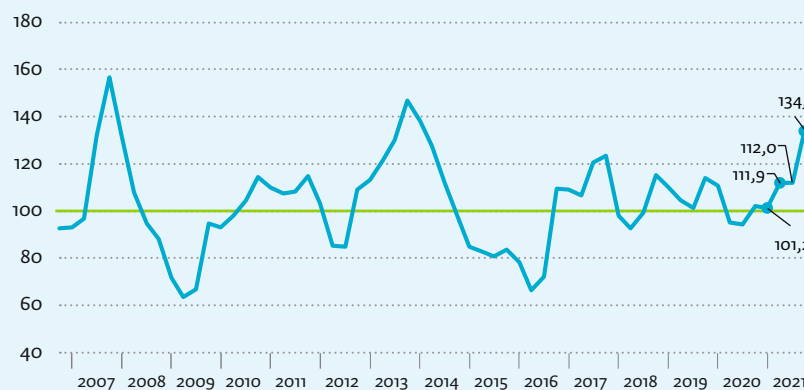
© SHUTTERSTOCK.COM

Barometer 4de kwartaal 2021

Melkveebarometer

gemiddelde laatste vijf jaar = referentie

Goede melkprijs verbetert rentabiliteit ondanks sterke kostenstijgingen

De melkveebarometer, gebaseerd op de bedrijfseconomische boekhoudingen van Boerenbond, geeft aan dat de rentabiliteit op een gemiddeld melkveebedrijf in het vierde kwartaal van 2021 gestegen is tot 1% van de gemiddelde rentabiliteit van de laatste 5 jaar (referentieperiode). De stijging is te verklaren door de gestegen melkprijs. De reëel uitbetaalde BCZ-melkprijs noteerde in december vorig jaar 46,9 euro/100 liter op het hoogste niveau ooit opgetekend in België.

Uit de cijfers van de Europese Commissie blijkt dat de Belgische melkprijs in november 2021 beter scoort dan het Europees gemiddelde (40 euro/100 kg) en zich situeert rond het niveau van onze buurlanden (Nederland, Duitsland). Uit de interne melkprijsvergelijking van Boerenbond van de Belgische kopers blijkt dat er nog wat verschillen zijn tussen de kopers. Milcobel heeft het grote gat in de melkprijs van 2020 grotendeels weggewerkt, mede geholpen door de gunstige marktsituatie. Het is de volgende periode aan hen om te bewijzen dat dit ook structureel is. Naast de stijging van de opbrengsten is

er ook een sterke stijging van de kosten merkbaar. Deze zette eind 2020 in en blijft zich doorzetten. Vooral de voeder-, energie- en meststofkosten zijn fors gestegen. De sojaprijzen (48%) pieken begin februari opnieuw boven een niveau van 500 euro/ton. Naast de hoge eiwitprijzen zitten ook de graanprijzen op een hoog niveau. Daarnaast zijn de kunstmeststofprijzen in het najaar van 2021 bijna verdrievoudigd, maar ook de energieprijzen zijn ongeveer verdubbeld. De inschatting is dat hierdoor de kostprijs op de melkveebedrijven met ongeveer 4 euro/100 liter stijgt.

Beperkte melkproductie is stuwende kracht

De melkproductie wereldwijd lag in 2021 onder de ingeschatte niveaus. In combinatie met de volgehouden vraag naar zuivelproducten was dit de voornaamste trigger voor de stijgende zuivelmarkten. Op Europees niveau zijn de melkleveringen in de periode januari-november 2021 nagenoeg stabiel gebleven ten opzichte van 2020. De melkproductie in de belangrijkste melkproducerende lidstaten, waaronder Duitsland, Nederland, Frankrijk en Denemarken is zelfs afgenomen. Ook in de VS is de productiestijging minder

uitgesproken dan oorspronkelijk vooropgesteld (+1,5%). In Australië en Nieuw-Zeeland is er een daling van ongeveer 2,5% ten opzichte van 2020. Voor 2022 worden er wereldwijd eerder gematigde productiestijgingen verwacht. Veel zal afhangen van de weersomstandigheden en de evolutie van de grondstofprijzen (voeder, kunstmest ...).

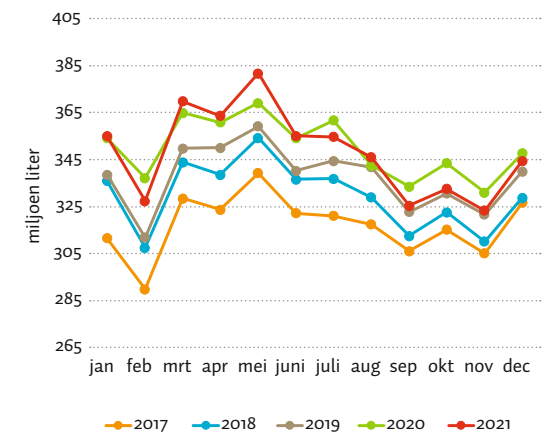
Ook in België waren er dalende melkproducties in de laatste maanden van vorig jaar. Bekeken over heel 2021 was deze nagenoeg stabiel ten opzichte van 2020. Na jaren van productieverhogingen is dit toch een kentering. Regionaal bekeken is de daling in melkproductie meer uitgesproken in Wallonië dan in Vlaanderen, maar ook in Vlaanderen was er de laatste maanden van 2021 een lichte daling.

Marktvooruitzichten

Het positieve sentiment op de zuivelmarkten blijft vooralsnog begin 2022 aanhouden. Dit is hoopgevend voor een goede melkpreisvorming tot de zomer. Aan de kostenzijde moeten we echter op korte termijn ook geen daling verwachten. Voeder-, kunstmeststof- en energieprijzen zullen vermoedelijk minstens tot de zomer hoog blijven.

Toch blijft het op langere termijn heel moeilijk om marktvoorspellingen te doen omdat er mogelijk vraaguitval dreigt door de gestegen prijzen van de zuivelproducten. Zo is de import van melkpoeder naar China vanuit Europa in januari 2022 al wat teruggevallen. Anderzijds geven de duurder olieprijsen de olieproducerende landen meer koopkracht. Daarnaast zijn er nog een aantal onzekerheden die een grote impact kunnen hebben op de grondstof- en zuivelprijzen. Denk maar aan de geopolitieke situatie in Oekraïne, de weersomstandigheden in soja en graanproducerende regio's en de evolutie in de Covid-situatie met al dan niet nieuwe varianten en beperkende regels. Het is dus vooral hopen dat de huidige melkpreisvorming zolang mogelijk kan blijven aanhouden, maar we moeten beseffen dat de markten op termijn terug kunnen keren. Dus aandacht voor buffering en reservering voor mindere tijden blijft belangrijk. ■

Leveringen België

Voeder-, kunstmeststof- en energieprijzen zullen vermoedelijk minstens tot de zomer hoog blijven.

Brede weersverzekering evolueert naar bredere weersverzekering

De brede weersverzekering blijft evolueren. Uit ons gesprek met Veerle Van Cauwenberg, hoofd bij de dienst Gespecialiseerde Schaderegeling, en Arnold Rahier, adviseur land- en tuinbouw bij KBC Verzekeringen, leren we dat KBC ervaringen gebruikt om hun product bij te sturen. En daarnaast wordt er in samenwerking met Boerenbond ook een ledenvoordeel gelanceerd.

Patrick Dieleman

Het was vorig jaar wellicht niet eenvoudig om de schade door de zware regen af te handelen?

Veerle: “Ik moet eerlijk zeggen dat we vorig jaar – met de droogte van 2020 in ons achterhoofd – aanvankelijk blij waren dat het regende. Maar het bleef regenen, en soms enorm hard. We kregen heel veel schadeaangiften binnen, maar lang niet alle dossiers kwamen volgens de polis in aanmerking voor een vergoeding. Dat kwam door de manier waarop de normen gesteld waren in het decreet over het Rampenfonds en in de voorwaarden van de verzekering. Er moet 35 liter regen per m² gevallen zijn in een uur tijd, of 75 liter/m² in 24 uur. In de praktijk blijkt 35 liter/uur heel veel te zijn. De verzekeringsoplossing richt zich op schadegevallen die zich gemiddeld één keer voordoen in 30 jaar. Volgens de normen konden we niet tussenkomen, maar toch was er heel veel schade. Acute, heel hevige regen was niet opgenomen in de polis of het decreet. We hebben dan beslist om toch beperkt tussen te komen, maar dan op commerciële gronden. We ondervonden ook dat het KMI dergelijke acute informatie niet altijd kan vatten met zijn

meetstations. En ook voor de interpolatie van die metingen tussen de stations kan meer gedetailleerde informatie nuttig zijn zoals radar- en satellietbeelden. Maar het nadeel is dat die enkele maanden op zich laten wachten.”

Arnold: “Vergelijk die extreme korte regenval met het verkeer. Het is niet omdat je van Mechelen naar Antwerpen bent gereden aan een gemiddelde snelheid van 70 km/uur, dat je niet onderweg kan geflitst zijn tegen 130 per uur. Die korte extreme regen veroorzaakt mogelijk verslapping van de bodem, waardoor de plantengroei stilvalt, ook al viel er niet effectief 35 liter/uur. Een tweede punt is dat we werken met een raster van 5 x 5 km, waarbinnen het KMI de metingen van de weerstations interpoleert. Dat is het fijnste grid waarmee het KMI kan werken. Na twee dagen beschikken we over al die gegevens en kunnen we op kaarten bekijken waar die weerfenomenen zich hebben afgespeeld. Maar er zijn lichte afwijkingen met de kaarten die het KMI later aan de overheid bezorgt, omdat daar satelliet- en radarbeelden aan worden toegevoegd. Die extra informatie moet allemaal gecheckt worden, wat tijd vergt. Wij kunnen als

verzekeraar geen twee tot drie maanden wachten om aan een klant met schade te laten weten of we gaan tussenkomen. Dat is een probleem specifiek voor KBC, omdat we de enige verzekeringsmaatschappij zijn die stellen dat we tussenkomen wanneer de overheid het weerfenomeen erkent als ramp. Dat maakt het gemakkelijk en duidelijk voor de landbouwer, maar we hebben het er onszelf *ver-schrik-ke-lijk* moeilijk mee gemaakt.”

Veerle: “Nadat de hevige regen van juli eind december erkend werd als ramp, hebben wij dus alle dossiers opnieuw bekeken om te zien welke toch onder de voorwaarden van het Rampenfonds vielen.”

Arnold: “We willen duidelijk stellen dat we blijven bijsturen naar de noden die we in de praktijk zien, vanuit de bekommernis dat het Rampenfonds binnen drie jaar stopt en er niets meer

Veerle Van Cauwenberg:

“Het opzet blijft het indekken van weerfenomenen die zich één keer in 30 jaar voordoen.”

Arnold Rahier:

“De shadedossiers rond zware regenval waren voor ons een leerproces!”

overschiet als er dan geen brede weersverzekering is om op terug te vallen. We hebben ondertussen al veel geleerd over hoe we correct moeten omgaan met al die weersinformatie.”

Veerle: “We sturen ook onze polisvoorwaarden bij, zodat we – eens het wegvalt – nog beter kunnen uitkeren dan het Rampenfonds. Het is ook belangrijk om mee te geven dat wetenschappers verwachten dat door de klimaatverandering hevige regenval op korte tijd vaker zal optreden. In de brede weersverzekering willen wij schade vergoeden die ontstaat door weersomstandigheden die zich één keer om de 30 jaar voordoen.”

Arnold: “Naast die ‘flitspaal’ voor hevige regenval, nemen we in onze voorwaarden ook elementen op over de afwijking ten opzichte van een normaal jaar. Extreme afwijkingen ten opzichte van de SPI-3 worden ook vergoed, zowel aan de natte als aan de droge kant (*Standardized Precipitation Index*, die berekent hoe droog of nat de voorbije 3 maanden waren ten opzichte van dezelfde periode in de voorbije 30 jaar). Voor droogte zat die al in onze voorwaarden, voor neerslag nog niet en het was juist dat aspect dat in 2021 zo prominent aanwezig was. Als het dus bekeken over een heel seizoen extreem nat is, dan kan de schade ten gevolge daarvan ook vergoed worden. Het toevoegen van deze twee aspecten is

een geweldige vooruitgang om discussies te vermijden.”

Bestaat de kans dat jullie voor de andere weerfenomenen ook door een dergelijk leerproces moeten?

Veerle: “Veel minder. Met bijvoorbeeld hagel en vorst hebben we veel meer ervaring, dat is veel meer wit of zwart. Bij regenval was de norm op zich goed, maar we hebben zowel op korte als op lange termijn een norm moeten toevoegen.”

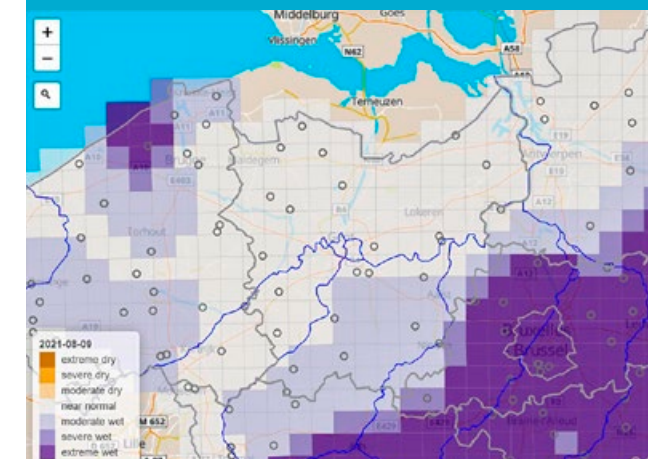
Arnold: “Verder hebben we storm: 100 km/uur is een duidelijke norm. Die komt bovendien ook voor in andere polissen, zodat we daar al jaren ervaring mee hebben, net als met onze hagelpolis. Verder hebben we nog sneeuw en ijzel. Maar in onze contreien zijn er weinig teelten die schade kunnen oplopen door sneeuw.”

Wat houdt het extra ledenvoordeel in, dat jullie de leden van Boerenbond aanbieden?

Arnold: “We bieden aan de landbouwer een vangnet, maar geen hangmat. We willen de boer triggeren om duurzamer te werken, om zich aan te passen aan de klimaatverandering – onder meer door te zorgen dat zijn bodem in orde is en er aangepaste teelten of rassen geplant of gezaaid worden. Het is noodzakelijk dat die klimaatadaptatie er komt, daarom ook die hoge franchisedrempel van 30%. We gaan ervan uit dat de landbouwers die lid zijn van Boerenbond beter geïnformeerd zijn en gericht bezig zijn met hun bedrijfsvoering. Dat willen we belonen door die drempel met 5% te verlagen. We koppelen daar wel de voorwaarde aan dat ze het grootste gedeelte ▶

Continue evaluatie en bijsturing

We lezen al dat intense regen nu ook vergoed kan worden, dit kan vanaf een intensiteit van 16,6 mm op 10 minuten. Ook de gevolgschade van de hierdoor optredende verslapping wordt uitbetaald. Ook de afwijking in een seizoen van zowel droogte als neerslag ten opzichte van het gemiddelde

Een SPI-3 van de voorbije zomer. De neerslag was extremer in het oosten van Vlaanderen en rond Oostende.

van de laatste 30 jaar wordt in aanmerking genomen als criterium. Extra dit jaar is het verzekeraar zijn van vlas dat op het veld blijft liggen om te dauwrotten en graszaad dat op het veld ligt voor het gedorst wordt. In de sierteelt werd ingegaan op de vraag dat een brede weersverzekering maximaal 2% van de waarde van de planten zou mogen kosten. Ook specifiek voor de sierteelt is dat niet de volledige teelt moet verzekerd worden. Je kan bijvoorbeeld alleen de begonia's verzekeren die rond je bedrijf liggen, en niet die op percelen die verderaf liggen.

Ledenvoordeel

van hun bedrijf gaan verzekeren. Zo willen we vermijden dat die landbouwer alleen de percelen met het grootste risico verzekert. Je kan je nu per teelt verzekeren, maar om het voordeel te bekomen is het nodig om ook de minder frequent voorkomende teelten te verzekeren.

We gaan ervan uit dat er met de jaren een zeker automatisme komt in het doorgeven van de te verzekeren teelten en percelen, zodat we dat proces kunnen automatiseren. We willen ook de schaderegeling meer automatiseren. Daartoe kijken we naar digitale instrumenten, zoals Watch-it-Grow (VITO). We zetten een samenwerking op, zodat de landbouwer via dat platform zou kunnen checken of zijn percelen in aanmerking komen voor een schadevergoeding.”

Worden er ook aanpassingen gedaan om het schadeproces te optimaliseren?

Veerle: “We hebben er bij de start voor gekozen om enkel een expert te sturen als de norm behaald was, omdat we het geld dat we van de boeren krijgen nodig hebben om de schadevergoedingen te betalen. Maar als de schade niet werd vastgesteld door een expert, wordt het later ook moeilijker om nog bij te sturen op basis van de verfijnde weersgegevens. We gaan dit jaar sneller een expert sturen, vooral voor zaken waar we misschien zouden moeten tussenkomen.”

Arnold: “Daarbij zou het interessant zijn dat we ook de wat duurdere teelten kunnen verzekeren. Bijvoorbeeld: grasland verzekeren kost de boer bruto iets van 25 euro/ha. Met de premieontvangst van 10 ha kan je al moeilijk de expert betalen. En dan spreken we nog niet over de uit te betalen schade. De overheid keerde in 2017, 2018 en 2019 gemiddeld 75 miljoen euro uit via het Rampenfonds. In 2020 en 2021 heeft de overheid telkens ongeveer 8 miljoen betaald, ter ondersteuning van de

brede weersverzekering. Dat komt ongeveer overeen met een totale premie van 13 miljoen. Dat staat niet in verhouding tot de 75 miljoen euro uitbetaalde schade van de jaren voordien. Dat verschil is gigantisch, ook al beseffen we dat niet iedereen verzekerd is. Ik zou toch wel een oproep durven lanceren naar de overheid, die zich geëngageerd heeft voor 5 jaar, om er niet aan te twifelen om die steun te verlengen. Gebeurt dat niet, dan dreigt het systeem als een pudding in elkaar te zakken, en dan is er niets meer waar de boeren op kunnen terugvallen. Aan deze verzekering is geen winstmodel verbonden. Land- en tuinbouw is voor ons een preferente sector en we willen graag een oplossing bieden nu de overheid zich terugtrekt.”

Veerle: “Vroeger nam de hele maatschappij dat risico op zich, nu is dat de beperkte groep van verzekerde landbouwers. En het gaat over een ramp, dus iets wat weinig voorkomt maar aan een individu heel veel geld kan kosten. Zoiets wil je zo veel mogelijk solidariseren. Vorig jaar kregen we voor een vierde van onze polissen een schade-aangifte. Daarvan kreeg minder dan 10% uiteindelijk helemaal geen vergoeding. Als die zware regenval zich jaar na jaar zou beginnen voordoen, dan wordt die niet meer uitzonderlijk en zal dit aanleiding geven tot het optrekken van de normen. Het opzet blijft om weerfenomenen in te dekken die zich één keer in 30 jaar voordoen.”

Arnold: “Ik wil nog meegeven dat 2022 het laatste jaar is dat je kan intreden in de brede weersverzekering om in jaar 4 en 5 nog te kunnen genieten van 65% subsidie op de premie. De overheid bepaalt de maximale grootte van je subsidie op basis van de grootste oppervlakte die je verzekerde in jaar 1, 2 of 3.” ■

i Wil je een brede weersverzekering sluiten? Ontdek alle info op www.boerenbond.be/ledenvoordelen

Guy Vandepoel

lid Hoofdbestuur
guy.vandepoel@boerenbond.be

Aarzel niet om je gewassen te verzekeren

De komende weken wordt het ongetwijfeld weer druk in het veld. Nadien is het genieten van de groeiende gewassen en afwachten of het een succesvolle teelt wordt. Maar ... de laatste jaren waren droogte, overvloedige regen en vorst spijtig genoeg meerdere keren spelbreker. De portefeuille van de boer ligt nu eenmaal buiten. Vandaar ook dit jaar opnieuw de oproep: wacht niet met het afsluiten van een brede weersverzekering. Het Rampenfonds is uitdovend, er blijft geen andere optie om zelf je risico's af te dekken. 2022 is het laatste jaar dat je kan intreden in de brede weersverzekering om ook de komende 2 jaar nog te kunnen rekenen op een gunstige subsidie van 65% op de te betalen premie. Wie snel rekent stelt vast dat je aan een gunsttarief nog snel voor de komende 2 jaar een verzekering kan afsluiten. Minimaliseer je risico en maak zo je bedrijf robuuster!

Meer info over hoe je aan de slag kan met een brede weersverzekering krijg je in het Boerenbond-webinar op 22 februari om 20 uur.

HONGERIG? GEEN PROBLEEM.

Met ESTA Kieserit zorgt u ervoor dat uw gewassen in elk groeistadium optimaal van voedingsstoffen magnesium en zwavel worden voorzien.

ESTA® Kieserit

25 % MgO · 50 % SO₃

Meer info via pacolet.wim@skynet.be

K+S Minerals and Agriculture GmbH
A K+S Company

www.kpluss.com · [f](#) [v](#) [i](#) [t](#) K+S Agrar

WORLDLINE

Maak u het leven makkelijk.
Een alles-in-één betaaloplossing
vanaf 1 euro per dag!

Exclusieve voordelen voor Boerenbond leden
Bel ons op 078 15 01 35 of stuur ons een bericht via
mijnbetaaloplossing.be/boerenbond

Voorjaars- toepassing van mengmest in wintertarwe

Hoge kunstmestprijzen dwingen landbouwers op zoek te gaan naar meer kostenefficiënte alternatieven in de bemestingsstrategie, zeker in teelten met een hoge stikstofvraag. De voorjaarstoepassing van vloeibare dierlijke mest in wintertarwe is hier een voorbeeld van.

Sander Smets en Damien Xhonneux, PIBO Campus

Naast het financiële aspect is organisch bemesten in het voorjaar ook interessant in functie van bodemverbetering, door het aanbrengen van organische stof en sporenelementen. Daarnaast levert het ook voordelen op voor veehouders die afzet zoeken voor vloeibare dierlijke mest. Op niet-derogatiepercelen mogen 170 eenheden stikstof uit dierlijke mest opgebracht worden op de hoofdteelt in de periode tussen 16 februari en 31 juli. Na de oogst van de hoofdteelt is de aanbreng van vloeibare dierlijke mest beperkt tot 36 werkzame eenheden stikstof per ha, ofwel 60 dierlijke eenheden. Opgelet, op derogatiepercelen mogen 200 dierlijke eenheden stikstof per ha worden opgebracht in plaats van 170. Voorwaarde hierbij is dat twee derde van de dierlijke eenheden voor 31 mei opgebracht moeten zijn.

Weet wat je toedient

PIBO Campus voerde in 2018 en 2019 proeven uit waarin deze techniek toegepast werd in wintertarwe. De in de proef gebruikte mengmest was afkomstig van vleesvarkens. In de praktijk

wordt echter ook rundmengmest of digestaat toegepast. Ongeacht het gebruikte type mest geldt één gouden regel: neem altijd een staal van de mest op voorhand goed te mengen om een zo homogeen mogelijke samenstelling te bekomen. Je kan ervoor kiezen om het staal in de winterperiode te laten nemen in de mestkelder, ofwel direct bij toepassing op het perceel aan het mengmestvat. Hou rekening met een tijdsinterval van een tweetal weken tussen staalname en analysesresultaat. Het kennen van de inhoud is van belang om de dosering van de dierlijke mest te bepalen en te weten hoeveel eenheden je uiteindelijk bemest. Het toedienen van 170 dierlijke eenheden stikstof per ha zal – zeker ingeval van vleesvarkensmengmest – vaak leiden tot een overschrijding van de fosfornorm van het perceel. Op zich is dit op perceelsniveau geen probleem, zolang de bedrijfsbalans voor fosfor niet overschreden wordt. In de proeven van PIBO Campus werd wel steeds rekening gehouden met de normen op perceelsniveau. Veelal worden in de praktijk 130 dierlijke eenheden toegediend ▶

Dossier Dierlijke mest als alternatief voor kunstmest

De prijzen van kunstmest volgen de stijgende brandstofprijzen. Alle kostprijddrukkende alternatieven zijn het overwegen waard. Onze tuinbouw- en landbouwconsulenten kwamen met voorstellen om info te brengen over het emissiearm aanwenden van mengmest en kippenmest als (gedeeltelijk) alternatief voor kunstmest. En we zouden niet volledig zijn, als we daar ook niet iets bij vertellen over de nieuwe 'kunstmest' Renure.

op de tarwe. Aan een stikstofwerkzaamheid van 60% voor type II-meststoffen betekent dit een gift van ongeveer 80 werkzame eenheden stikstof per ha.

Nadien kunstmest

Eens de dosering van de dierlijke mest is bepaald, kan berekend worden hoeveel kunstmest nog moet worden toegediend. Hiervoor is het van belang de totale stikstofvraag van de tarwe te kennen. Je kan hiervoor een stikstofanalyse van de bodem laten uitvoeren. Laat dit staal nemen vlak voor je de bemesting start, maar hou ook hier rekening met een analysetijd van een tweetal weken. Voor percelen in gebiedstypes 2 en 3, waar de bemestingsnormen voor werkzame stikstof in 2022 respectievelijk 10 en 20% lager liggen ten opzichte van deze in gebiedstypes 0 en 1, kan je er ook voor kiezen niet meer te bemesten dan de perceelsnorm. Zorg er altijd voor dat de bedrijfsbalans voor dierlijke stikstof, werkzame stikstof en fosfor niet overschreden wordt, en maak een bemestingsplanning in de winterperiode.

Bodemcompactie kan je vermijden door bandendruksystemen of machines die in hondengang kunnen rijden in te zetten.

Voor het toedienen van de aanvullende hoeveelheden kunstmest bovenop de stikstof afkomstig uit mengmest, kunnen verschillende strategieën gevolgd worden. PIBO Campus beproefde in het verleden de 50-30-20 regel. Deze regel is van toepassing indien de mengmest wordt toegediend voorafgaand aan of rond het toepassingstijdstip van de eerste fractie. Indien de bodem het op dat moment niet toelaat om bereiden te worden met een injector, wordt de bemesting best uitgesteld. Deze situatie wordt verderop besproken. De 50-30-20 regel houdt in dat 50% van de werkzame stikstof uit de mengmest vrijkomt op het toepassingstijdstip van de eerste minerale fractie, 30% bij toepassing van de tweede fractie en de resterende 20% bij de derde fractie. Als voor één fractie minder dan 20 eenheden werkzame stikstof per ha bijgegeven moeten worden, kan deze gift toegevoegd worden bij een andere fractie. Proefresultaten uit 2018 én 2019 toonden aan dat het volgen van deze strategie niet leidde tot minopbrengsten in vergelijking met een bemesting volledig uit kunstmest.

Als tweede fractie

In 2022 zullen vele landbouwers echter voor een andere strategie opteren. De natte bodem zal het in veel gevallen niet toelaten de percelen vroeg in het voorjaar te berijden met een zware injector of mengmestton. In dit geval kan de eerste minerale fractie aan de klassieke dosis gegeven worden, bijvoorbeeld tussen de 80 en 100 kg werkzame stikstof per ha. Na deze minerale bemesting kan vervolgens de organische bemesting uitgevoerd worden, van zodra de bodem het toelaat om bereiden te worden. Tot en met begin april is het in het algemeen nog mogelijk om door de tarwe te rijden met een injector of mengmestton. Eens de tarwe begint te groeien en kniehoogte bereikt, is het vollelds berijden niet meer aangewezen. Indien een analyse

van de mengmest beschikbaar is, kan de toegediende hoeveelheid stikstof berekend worden. Dit systeem is minder nauwkeurig wat de gift van de exact benodigde hoeveelheid stikstof op het juiste moment betreft, maar het is praktisch makkelijker uitvoerbaar. Na het toedienen van de mengmest kan je er alsnog voor opteren om een stikstofanalyse van de bodem te laten nemen, mocht dit nog niet voor de start van de bemesting gebeurd zijn. Op basis van dit staal kan de derde fractie nog aangepast worden, bijvoorbeeld in functie van het eiwitgehalte, dat op sommige tarwepercelen van belang is. Indien geen analyse is uitgevoerd op de toegepaste mengmest, neem dan pas een bodemstaal een vijftal weken na de toepassing. Dit is ongeveer de tijd nodig om de ammoniakale stikstof om te zetten naar de nitraatvorm, die opgenomen wordt door het gewas. Op het moment van bodemstaalname kan worden aangegeven hoeveel er reeds bemest is uit kunstmest, en wordt uit het bodemonster duidelijk hoeveel stikstof de mengmest leverde. De laatste minerale fracties kunnen dan afgestemd worden op het analysesresultaat.

Machines

In de proeven van PIBO Campus werd de mengmest in 2018 geïnjecteerd met een schijfkouterinjecteur voor grasland. In 2019 werd een 18 meter brede sleepvoetbemester ingezet. Met beide systemen wordt een sleufje getrokken in de bodem waarin de mest geïnjecteerd wordt. De insnijdingen van de sleepvoetbemester waren zowat 2 tot 3 cm diep, en lagen op 25 cm van elkaar. Een gift van 20 m³ vleesvarkensmengmest per ha werd mooi in de gleufjes afgelegd. Gemiddeld werd één op de drie tarwerijen ingesneden. Om praktische redenen werd geïnjecteerd volgens de zaairichting, maar er kan ook dwars op de zaairichting gereden worden. De tarwe herstelde zich achteraf

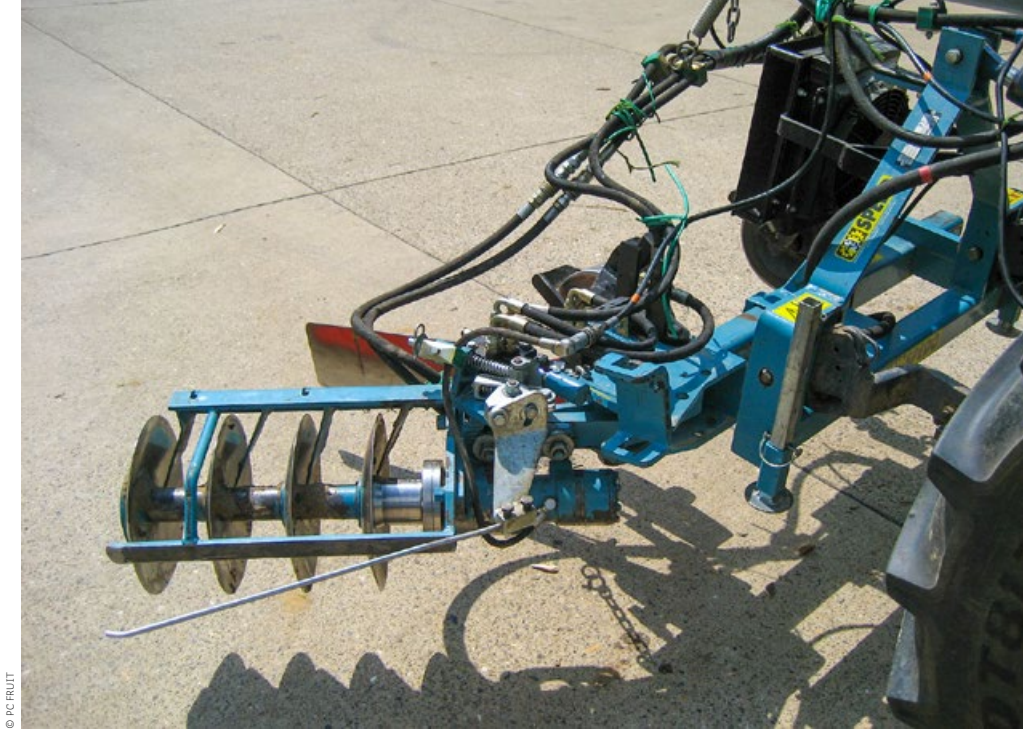
van het insnijden. Er zijn theorieën die beweren dat het insnijden van de tarwe resulteert in een snellere groei, betere uitstoeeling en finaal hogere opbrengst, maar dit kon niet aangetoond worden in de proef. Er kan ook gewerkt worden met sleepslangen, waarbij de mest op de tarwe afgelegd wordt in plaats van in een sleufje ertussen. Nadeel van deze techniek is een hogere kans op vervluchtiging van de stikstof.

Aandacht voor de bodem

Injecteren van mengmest in tarwe is een goede kostenbesparing op korte termijn, maar mag niet resulteren in schade door bodemcompactie op lange termijn. Maak – indien beschikbaar – gebruik van bandendruksystemen of machines die in hondengang kunnen rijden en wacht het goede moment af. In de proef van 2018 liet de bodem het pas eind maart toe bereiden te worden, waar dit in 2019 al eind februari kon. Tot een zestal weken na berijden kan de tarwe in de rijsporen geel verkleurd zijn, maar dit verschijnsel verdwijnt later. In 2019 gebeurde een opbrengstbepaling zowel op als langs de bandensporen. Er konden geen significante verschillen in opbrengst worden aangetoond.

Samenvattend kan gesteld worden dat de techniek van de voorjaarstoepassing van mengmest in winterstarwe een mooie kans biedt om te besparen op kunstmest. Er zijn verschillende strategieën mogelijk voor de plaatsing van de mengmest, veel hangt af van het tijdstip waarop de bodem berijdbaar is. Laat financieel gewin op korte termijn echter niet de bodemkwaliteit van het perceel op lange termijn in het gedrang brengen. ■

Eén gouden regel: neem altijd een staal van de mest!

Een machine op basis van schijven – type Speedo.

Mengmest in de fruitteelt

Het nieuwe bemestingsseizoen heeft ook een belangrijke en voelbare impact op de fruitteelt. In dit artikel geven we graag enkele aandachtspunten mee. Wie bemest heeft aandacht voor de water- en de luchtkwaliteit en kent maar beter ook de kleine lettertjes van de uitrijregeling. De dienst Handhaving van de Mestbank zal aanwezig zijn op het terrein en gericht controles uitvoeren, ook in de fruitteelt.

Joris Dewinter en Annelies Coussé, tuinbouwconsulenten Boerenbond en Ann Gomand, pcfruit

Wie dacht dat de medewerkers van de dienst Handhaving van de Mestbank enkel binnen Vodka-gebieden (Verantwoord Omgaan met Dierlijke mest, Kunstmest en Andere meststoffen) – dat zijn gebieden met een slechte waterkwaliteit – actief controleerden, heeft het mis. Ook buiten deze gebieden zullen er controles plaatsvinden. Nieuw is dat sinds dit jaar bemesting in fruitplantages extra aandacht krijgt.

De emissiearme aanwending is al verschillende jaren een aandachtspunt in het MAP en staat ingeschreven in het Vlaams luchtbeleidsplan van 25 oktober 2019. Bemesten met type 2-meststoffen (zoals vloeibare mengmest van

varkens of runderen) moet emissiearm gebeuren om de ammoniakuitstoot (en geurhinder) te beperken. In de fruitteelt wordt momenteel wel eens gebruikgemaakt van vloeibare meststoffen (de klassieke mengmest, maar ook kippenmest ...). Die op het veld brengen in de bomenrijen of in de grasstrook is geen probleem, maar belangrijk is om mee te geven dat deze bemesting emissiearm moet gebeuren. Of anders gezegd: wie dit type mest wil gebruiken, dient gebruik te maken van injectiesystemen of breedwerpige toediening met spuiten tot tegen de stam, waarna volledige onderwerking binnen twee uur geschiedt. Dat is geen evidente praktijk, want laag- en half-

stammige fruitplantages vereisen enkele vernuftige systemen en machines om dit te realiseren. Grote machines berokkenen namelijk snel schade in de boomgaard, wat nefast kan zijn voor de latere opbrengst. Ook nu de kunstmeststofprijzen de pan uit swingen, is de kans reëel dat fruitteilers meer een beroep zullen doen op mengen en kippenmest. Deze regels maken de aanwending een stuk duurder omwille van de arbeid en de inzet van de nodige machines. Bezin dus eer je begint. Een gewaarschuwd fruitteiler is er twee waard.

Emissiearme toediening mengmest onder fruitbomen

Op dit ogenblik is er geen ervaring met de emissiearme toediening van mengmest of digestaat in de Belgische fruitteelt. De loonwerkers zijn hier evenzeer nog 'zoekende'. We kunnen wel al enkele aandachtspunten meegeven aan

Tips bij bemesting

We geven enkele belangrijke aandachtspunten mee:

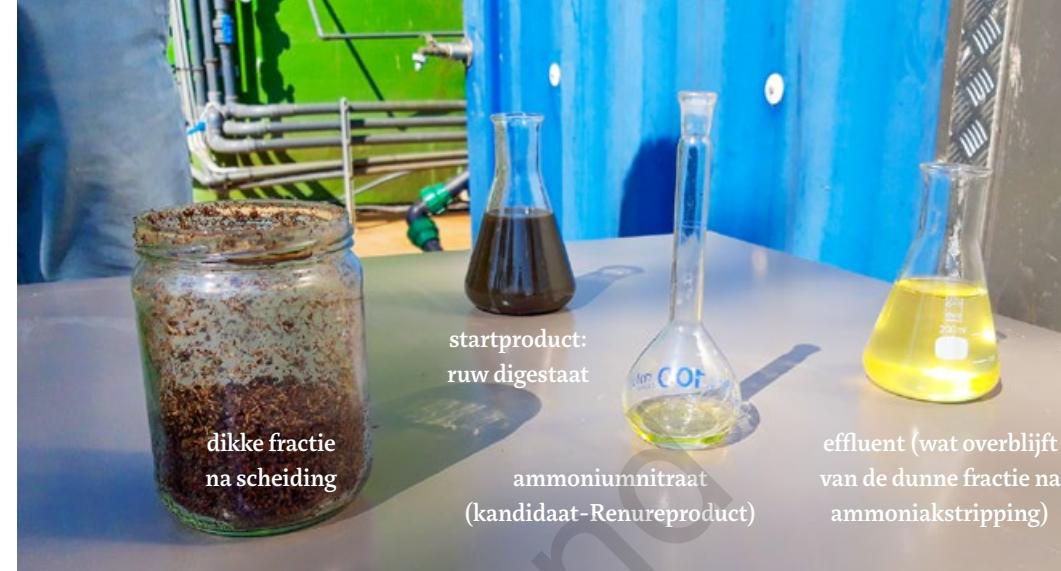
- 1 Bemest altijd volgens het 4J-principe (Juiste mestsoort, Juiste dosis, Juiste tijdstip en Juiste bemestingstechniek).
- 2 Alle type 2-meststoffen moeten binnen 2 uur worden ondergewerkt.
- 3 Het gebruik van type 1-meststoffen (stalmest, champost en traagwerkende meststoffen) valt buiten de bovengenoemde regelgeving.

Voorbeeld van een rolhak + vingerwieder – type Fisher.

mensen die toch met deze type 2-meststoffen aan de slag willen gaan. Momenteel lijkt de combinatie van een klassieke toediening van mengmest meteen gevolgd door een schoffelbeurt de meest haalbare kaart. Maar we weten nog niet welke machines het beste resultaat geven. Vermits het snel moet gaan (onderwerken binnen twee uur na toediening), lijkt een machine op basis van schijven (zie foto p. 25) of een combinatie van rolhak + vingerwieder (zie foto hierboven) het meest geschikt. Met deze machines kan je snelheden van 7 à 8 km/uur halen. Verschillende constructeurs hebben een combinatie van rolhak + vingerwieder in hun gamma. Vlakshoefels zijn niet geschikt voor deze toepassing, daar ze de bodem onvoldoende keren zodat de mest niet is ondergewerkt. Machines met een roterende freeskop + zwenker zullen een goede werking hebben, maar je moet er vaak trager mee rijden. Op biologische percelen zal het inwerken van mengmest of digestaat op zich vlotter gaan in vergelijking met gangbare percelen. Een eerste schoffelbeurt op een onbewerkte grond is niet evident en zal niet altijd even vlot verlopen. Daarnaast zal regen er op bepaalde momenten toe leiden dat de bodem te vochtig is om te schoffelen. Hou hier zeker rekening mee als je afspraken maakt met de loonwerker.

Snoeihout moet bovendien al verwijderd zijn van de boomstrook om vlot te kunnen werken. Het schoffelen heeft natuurlijk ook enkele voordelen. Deze schoffelronde zorgt voor onkruidbestrijding. Waar je mengmest gaat toepassen, kan je de kost van een chemische onkruidbehandeling in de winter besparen. Bovendien is het onderwerken van de bladeren een extra sanitaire maatregel want dit zal het verteringsproces van bladeren versnellen, waardoor de schurftdruk verlaagt. Injecteren van mengmest op de zwartstrook, zoals in de akkerbouw gebeurt, lijkt minder evident. Het voordeel is natuurlijk dat je er in één werkgang vanaf bent. Maar deze injectiesystemen moeten vlot onder het gestel van de bomen door raken en ze moeten ook voldoende diep in de bodem kunnen dringen. En vooral daar knelt waarschijnlijk het schoentje. De vele wortels die in de boomstrook zitten, zullen dit heel moeilijk maken. Bovendien is het niet de bedoeling dat de injectiesystemen te diep zitten, want wortelsnoei is niet gewenst. In Nederland worden enkele machines van de firma Geertech ingezet. Die hebben een zijdelingse uitstroom met twee schijven eromheen. In hoeverre deze machines de mest voldoende onderwerken, kunnen we niet zeggen aangezien we ze nog niet in de praktijk hebben gezien. De spuitmond moet trouwens ook voldoende ver onder de bomen geraken. Het is niet de bedoeling dat de mest vooral op de scheiding tussen zwartstrook en grasbaan terecht komt. Indien je dit jaar met mengmest of digestaat aan de slag gaat onder fruitbomen, geeft dan gerust een seintje (via ann.gomand@pcffruit.be) over jouw ervaring in de praktijk rond het inwerken. Zo kunnen we naar 2023 toe gericht tot een goede oplossing komen voor een emissiearme toediening. ■

Renure, de nieuwe kunstmest?

Renure is de naam die een hele reeks bemestingsproducten mogen dragen als ze geproduceerd zijn vertrekkende van mengmest, digestaat of andere dierlijke mestsoorten. Het voordeel van Renure is dat het momenteel reeds in de praktijk zou kunnen gebruikt worden ter vervanging van kunstmest, maar daar staat tegenover dat de administratieve regelgeving voorlopig nog achterblijft.

Bart Vleeschouwers en Eddy Vandycke, stafmedewerker Mestverwerking Boerenbond

Renure staat voor REcovered Nitrogen from manURE of gerecycleerde stikstof uit mengmest. De normen om deze naam te mogen gebruiken zijn zeer streng en voor de meeste grondstoffen kan je die alleen maar bereiken na verschillende bewerkingen. We hebben het dan concreet over ammoniumzouten, zoals -sulfaat en -nitraat, of mineralenconcentraten verkregen na verdoorgedreven scheidingstechnieken zoals microfiltratie en/of omgekeerde osmose. De Europese nitraatrichtlijn ligt al langer onder vuur. De beperking tot 170 eenheden stikstof van dierlijke oorsprong bij bemesting waarbij veel boeren tegelijkertijd dure kunstmest moeten aankopen om hun gewassen optimaal te bemesten, steekt heel wat mensen de ogen uit en strookt niet met de ideeën van een circulaire economie. De reden voor deze beperking is de wetenschap dat bij dierlijke mest het vrijkomen van de stikstof bij de afbraak van de organische stof in de mest op een

ongecontroleerde manier gebeurt (men heeft immers geen vat op de snelheid, hoeveelheid en timing van de afbraak) en dat dit in de winter mogelijk aanleiding kan geven tot uitspoeling van stikstof naar het grondwater. In functie van bepaalde plaatselijke risico-omstandigheden (teelt, grondsoort, groei-omstandigheden ...) is dat zeker een zinvolle redenering. Maar bij Renure is dat risico op uitspoeling veel kleiner tot verwaarloosbaar omdat dit net minerale meststoffen zijn met een zeer miniem gehalte aan organische stof waardoor de planten deze stikstof zeer snel kunnen opnemen. Eigenlijk kan men Renure (bijna) gelijkstellen met kunstmest als het op opneembaarheid van de stikstof aankomt. Daarom noemt men ze in de volksmond ook kunstmestvervangers.

Aanpassing Europese regelgeving

Na lang aandringen van verschillende lidstaten heeft men bij de Europese Commissie een paar jaar geleden ingezien dat dit

niet houdbaar was en werd er een onderzoek (project Safemanure) gestart naar criteria om bepaalde (gerecycleerde) mestproducten toe te laten als 'Renure'. Uit dit onderzoek bleek dat het verantwoord was om bepaalde gerecycleerde producten een statuut te geven zodat ze, onder bepaalde voorwaarden, kunnen gebruikt worden zoals kunstmest bovenop de maximale 170 eenheden uit dierlijke mest. Zowel vanuit de visie op een meer circulaire economie als in een tijd dat de klassieke kunstmeststoffen zeer duur geworden zijn, biedt dit wel een zeer interessant perspectief. De interesse om deze Renureproducten nu eindelijk effectief te kunnen gaan toepassen is op dit ogenblik niet voor niets erg groot, en dit zowel bij potentiële gebruikers als potentiële producenten. Beide kijken halsreikend uit naar groen licht vanuit de overheid en haar administratie.

Nu nog de nitraatrichtlijn

Wat immers nog wel achterwege blijft, is de aanpassing van de nitraatrichtlijn of, in afwachting hiervan, een Vlaamse toelating (derogatie) om Renure onder bepaalde goed afgelijnde voorwaarden te mogen gebruiken. Zolang er immers geen uitzondering voor Renure komt op de toepassing van de nitraatrichtlijn, maakt het allemaal geen verschil en wordt elke innovatie om ook op dit vlak te komen tot een meer circulaire economie van in het begin volledig in de kiem gesmoord. Het is te hopen dat dit binnenkort toch snel geregeld geraakt en dat Vlaanderen ook hier haar voortrekkersrol opneemt in afwachting van de Belgische (en regionale) overname van de Europese regels die hopelijk niet al te lang meer op zich laten wachten. Dit biedt dan meteen ook perspectieven voor een verder doorgedreven mestverwerking tot Renure. Op die manier kunnen we de kringloop sluiten, wat eigenlijk de logica zelf zou zijn, zeker vanuit de Europese ambities zoals die in de Green Deal en de Farm to Fork-strategie zijn uitgewerkt. ■

De IPM-checklist verplicht nog dit jaar de bestrijding van doornappel, om verdere verspreiding te voorkomen.

Nieuwe IPM-maatregelen nog dit jaar van kracht

De verplichting tot geïntegreerde teelt (*Integrated Pest Management of IPM*) is het gevolg van de Europese richtlijn 2009/128 voor het duurzaam gebruik van pesticiden. Daaronder vallen zowel gewasbeschermingsmiddelen als biociden (bijvoorbeeld rattenvergif). De bedoeling is dat elke Europese burger daar op een verantwoorde manier mee omgaat en dat hij weet waar hij mee bezig is. Men wil de risico's verbonden aan het gebruik van pesticiden minimaliseren door te streven naar een optimaal gebruik ervan.

Pieter Van Oost, adviseur Plantaardige productie, Studiedienst Boerenbond

Ook de fytolicensie, de keuring van spuittoestellen, de reglementering voor spuitlokalen, de ophaling van lege verpakkingen en de bescherming van het oppervlaktewater maken deel uit van de nieuwe

IPM-richtlijn. Maar voor IPM komen er enkele opvallende nieuwigheden.

Extra maatregel vanaf 2022

Het gros van de nieuwe maatregelen die hieronder opgesomd worden, zal

vanaf 2023 ingaan, met uitzondering van de bestrijding van doornappel. Dit omdat de problematiek rond dit onkruid snel toeneemt en er nood is aan snelle maatregelen om dit onkruid in te dijken. Doornappel is een probleemkruid dat in sneltempo aan terrein wint, met alle gevolgen van dien. Deze giftige plant moet te allen tijde bestreden te worden om verdere problemen te voorkomen. Daarom wordt de verplichte bestrijding van dit onkruid vanaf 2022 opgenomen in de IPM-checklist. Je moet ook altijd vermijden dat dit onkruid in zaadproductie komt, om verspreiding te voorkomen. Vanaf dit jaar zal dit een minor worden in de IPM-checklist, om tegen

2026 naar een major (verplichting) over te gaan. Vanaf een overschrijding van 10 planten doornappel met zaadproductie per hectare wordt dit aanzien als een non-conformiteit. Van alle minor controlepunten moet 70% conform zijn, eens we spreken over een major moeten al deze controlepunten voor 100% conform zijn. Een major is in de praktijk dus een verplichting.

Extra maatregelen vanaf 2023

Het doel van deze nieuwe maatregelen binnen IPM is voornamelijk om puntvervuiling en drift te beperken. Een aantal van deze maatregelen gaan in 2023 in met een minor, om in 2026 over te gaan tot een major (verplichting). Per maatregel wordt dit telkens vermeld.

De spuitboomhoogte bij openluchtteelten waarbij neerwaarts gericht gespoten wordt, bedraagt 0,5 meter boven het gewas bij spuitbomen met een dopafstand van 50 cm. Bij spuitbomen met 25 cm dopafstand, bedraagt

deze 30 cm boven het gewas. Bij toepassingen in openluchtteelten waarbij niet neerwaarts gericht gespoten wordt, dient de afstelling van de spuitapparatuur (doppenkeuze, aantal doppen, spuitrichting dophouders, spuitdruk, luchtondersteuning ...) maximaal aangepast aan de actuele gewasontwikkeling. Daarnaast wordt het invullen van de fyteauscan ook opgenomen. Die test maakt duidelijk waar op het bedrijf er een risico bestaat dat gewasbeschermingsmiddelen in het water terecht komen. De twee hierboven beschreven maatregelen worden een minor vanaf 2023.

Verplichte schoonwatertank

Spuittoestellen bij openluchtteelten (uitgezonderd rugspuiten, lansspuiten, stationaire spuittoestellen en onkruidspuiten in de fruitteelt) moeten uitgerust zijn met een schoonwatertank. Dit wordt een minor vanaf 2023 en een major vanaf 2026. Deze schoonwatertank moet een minimaal volume hebben overeenkomstig met de ISO-normen of 100 liter bij spuit tanks groter van 1000 liter. Bij spuit tanks die kleiner zijn dan 1000 liter dient het

volume minimaal 10% van het spuit-tankvolume te zijn. Een stationair toestel is vrijgesteld. Dit is een spuitboom of drukgroep die het bedrijf met aangrenzend perceel niet verlaat. Om van deze uitzondering gebruik te kunnen maken moet op dit aangrenzend perceel wel een tappunt van proper water beschikbaar zijn.

Contaminatie beperken

Indien er bij het vullen van het spuittoestel water uit het oppervlaktewater wordt aangezogen, mag de aanzuigleiding niet gecontamineerd zijn met gewasbeschermingsmiddelen. Een buis-in-buissysteem is een mogelijke oplossing. Contaminatie kan mogelijk optreden wanneer er tijdens de spuitwerkzaamheden spuitnevel neerslaat op de aanzuig- of toevoerslang die mee op de spuitmachine vervoerd wordt. Dit wordt een verplichting vanaf 2023. Indien bij het vullen van het spuittoestel een aanzuigslang wordt gebruikt, dient er een terugslagklep aanwezig te zijn.

Op dagen dat een spuittoestel niet in gebruik is, staat deze in een overdekte ruimte (met uitzondering van de stati- ▶

Een fruitteeler kan eventueel 75% driftreducerende techniek op de spuitmachine combineren met een hagelnet of haag om 90% driftreductie te bereiken.

Teelttechniek

onaire spuiten). Dit wordt een minor vanaf 2023 en een major vanaf 2026. Als aanbeveling raadt IPM aan om het spuittoestel uit te rusten met een intern spoelsysteem om een goede interne reiniging te kunnen garanderen.

Drift reduceren

Het gebruik van een kantdop op spuitbomen gebruikt voor neerwaarts gerichte bespuitingen langs oppervlaktewater en verhardingen wordt een minor vanaf 2023. Naast de eerder beschreven spuitboomhoogte moet bij bespuitingen in openlucht vanaf 2023 een driftreductie van minimum 75% worden gerealiseerd. Let op, want vanaf 2026 moet er een driftreductie bij bespuitingen in de openlucht van 90% gerealiseerd worden, waarbij minimaal 75% driftreductie wordt gerealiseerd op het spuittoestel zelf. Een akkerbouwer kan dan bijvoorbeeld

De schoonwatertank op landbouwspuiten wordt een minor vanaf 2023. Vanaf 2026 wordt die een major en dus de facto verplicht.

kieszen voor effectief 90% driftreducerende doppen, terwijl een fruitteiler eventueel 75% driftreducerende techniek op de spuitmachine combineert met hagelnet of haag ... De overheid engageert zich wel om zo snel mogelijk de lijst met driftreducerende technieken te actualiseren in overleg met de sector.

Wat met lege verpakkingen fytoproducten

De lege verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen (inclusief de zegels) worden verplicht op een droge, veilige plaats bewaard tot aan de ophaling van AgriRecover. Bij de toepassing van vloeibare middelen worden de zorgvuldig geleedigde verpakkingen voldoende met water gespoeld. De lege verpakkingen worden gedroogd in een recipiënt. Indien er nog lekvloeistof aanwezig is, wordt deze op een correcte wijze verwerkt.

Vul- en spoelplaats

Departement Landbouw en Visserij gaat verder in overleg met de sector omtrent de bepalingen van een vul- en spoelplaats. Dit omdat puntvervuiling de belangrijkste oorzaak is van contaminatie met gewasbeschermingsmiddelen in waterlopen. Het inwendig

spoelen van het spuittoestel in het veld blijft een belangrijk aandachtspunt. Vandaar dat een schoonwatertank ook werd opgenomen in de IPM-checklist. Ook bij de vulplaats is het voorkomen van puntvervuiling een uiterst belangrijk aspect. Verwacht wordt dat er in de loop van 2022 nog nieuwe maatregelen komen over de voorwaarden waaraan een vul- en spoelplaats moet voldoen.

Verplichte registratie bij een OCI

Alle spuittoestellen waarmee men gewasbeschermingsmiddelen toepast moeten gekeurd zijn volgens de wettelijke bepalingen. Op www.keuringspuittoestellen.ilvo.be kan je nagaan welke spuittoestellen onder de keuringsverplichting vallen. Gewasbeschermingsmiddelen voor professioneel gebruik worden uitsluitend gebruikt door professionele gebruikers die over een fytolicensie P1, P2 of P3 beschikken.

Als professionele gebruiker van gewasbeschermingsmiddelen ben je wettelijk verplicht om de algemene beginselen van geïntegreerde gewasbescherming (IPM) toe te passen. Je moet je bovendien registreren bij een erkend controleorgaan (OCI) dat de toepassing van IPM controleert. Dit controleorgaan zal aan de hand van de IPM-checklist een audit op jouw bedrijf uitvoeren. Deze registratie bij een OCI is niet verplicht indien je al voor IPM of Vegaplan geauditeerd bent, je biolandbouwer bent of je geen professioneel gebruiker bent van gewasbeschermingsmiddelen. Ook indien een derde (loonwerker, andere landbouwer ...) gewasbeschermingsmiddelen toepast op jouw perceel/percelen, word je aanzien als een professionele gebruiker en dien je een OCI te contacteren. Elke landbouwer die in de verzamelaanvraag een perceel of percelen aangeeft op 31 mei, wordt aanzien als de teeltverantwoordelijke voor dit perceel of die percelen en moet dus een IPM-audit ondergaan. ■

Vul de fyteauscan in als fyto bijscholing

Het invullen van de fyteauscan is een nieuwe IPM-maatregel. Boerenbond organiseert dit voorjaar samen met de land- en tuinbouwscholen nog tal van fyto bijscholingen waar je samen met de lesgever de fyteauscan voor jouw bedrijf invult. Je slaat dus twee vliegen in één klap wanneer je deze fyto bijscholing volgt.

Het overzicht van ons uitgebreid aanbod aan fyto bijscholingen vind je op www.boerenbond.be onder de rubriek vorming bij het thema fytolicensie.

fytolicentie

Gert Van de Moortel,
consulent Training & Opleiding

Landelijke Gilden komt als sociaal-culturele vereniging op voor dorp en platteland en zijn bewoners. Om deze activiteit te stimuleren is er een vacature voor een voltijdse (m/v)

Consulent

Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant

Je functie Je begeleidt lokale gilden in de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant, waar je het aanspreekpunt bent voor de afdelingsbesturen. Je organiseert bewegings- en vormingsinitiatieven en bouwt eigen deskundigheid op in plattelands- en maatschappelijke thema's. Je realiseert maatschappelijke actie en neemt communicatie- en redactiewerk ter harte. Als geboren netwerker behartig je de belangen van de beweging en het platteland.

Je profiel Je hebt een bacheloropleiding in een menswetenschappelijke richting en wil je blijvend verdiepen in sociale thema's op het platteland. Leidinggevende ervaring in het verenigingsleven en affiniteit met het platteland zijn pluspunten. Je realiseert eigen doelen en draagt actief bij aan deze van de diverse teams waarvan je deel uitmaakt. Communiceren en organiseren zijn je tweede natuur. Je kijkt uit naar een afwisselende dagindeling, met regelmatig avondwerk, en een variatie aan sociale contacten.

Ons aanbod Je krijgt een passend loon aangevuld met diverse extralegale voordelen. Bovenal krijg je de kans om je inhoudelijk te ontwikkelen en om actief deel te nemen aan het maatschappelijk leven op het platteland.

Meer info en solliciteren kan via www.landelijkegilden.be/vacatures

Landelijke Gilden
samen beleef je meer

Bescherm uw kostbare gewas en oogst tegen Rhizoctonia en zilverschorft

- Sterkere start
- Meer opbrengst
- Betere kwaliteit

De Opbrengst Promotor

Bayer CropScience SA-NV - J.E. Mommaertslaan, 14 - 1831 Diegem
www.cropscience.bayer.be

Ged. merk Bayer Group. Gebruik GBM veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie. Voor verdere productinfo, m.i.v. gevaarzinnen en symbolen, raadpleeg www.fytoweb.be.

60 verjaardagen, samen vieren is toch ook samen werken?

40 jaar een koppel, samenwerken op alle vlakken als een hecht team. En nu onze ouders ouder worden, voor hun zorg, samenwerken met broer, zus, familie en kennissen.

35 jaar samen een bedrijf runnen. Samenwerken naar één doel. Samen met mijn man en onze zonen en niet te vergeten onze seizoenarbeiders die onze verse asperges helpen oogsten, inpakken en verkopen. We brengen ze naar de consument via de veiling en de thuisverkoop, ook met hen werken we samen.

30 jaar lid en later bestuursvrijwilliger bij Ferm voor agravrouwen. Uniek samenwerken als vrouwen onder elkaar waarbij we opkomen voor onszelf als vrouwen in land- en tuinbouw.

Overigens, er was eens een oude boer die zei: 'Gezond boerenverstand is prima, maar met samenwerken kom je veel verder'. Misschien nog een goeie tip voor onze politici die het beleid maken dat onze toekomst en die van de landbouw bepaalt.

Hilde Tijskens
Tuinbouwster en lid van de Nationale Agraraad

Ferm

Lut D'Hondt, Ferm Donk & Ferm voor agravrouwen regio Meetjesland

27 machines delen onder 37 boeren

"In 2006 begonnen we hier in Maldegem met een machinering. Ondertussen zijn we met 37 en delen we 27 soorten machines, bijvoorbeeld een klepelmaaier, een aandrukrol, een veewagen en een grote tractor. Het is economischer en duurzamer om samen te investeren en het materiaal te delen. Helaas is zo'n systeem nog niet gangbaar. Veel boeren willen liever hun eigen grote tractor. Dat staat stoer."

François De Heel

Er zijn trouwens nog andere voordelen. Je hebt onderling contact en helpt elkaar al eens uit de nood, of je krijgt in ieder geval een 'samen'-gevoel. Voor het welzijn van de boer zijn zo'n dingen van levensbelang, soms letterlijk! Onder boerinnen zijn we daar, dankzij voorzittingen van Ferm voor agravrouwen, al langer mee bezig: tijd nemen voor jezelf, praten met elkaar, ook met je partner, problemen bespreekbaar maken. Bij mannen is dat minder ingeburgerd, maar de nood is er wel. Ik herinner me een vorming die ik bij de bedrijfspgilde hier in Maldegem organiseerde over 'communicatie aan de keukentafel'. Er waren ook een paar mannen op afgekomen. Een van hen stuurde me 's nachts nog een sms: 'Meer van dat!'"

Signaalfunctie

"Ik maakte zelf van dichtbij mee dat een boer uit het leven is gestapt. Het thema ligt me dus na aan het hart. Via een internationale samenwerking, Farmwell, gaan we op zoek naar manieren om het sociale welzijn van boeren te bevorderen. Een concreet idee is om te zoeken hoe erfbetreders een rol kunnen spelen. Als een vertegenwoordiger, een consulent, een leverancier, een controleur langskomt en de indruk krijgt

dat het mentaal misschien niet te best gaat met de boer(in), dan zou die een signaalfunctie moeten kunnen vervullen."

Vrouw

"Het risico van een geïsoleerd leven ken ik ook persoonlijk. Na de geboorte van ons tweede kind, in 95, ben ik gestopt met buitenshuis werken. Vervolgens zit je thuis. Als er al iemand op de boerderij komt, een vertegenwoordiger of zo, dan vraagt die: waar is de baas? Waar is de boer? Antwoord je: die is er niet, dan zitten ze alweer in hun auto en zijn ze weg. Verder doe je één keer in de week boodschappen en vervolgens zit je weer een week alleen thuis. Ik heb dat toen met Marc, mijn man, besproken: is dit het nu? Die koeien en die schapen, die zeggen niets, weet je. Je kunt dat proberen, maar het lukt niet. Zo ben ik in het bestuur van Ferm Donk gegaan. Dan volgde Ferm voor agravrouwen en de plaatselijke politiek. Sinds 2018 ben ik provinciaal voorzitter van Boerenbond Oost-Vlaanderen. Ik ben de eerste en enige vrouw in die rol en ik geloof dat ik, ook in het Hoofdbestuur, een dimensie toevoeg of bespreekbaarder maak. Als vrouw ligt je aandacht dicht bij het zorgende en het welbevinden van de mensen." ■

LUT D'HONDT
Leeftijd: 55

GEZIN
Marc (54) en kinderen
Gert (29),
Camille (26) en
Clarisse (23)

JEUGD
Zuienkerke

HOBBY
fietsen in het
Meetjesland

TALENT
analytisch
denken

© FRANÇOIS DE HEEL

Een lerend netwerk

“Elkaar steunen, van elkaar leren maar ook twijfels delen”

Het cliché over ‘de boer op zijn eiland’ is niet meer zo actueel als vroeger, toch speelt de boerenstiel zich nog steeds grotendeels op en rond het erf af. Ook koppels die samen een boerenbedrijf runnen, leven en werken intens samen. Ik praat met melkveehouderster Ann Stevens over haar werk en leven, maar ook over een nieuw netwerk waar ze deel van uitmaakt.

Geertje Meire

Na haar studie industrieel ingenieur en enkele jaren buitenshuis werken, stapte Ann in 2008 voltijds in het melkveebedrijf van haar man Dirk Vandecruys, de vierde generatie landbouwers in het Limburgse landbouwdorp Kleine-Brogel. Zelf dochter van een melkveehouder in Westmalle was het boerenleven haar geenszins vreemd. ‘Mijn hart lag altijd al bij de koeien, en later kwamen daar de kinderen bij’, vertelt ze warm. Ann en Dirk hebben drie tieners én zorgen daarnaast met z’n tweeën voor 200 Holstein koeien. Wanneer ik aan kom rijden, springt de grote, open stal meteen in het oog.

De nieuwe stal bootst zoveel als mogelijk het buitenklimaat na en binnen hebben de koeien waterbedden voor beter ligcomfort. Ik zie voor het eerst kalfjes met een jasje aan. “Sinds twee jaar zitten die in aparte boxen. Dat heeft voordelen voor de hygiëne,

maar het is wel wat meer werk”, leer ik van Dirk. “Ik beschouw mijn koeien als topsporters en behandel ze ook zo. Trouwens, het belangrijkste op een melkveebedrijf is je koeien drachtig krijgen”, verzekert hij mij, “dat is eigenlijk mijn dagelijkse werk! Want drachtige koeien betekent kalveren, en kalveren betekent melk.” Maar met Ann praat ik over hele andere dingen ...

Man versus vrouw

“Dirk en ik werken goed samen en hebben een duidelijke taakverdeling, maar door steeds samen aan hetzelfde te werken, bestaat het gevaar dat je bedrijfsblind wordt. Dat hebben we steeds proberen vermijden. Zo maken we via ons boekhoudkantoor deel uit van een groep melkveehouders, die afwisselend elkaars bedrijf bezoeken en samen hun jaarcijfers bespreken. Toch gebeurt het als vanzelf dat daar vooral de mannen aan het woord zijn, zij

© FOTOS CARL WANDERVOORT

zitten als het ware op de eerste rij, vóór hun echtgenotes. Het blijft in de eerste plaats een mannenwereld”, constateert Ann. “Daarnaast zit ik – wél enkel met vrouwen – in het bestuur van Ferm voor agrarische vrouwen. Ik vind het belangrijk om engagementen buiten onze eigen boerderij te hebben, en daarbij, ik heb dat ook nodig.’

Dat tikkeltje anders

Sinds kort is er nog een engagement bijgekomen, een zogenaamd ‘lerend netwerk’. Het initiatief komt van Anns collega-melkveehouster Wanda Verdonck. Deze nieuwe vrouwenclub onderscheidt zich op enkele vlakken. Ann: “Het is net als Ferm voor agrarische vrouwen *women only*, maar enkel met melkveeboerinnen én kleinschaliger. Met slechts zes vrouwen ervaar ik het als wat intiemer.” Ann bekent dat ze in een grote groep niet snel het woord neemt ... “Maar in ons groepje melkveehoudsters praat ik makkelijker. Ik voel mij minder geremd en zeg gewoon wat ik te zeggen heb. En die vanzelfsprekende openheid merk ik bij iedereen. Daarbij komen we – letterlijk – samen aan de living- of keukentafel, wat het informeler maakt. Ik moet toegeven dat ik aanvankelijk weigerachtig reageerde: had ik wel tijd voor nog een bijeenkomst erbij? Maar ik stemde toch toe en het bleek al snel heel waardevol voor me.”

Feminiene onderwerpen

Maar wat bespreken de zes melkveehoudsters dan precies? “We hebben veel gemeen, maar dat wil niet zeggen dat onze bedrijven identiek zijn. Zo gaat al onze melk naar Milcobel, terwijl mijn collega Sandra een melkautomaat heeft staan, en Wanda een koeienwagen heeft omgebouwd tot leuke overnachtingsplek. En bij Kristien hebben ze ook varkens op het bedrijf. Het ene bedrijf doet aan landbouwverbreiding, sommigen melken via een melkrobot enzovoort, maar dat neemt niet weg dat er heel veel gelijkenissen en parallellen zijn. Ook de taakverdeling tussen de (bedrijfs)partners is nooit exact

Ann en Dirk hebben drie tieners én zorgen daarnaast met z'n tweeën voor 200 Holstein koeien. Sinds kort is er nog een engagement bijgekomen, een ‘lerend netwerk’.

hetzelfde, maar het komt er toch op neer dat papierwerk en administratie, het huishouden én de algemene orde op het boerenhof, ‘onze’ taken zijn. Het zijn deze wat meer feminiene onderwerpen die in de eerste plaats aan bod komen in het lerend netwerk.

‘Ha, dat is daar ook zo’

Vorig jaar juni kwam de groep voor het eerst samen. “Soms spitten we één bepaald onderwerp uit, soms nodigen we een externe spreker uit en soms ontstaat onze agenda spontaan. Ten slotte is de landbouwsector steeds in beweging, je wil ook kunnen inspelen op de actualiteit of wat zich spontaan aandient. Het lerend netwerk volgt sowieso geen strak vooraf uitgezet protocol, het groeit organisch. Aan het einde van elke bijeenkomst plannen we een volgende in en tussendoor communiceren we via onze Whatsapp-groep voor ad hoc vragen, tips of advies. We leren van elkaar door gelijklopende situaties en ervaringen, maar ik merk dat het sociale aspect, het contact met gelijkgezinden, net zo goed een belangrijke rol

speelt voor mij. Bijleren hoeft niet altijd de enige drijfveer te zijn, hé? Soms is het gewoon geruststellend en deugdzaam om te horen: ‘Ha, daar is dat ook zo’. Dirk is altijd positief, wat prettig is, maar sommige twijfels bespreek je toch graag onder vrouwen.’

Aangeboorde onderwerpen

Ik vraag om enkele concrete voorbeelden en Ann steekt van wal: “Onze allereerste bijeenkomst hebben we gewijd aan algemene planning. Wanneer je thuis werkt, dreigen werk, gezinsleven en privé door elkaar te lopen. Je moet een systeem bedenken om een zekere structuur in te bouwen. We willen toch allemaal voldoende tijd voor de (hobby's van de) kinderen en een gezond evenwicht tussen werk en vrije tijd? Het was dus leerrijk om alles eens naast elkaar te leggen en te vergelijken. Wanda was zo lief voor iedereen een agenda met de veelbelovende naam ‘succesplanner’ te bestellen. Ik bedoel er niets mee, maar mannen en vrouwen denken toch anders, ze hebben een andere focus. Dirk is sowieso minder met plan-

ning bezig. Als ik hem vraag wat hij vandaag gaat doen, dan somt hij zelden een mooi lijstje op! Op mijn beurt laat ik alle machinewerk met plezier aan Dirk over.” Er kwam ook al eens een expert spreken over mailbeheer. We worden allemaal overstelpt met mails, soms slibt mijn mailbox helemaal dicht. Ik heb nu mappen aangeemaakt om door het bos de bomen te blijven zien, maar ik zal nooit vergeten hoe de specialist droogjes opperde: “Wanneer het echt de spuigaten uitloopt, is er één oplossing: alles deleten! Want wie je echt nodig heeft, mailt of belt wel terug”, vertelt Ann grinnikend. En dat het ook niet allemaal louter werkgerelateerd hoeft te zijn, leer ik uit hun plan om alle zes een online persoonlijkheidstest te doen en de resultaten dan op tafel te gooien. “Je leert er vast het een en ander uit, over jezelf of de ander, en dat is altijd meegenomen”, schokschoudert Ann.

Steun en toeverlaat

In een lerend netwerk moet je de samenwerking dus niet al te letterlijk zien: de boerenbedrijven doen geen zaken samen en de vrouwen helpen elkaar ook niet in de praktische zin met administratie of koeien melken. Wel steunen ze elkaar, leren van elkaars ervaringen – of fouten –, delen twijfels of struikelblokken ... Wanneer ik Ann zo bezig hoor over haar melkveehouderclub, dan krijg ik de indruk dat ze er een extra familie heeft bijgekregen ... of toch op z'n minst een stel goede collega's! Ik geef haar het laatste woord: “Eigenlijk ervaar ik ons lerend netwerk als een enorme morele steun; zowel de momenten aan tafel als via de app zijn voor mij een verrijking op vele vlakken”, besluit de geëngageerde boerin. ■

“Het lerend netwerk volgt geen strak vooraf uitgezet protocol, het groeit organisch.”

Ferm voor agrarische vrouwen

Wil jij ook graag een lerend netwerk opstarten?

Net zoals Ann zijn er heel wat vrouwen die het belangrijk vinden om meerwaarde en verbinding te vinden buiten het bedrijf. Het stimuleert en prikkelt hen om nieuwe contacten te leggen en kennis uit te wisselen. Naast de boeiende samenkomsten en het gevarieerde aanbod van de regio's van Ferm voor agrarische vrouwen, kan je je ei misschien kwijt in een lerend netwerk?

Een lerend netwerk?

Een lerend netwerk is een vorm van collegiaal leren, je werkt in een kleine groep ‘gelijkgestemde’ boerinnen rond een bepaald thema. De agenda van elke samenkomst wordt door de groep zelf bepaald. In een lerend netwerk gaat het vooral over het uitwisselen van kennis en ervaringen, en dat in alle openheid en in vertrouwen. Het voordeel van een lerend netwerk is dat je jouw specifieke uitdagingen in een vaste groep kan aftoetsen en deze als kritisch klankbord kunt gebruiken. De inhoud is in lijn met jezelf en je bedrijf omdat er vaak gewerkt wordt met eigen cases. Op basis van de inhoud kunnen de deelnemers lesgevers uitnodigen die expertise delen met de groep en met wie er van gedachten kan gewisseld worden.

Een rol voor Ferm voor agrarische vrouwen?

We willen jullie zeer graag ondersteunen bij de opstart en ontwikkeling van een lerend netwerk. Waarbij we jullie graag helpen:

- Matchen; het vinden van boerinnen en/of tuiniersters met dezelfde interesses;
- Opstarten; het opstarten van het lerend netwerk;
- Ondersteunen; het begeleiden van administratieve taken zodat jullie activiteiten en vormingen verzekerd en gesubsidieerd kunnen plaatsvinden;
- Netwerken; met ons netwerk reiken we jullie expertise aan;
- ...

Ben je geprikkeld? Contacteer ons dan via ferm.agrarischevrouwen@samenferm.be of met de QR-code.

Ferm voor agravrouwen is er voor jou

Met boeiende regionale activiteiten en vormingen

Van stress naar positieve energie

- Meetjesland: 7 maart om 20 uur, Oud Sint Jozef Maldegem
- Zuid-Limburg: 24 maart om 19.30 uur, PIBO Tongeren

Versterk jezelf als mens en als ondernemer

- Reinaert: 22 februari om 13.30 uur, PCS Destelbergen

Sta sterk in je agraschoenen

- Katelijne: 17 maart om 20 uur, Jong Jut Koningshooikt

Een koe is geen cavia

- Kortrijk: 17 maart om 20 uur, 't Balladehof Zwevegem
- Vlamburg: 31 maart om 20 uur, Sint-Annahof Lummen

Storytelling

- Katelijne: 6 april om 20 uur, Sint-Jozefinstituut Kontich

De cloud en digitale toepassingen in vogelvlucht

- Zuid-Limburg: 1 en 8 maart om 20 uur, online

Digitaal factuurbeheer

- Noord-Limburg: 22 februari om 20 uur, Parochiehuis Bocholt

IPM - voorkomen is beter dan genezen

- Ieper: 23 februari om 20 uur, online

Voor het hele aanbod van Ferm voor

agravrouwen surf je naar www.samenferm.be/vrije-tijd/activiteiten en kies voor het thema landbouw.

Met bestuursvrijwilligers om 'u' tegen te zeggen

Bij Ferm voor agravrouwen is 2022 het jaar van de bestuursvernieuwingen. De regionale besturen vormen een mooie mix van ervaren en nieuwe bestuursvrijwilligers, die staan te popelen om hun ideeën uit te werken. Binnen de ploeg van bestuursvrijwilligers heb je de 'regionaal sectorverantwoordelijke'. Deze agravrouw organiseert bijvoorbeeld een sectoractiviteit in haar regio en wordt afgevaardigd naar het NSO, het Nationaal Sectoroverleg van Ferm voor agravrouwen van haar sector. Drie van hen getuigen over deze taak en hun afvaardiging naar het NSO.

Liesbet Berger, Ferm voor agravrouwen regio Noord-Limburg en NSO Varkens
"Ik vind het belangrijk om in het NSO varkens te zitten, omdat we hier ervaringen kunnen uitwisselen over onze sector. Momenteel maakt onze sector een diepe crisis door waarvan het einde nog niet in zicht is. Samen met de agraconsulenten en enkele bestuursvrijwilligers denken we na hoe we iets kunnen orga-

niseren om onze collega-varkenshoudsters door deze moeilijke periode te loodsen, want wij willen er zijn voor alle varkenshoudsters!"

An Pieraerts, Ferm voor agravrouwen regio Hageland Fruit en NSO Fruit

"Elke sector heeft zijn eigen wetten en verplichtingen, wij moeten overal van op de hoogte zijn. Voor ons bedrijf en onze sector, sta ik hiervoor liever op de eerste dan op de laatste plaats. Tijdens de sectorvergaderingen kan ik kennis opdoen en deze nadien overbrengen naar collega's in de regionale vergaderingen. Dat is een grote meerwaarde."

Annick De Vos, Ferm voor agravrouwen regio Meetjesland en NSO vleesvee en kalveren

"Als buitenhuiswerkende echtgenote van een melk- en vleesveehouder vind ik het belangrijk dat we problemen in onze sector, in overleg met collega's, kunnen signaleren. Mijn ervaring is dat er heel goed wordt geluisterd naar onze noden en deze worden meegenomen. Het is in het NSO vleesvee en kalveren ook steeds een leuk weerzien van de andere geëngageerde sectorverantwoordelijken. Samen hebben we naast de zorgen vanuit de sector ook heel wat nieuwigheden kunnen vernemen die we op onze beurt kunnen delen met boerinnen uit onze regio."

Met interessante webinars

'Je varkensbedrijf in beeld' op 16 februari om 20 uur

In deze webinar ontdek je hoe je een duidelijk beeld kan vormen van je eigen bedrijfssituatie. Van daaruit kan je bekijken wat de mogelijkheden zijn naar de toekomst toe, waarbij ook stopzetting aan bod komt. Inschrijven kan door een mail te sturen naar ferm.agravrouwen@samenferm.be.

'Mailboxbeheer' op 10 maart om 20 uur

Is jouw mailbox al opgekuist? Of is het een lange lijst van mails waarin je niks meer terugvindt en weet je niet meer welke je het eerst moet lezen? Hoe zorg je ervoor dat je op tijd je mails beantwoordt en een antwoord krijgt? Hoe onthoud je wat je moet doen en hoe krijg je rust in je hoofd? Melanie van Raaij geeft praktische tips die je helpen om het overzicht te houden op je mails en taken.

Met een vormingsaanbod op jouw maat

Het team van Ferm voor agravrouwen is volop bezig met het ontwikkelen van het vormingsaanbod 2023. We doen dat niet graag alleen en schakelen op deze manier jullie hulp in. Welke vormingen maken van jou niet alleen een sterkere ondernemer maar verrijken je ook als mens? Scan de QR-code en help ons in een paar minuten om een aanbod op jouw maat uit te werken. Alvast heel erg bedankt om onze enquête in te vullen!

Liv en Boeren op een Kruispunt bundelen krachten voor welzijn boeren en boerinnen

De volgende jaren komen er zeer veel uitdagingen op de landbouwers af. Uitdagingen die hun mentaal welbevinden sterk op de proef stellen. Om alle Vlaamse land- en tuinbouwers daarbij zo goed mogelijk te begeleiden, bundelen het Landelijk infopunt voor vrouwen (Liv), een initiatief van het vrouwen netwerk Ferm, en Boeren op een Kruispunt hun krachten in één uniek aanspreekpunt voor het welzijn in land- en tuinbouw. Een recente studie van het ILVO over het welbevinden in de landbouw wees al op de hoge nood aan zo'n aanspreekpunt. Met het actieplan welbevinden van Vlaams minister van Landbouw Crevits krijgt dit aanspreekpunt een sterk elan. De fusie van Liv en Boeren op een Kruispunt zal borg staan voor kwaliteit en brede expertise. Belangrijk daarbij is om tijdig in te grijpen wanneer uitdagingen opdoemen en tools en leermomenten aan te bieden.

Vrouwen in land- en tuinbouw

Belangrijk bij de fusie is dat er aandacht blijft voor de specifieke noden van vrouwen in de land- en tuinbouw. Ferm richtte het Landelijk infopunt voor vrouwen immers op om tegemoet te komen aan de specifieke problemen en uitdagingen waarmee vrouwen in land- en tuinbouw kampen. Tot dan bleven deze sterk onderbelicht. Op uitdrukkelijke vraag van de boerinnen krijgt de expertise van Liv nu een bijzondere plaats in de nieuwe structuur. Boerinnen kunnen dus blijven rekenen op laagdrempelige hulp- en adviesverlening.

Hulp vragen

Het aanspreekpunt zal ook boeren en boerinnen inspireren om zelf hulp te zoeken, door de drempel hiervoor te verlagen én hun zoektocht naar hulp makkelijker te maken. Voor land- of tuinbouwers die zelf eerst mogelijke hulpbronnen willen verkennen, ontwikkelde Liv een specifiek digitaal platform. Ontdek het op www.agrokompass.be.

© FOTOS PATRICK DIELEMAN

Aandacht bij middelengebruik

De decemberstudiedag van Volsog focuste sterk op het veilig toepassen van gewasbeschermingsmiddelen, met het behoud van voldoende middelen in het achterhoofd.

Patrick Dieleman

Voorzitter Freddy Versavel verwees in zijn verwelkoming naar het nieuwe GLB, waarin klimaat en milieu de rode draad vormen en subsidies meer op prestaties zullen gericht zijn. Positief is de Vlaamse preciecoregeling, die onder meer precisietechnieken subsidieert. Verder toonde hij zich verontrust over de prijsstijgingen van vloeibare stikstof en andere oliegerelateerde grondstoffen.

Gewasbescherming in drinkwaterwingebieden

Rhune Van Cleemput is omgevingsmanager bij De Watergroep. Ze werkt samen met een aantal spelers in de omgeving van waterwingebieden met als doel zo zuiver mogelijk water te kunnen winnen. "Vlaanderen heeft een beperkte beschikbaarheid van water. In

Oost- en West-Vlaanderen winnen we vooral oppervlaktewater. Daarbij is de gevoeligheid voor verontreiniging een belangrijk nadeel. Dat maakt dat soms complexe en dure behandelingen nodig zijn. We merken dat we in het spuitseizoen dikwijls moeten stoppen met capteren wegens een te hoge concentratie gewasbeschermingsmiddelen." De wetgeving voorziet dat er per liter maximaal 0,1 microgram (μg) van een stof in water mag zitten, en de som van alle gemeten middelen samen mag maximaal 0,5 μg zijn. "Het gevaar dat ontstaat bij onzorgvuldig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is enorm groot." Van Cleemput maakte de vergelijking met een meer van 1 ha groot, met een diepte van 1 meter. "2 druppels gewasbeschermingsmiddel zijn voldoende om dat volledig te verontreini-

gen!" Overschrijdingen gemeten bij de officiële monitoring van de oppervlaktewaterkwaliteit zijn een belangrijke reden waarom we als sector al veel middelen verloren hebben. Van Cleemput gaf daarom als boodschap mee om te zorgen voor het correct vullen en reinigen van spuittoestellen, de IPM-regels toe te passen en sowieso voorzichtig om te gaan met gewasbeschermingsmiddelen.

Karolien Cools van Boerenbond belichtte enkele aandachtspunten voor loonsproeiers. "Deze aanpak is niet nieuw, we zijn al enkele jaren geleden gestart met een meersporenaanpak samen met de overheid (VMM, Departement Landbouw en Visserij en sectororganisaties (landbouw en drinkwatermaatschappijen) en Inagro als praktijkcentrum. Belangrijke pijlers zijn communicatie en kennisuitwisseling." Denk aan het voorkomen van puntvervuiling en diffuse vervuiling en aandachtspunten bij vullen en reinigen. Het reinigen moet maximaal op het veld gebeuren. Wat bij loonsproeiers die over een schoonwatertank beschikken niet echt een probleem mag zijn. Ook het uitwendig reinigen gebeurt best op het veld. Tijdens het spuiten is het nodig om driftreducerende maatregelen toe te passen en bufferzones te respecteren. Karolien

Een BASF-medewerker demonstreert een pilotmodel van Easyconnect.

besloot met een pleidooi voor de medewerking van iedereen: "We hebben geen middelen meer op overschot. Het is belangrijk om er zelf aandacht voor te hebben en te zorgen dat de problemen in het water worden aangepakt. We zijn ervan overtuigd dat we door te doen wat er vandaag al kan heel ver kunnen komen en daardoor verstrenging van de wetgeving vermijden."

Easyconnect

Edward Vander Linden stond stil bij het risico op puntvervuiling bij het bereiden van de spuitoplossing. Bijna spreekwoordelijk is het zegel, waaraan vaak wat middel hangt in de volle concentratie. Het verhaal van de twee druppels van hiervoor in gedachten, vormen die een reëel risico, wanneer ze op het veld achterblijven. "Gesloten

vulsystemen kunnen puntvervuiling voorkomen en meteen ook het risico verkleinen dat de gebruiker in contact komt met het middel. Het voordeel van Easyconnect is dat ondertussen al elf firma's dit systeem ondersteunen." Dat zijn naast Syngenta ook Adama, BASF, Bayer, Belchim, Certis, Corteva, FMC, Nufarm, Rovensa en UPL. De bus wordt bevestigd op een connector, die verbonden is met de spuit. De bussen hebben een speciale dop in combinatie met een afsluitklep die voorkomt dat middel lekt tijdens het bevestigen. Die wordt door de connector opgeduwd tijdens het vullen en sluit weer bij het ontkoppelen. Wanneer de bus leeg is kan ze gereinigd worden terwijl ze nog op de connector staat.

"Dit systeem wordt vanaf dit jaar geïntroduceerd bij enkele telers en mogelijk

loonsproeiers om het te testen. Het zal verkocht worden door fabrikanten van spuiten. De eerste commerciële koppelingssystemen zouden in de loop van het jaar op de markt komen. Het systeem geniet veel interesse in Nederland, omdat daar gesloten vulsystemen verplicht worden vanaf 2024. De pilottelers vinden dat het snel werkt, veilig is voor de gebruiker en gemakkelijk."

Aansluitend berichtten Tim De Cuypere van Inagro over precisielandbouw in preiteelt (project Wikileeks) en Koen Biesemans van Timac-Agro over het praktisch gebruik van de bladmeststof Folen. Lieven Van Ceunbroeck (Demagri, en bestuurslid van Volsog) besloot traditioneel met zijn goed onderbouwde 'Nieuwtjes voor de loonsproeier'. ■

EFFICIËNT BEMESTEN
BESTE RESULTAAT

LOWEST CAN CO₂ FOOTPRINT WORLDWIDE

OCI NUTRAMON

- Optimale stikstofbenutting
- Harde homogene korrel
- Bevat 4% magnesium

www.oci-nutramon.nl

OCI

Vercaro ziet toekomst in kwalitatief vleesvee

Vleesveehouders kennen hun vleesvee, maar weten ze ook hoe de schakels verderop in de keten werken? Een aantal Oost-Vlaamse vleesveehouders kon op bezoek bij vleesverwerker Vercaro in Wetteren. Eigenaar Dirk Vercauteren deelde er zijn optimistische marktvooruitzichten.

Ivan De Clercq

Vercaro is eigendom van Dirk en Herman Vercauteren en Franky Lauwrensens. Elke week wordt het vlees van 85 tot 90 uitsluitend vrouwelijke runderen versneden en verwerkt. Ongeveer de helft van die dieren komt van de eigen boerderij; de andere helft wordt aangekocht via boeren en handelaars uit de streek. "De eigen boerderij geeft ons een voorraad die we flexibel kunnen inzetten, en tegelijkertijd hebben we ook meer kennis over wat er op het boeren erf speelt", aldus Dirk Vercauteren. Onder de naam 'Vercaro-rund' zet het de runde-

ren van het eigen erf ook zo in de markt. Diervriendelijkheid, voeding en duurzaamheid worden daarbij uitgespeeld. Kenmerkend onder de noemer duurzaamheid is dat er geen soja wordt gebruikt. Deze eiwitbron wordt vervangen door bierdrif van de nabijgelegen brouwerij Huyghe. "Dieren moeten eerst op hun plooiën komen: in de zomer op de wei en in de winter op stal met een rantsoen van enkel ruwvoerders. We voederen gevarieerd en geven in de afmest meer dan enkel krachtvoer", gaf Dirk mee.

Goed stuk vlees

De versneden runder- en kalfskarkassen vinden hun weg naar zowel slagers, supermarkten, horeca en grootkeukens. "De afgelopen coronajaren hebben wij niet het gevoel dat er minder vlees gegeten wordt. Mensen zijn vaker thuis, en willen ook thuis een goed stuk vlees. Ik ben ervan overtuigd dat iets van die bijkomende appreciatie ook na corona zal blijven hangen."

Vrouwelijk witblauw

Klanten kunnen hun vlees bij Vercaro bestellen via de website of app. Handig, maar ook met een schaduwzijde. "Het menselijk contact wordt minder. Daarom dat wij ook klanten uitnodigen op onze boerderij. We hebben niets te

verbergen." Het aantal dikbilkalvingen in ons land is de afgelopen jaren sterk gedaald. Een daling die voor Dirk wel mag stoppen. "We merken dat er weinig magere runderen zijn en dat ze duur zijn. Prijzen mogen niet oneindig stijgen, of we riskeren vraaguitval." Vercaro zweert bij vrouwelijke runderen van het Belgisch witblauw. Wel biedt het bedrijf ook vlees van onder andere Simmenthal, Limousin, Hereford en Angus aan. "Dat aandeel groeit wat, maar blijft klein ten opzichte van het geheel. We hebben dit wel nodig om ons gamma te vervolledigen."

Dry age

Vercaro overziet de keten van riek tot vork, maar het slachten zelf gebeurt extern, in de slachthuizen van Zele (Flanders Meat Group) en Velzeke (Vion Adriaens). Binnen de vier dagen wordt alles versneden en vacuüm verpakt, om geen verkleuring te hebben. Het bedrijf zet in op kwaliteit. Sinds een aantal jaar biedt Vercaro zijn klanten ook *dry aged* rundvlees aan. Daarbij wordt het vlees vier weken in een rijpingskamer bij een temperatuur van 1°C gedroogd. Vocht verdwijnt en de smaak wordt dus geconcentreerder, en het vlees malser.

Koesteren

Dirk ziet de toekomst eerder positief. "Er zal altijd interesse zijn in een goed stukje vlees. Het is onze filosofie om een zo'n goed mogelijke partner te zijn voor onze klanten en leveranciers. Met Belgisch witblauw hebben we alvast topvlees in handen. Willen we niet op een dag zonder dat vlees vallen, dan moeten we de dieren en ook de vleesveehouders die ervoor zorgen koesteren." ■

Dirk Vercauteren: "Er zal altijd interesse zijn in een goed stukje vlees."

Gemengd zaaien met Sulky

MECHANISATIE DistriTech verdeelt al jaren de machines van Sulky. Met de nieuwe zaaimachine Progress krijgt het gamma een mooie aanvulling. De machine laat onder andere toe verschillende soorten zaai in één bewerking te zaaien. Ze bevat namelijk een multi-zaadbaktechnologie in een compacte en efficiënte zaaimachine. De machine kan uitgerust worden met drie zaadbakken, ideaal ook voor bijvoorbeeld het toedienen van meststoffen.

De universele doseerkop biedt de mogelijkheid om alle granen te zaaien, ook koolzaad of veldbonen, zonder de groeven te veranderen. De regeling van de dosis, vanaf de centrale bediening, is snel en intuïtief. Een gecentraliseerde injectie en een unieke lokalisatie plaatst de meststoffen in de buurt van de zaden. Het zeer korte pneumatische circuit garandeert een onmiddellijke reactie van de zaaimachine. De verdeelkop, achteraan geplaatst, verdeelt mengels met precisie voor een perfect zaaibeeld. Om op elk type grond aan de slag te kunnen, zijn er drie verschillende zaaielementen beschikbaar.

- De Unisoc laat zich kennen door zijn eenvoud. Dit zaaielement opgebouwd op drie rijen van sokkels is ontworpen om op geploegd of fijne grond te zaaien. Het laat toe om grote hoeveelheden gewasresten te verwerken en kan daardoor in veel omstandigheden ingezet worden. De 'dubbelwerkende' regeling maakt het mogelijk om de druk op de grond heel fijn af te stellen en daarbij ook precies te zaaien.
- Het Twindisc-zaaielement met dubbele schijven verzekert een goede behandeling voor het zaaien. De plaatsing van de granen onderaan de geul, met een constante diepte en de tegendruk van de schijven bevordert de homogene opkomst zelf in droge omstandigheden.
- De Cultidisc is volgens Sulky robuust en krachtig en ontworpen voor de zaai van alle teelten in alle omstandigheden. De exacte bepaling van de diepte, gecombineerd met een efficiënte tegendruk, bevordert een snelle opkomst. ■

www.distribtech.be

Bescherm uw kapitaal tegen bodemmoeheid

- Meer opbrengst, betere kwaliteit
- Tegen aardappelmoeheid-aaltjes
- Ook in wortelen, tegen aaltjes
- Gebruiksvriendelijk en snel

Ged. merk Bayer Group - Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie. Voor verdere productinformatie met inbegrip van gevaarzinnen en symbolen, raadpleeg www.fytoweb.be

www.cropscience.bayer.be

Vijfsterrenhotel voor wilde bijen

Bijenhôtels kregen terecht een plaatsje in het vernieuwde aanbod niet-productieve investeringen (VLIF). Een bijenhotel in elkaar knutselen op een vrije namiddag lijkt misschien simpel, maar besef dat potentiële bewoners kieskeurig zijn: de juiste materialen en een correcte afwerking zijn cruciaal wanneer je wil genieten van hun zoemende bedrijvigheid. We stellen je het bijenhotel voor dat deel uitmaakt van het Boeren Natuurpakket en voorzien je van handige weetjes en nuttige tips!

Maaïke De Ridder, projectcoördinator Boeren Natuur Vlaanderen

Wist je dat ons land maar liefst 350 tot 400 bijensoorten telt, waarvan de sociale honingbij de enige is die de imkerkasten bevolkt? Alle andere soorten zijn wilde bijen, die solitair of in veel kleinere kolonies leven dan honingbijen. In tegenstelling tot wespen steken bijen eenmalig en sterven ze nadien. Honingbijen steken vanuit een sociale reflex om hun nest te verdedigen. Dit is zelden het geval bij wilde bijen die geen volk te beschermen hebben en dikwijls over een angel beschikken waarmee ze niet door onze huid komen. Tot slot hebben wilde bijen

Wilde bijen die geen volk te beschermen hebben, steken zelden en dikwijls beschikken ze over een angel waarmee ze niet door onze huid komen.

een andere levenscyclus, waardoor ze amper last hebben van de varroamijt, een geduchte vijand voor honingbijen. Alle barrières om een bijenhotel te installeren zijn dus richting prullenbak verwezen, want net die 'aibare' wilde bijen zijn de potentiële bewoners van de bijenhôtels die het onderwerp zijn van dit artikel. Als landbouwer kan je zo'n hotel via niet-productieve investeringen aanvragen. Het maximumbedrag van 1270 euro geldt voor een bijenwand van 1 m² en wordt verrekend bij kleinere oppervlaktes.

Maatwerk

Grote en kleine kamers, ingericht met verschillende materialen; wilde bijen gaan voor variatie. Het bijenhotel uit ons pakket bestaat uit een stevig kader uit lariks en douglas. Een overstekend dakje en een gesloten achterzijde houden weersinvloeden buiten. Het kader wordt gevuld met een mengsel van droog loofhout, rietstengels en bamboe. Riet en bamboe zijn van nature hol. Het hardere loofhout leent zich tot

het uitboren van gladde gangen. Naaldhout of nat hout dat kan scheuren is niet geschikt, omdat bijen zich verwonden aan uitstekende splinters. Boordiameters tussen 2 en 12 mm kunnen, maar de meeste gangen zijn 3 tot 8 mm. In deze gangen ontwikkelen larven, de grotere diameters gebruiken bijen als slaapgang. Tot slot voorziet onze leverancier een raster, om te voorkomen dat vogels de gasten van je bijenhotel nuttigen als vijfgangenmenu. Eens je bijenhotel geleverd is, hoef je het enkel nog stevig te verankeren op een zonnige plek in de buurt van nectar- en stuifmeelbronnen zoals bloeiende planten en (fruit)bomen.

Room- of self service?

Wanneer het hotel staat, zit jouw taak er grotendeels op. Eitjes worden gelegd, gangen met larven worden afgesloten en terug schoongemaakt als de nieuwe generatie bijen uitvliegt. Na een aantal jaren, als het grootste deel van de gangen (her)gebruikt werd, gaan de meeste bijensoorten op zoek naar een nieuw onderkomen. Leg je bijenhotel dan in het najaar op een schaduwrijke plek: zo kunnen overwinterende bijen nog uitvliegen in het voorjaar maar komen er geen nieuwe bijen meer langs. Daarna kan je een nieuw hotel overwegen of het vulmateriaal vervangen. Een bijenhotel via VLIF-steun moet je vijf jaar in stand houden, wat zeker mogelijk is met het hotel uit ons pakket.

Over bloemetjes en bijtjes

Wilde bijen zoeken hun voedsel binnen een straal van 100 meter tot enkele kilometers. De meeste bijen zijn heel seizoensgebonden en enkel actief wanneer hun waardplanten in bloei staan. Hoe meer diversiteit in bloeiende planten en bloeitijdstoppen te vinden is, hoe meer bijensoorten hiervan profiteren en hoe langer die efficiënte bestuivers je hotel laten gonzen van activiteit. Lijsten met nectarplanten en bloemenmengsels bestaan in overvloed. Maar

vraag ons gerust advies, aangezien niet elk mengsel overal hetzelfde effect heeft. Ook bloesems van hagen, heggen en bomen verdienen aandacht. Zo beheren landbouwers van oudsher een van de nectarbronnen van het voorjaar: de wilg. Vanaf maart bieden de wilgenkatjes in primeur nectar en stuifmeel voor alle vroeg vliegende insecten. Ook andere houtige soorten als aalbes, esdoorn, lijsterbes, linde, meidoorn, sleedoorn, sporkehout en vogelkers worden ten zeerste gesmaakt en ook het aanplanten daarvan kan je recupereren via niet-productieve investeringen.

Landbouwer helpt bij (en omgekeerd)

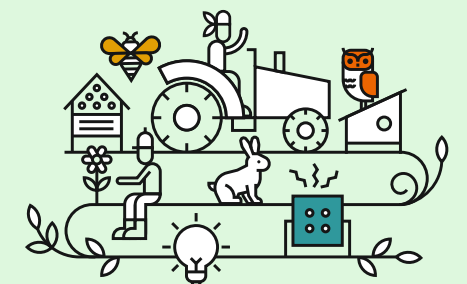
Landbouwers hebben baat bij een efficiënte bestuiving van talrijke gewassen en wilde bijen zijn hierin veelal efficiënter dan honingbijen. Ze verspreiden kwistiger stuifmeel, dat los in hun haren zit, terwijl honingbijen er balletjes van maken die ze steviger bijhouden. Veel imkers werken nu al samen met landbouwers. Als er genoeg voedsel voorhanden is, betekent een extra bijenhotel niet noodzakelijk concurrentie voor een volk honingbijen. Maar overleg zeker met je imker wat zijn inschatting is.

Je houdt veel bloemen in je velden door niet te vroeg, te grootschalig of te vaak te maaien. Ook houtkanten zet je beter gefaseerd terug om steeds hun functie als nestplaats of voedselbron te behouden. Gewasbeschermingsmiddelen toepassen doe je bij voorkeur's ochtends vroeg of 's avonds laat, wanneer bijen niet meer foerageren. Dat geeft zeker voor herbiciden ook technisch de beste resultaten. Naast houtkanten en bloemenstroken aanleggen kan je zo vroeg mogelijk een bloeiende groenbedekker inzaaien of tussen twee teelten een bijenvriendelijke grondbedekker voorzien. Dat is een win-win voor landbouw en biodiversiteit en bovendien een lust voor het oog! ■

Slim aan zet met het Boeren Natuurpakket

Het bijenhotel in ons Boeren Natuurpakket wordt met zorg vervaardigd in lokale sociale ateliers en aan huis geleverd door Werkers. Daarnaast bevat het pakket een nestkast voor de steenuil en eentje voor de boerenzwaluw. Wie een maaier heeft, kan ook een akoestische wildredder bestellen. Meer informatie en een bestelformulier vind je op www.boerenatuur.be/boerenatuurpakket. Vragen rond het pakket of advies rond niet-productieve maatregelen kan je stellen via npi@boerenatuur.be of op 016 28 60 41.

Liesbet en Xavier maken innovatief dessert met eigen eieren

“Nu moet ons product aan bekendheid winnen”

Xavier en Liesbet De Sloovere-Desschans zijn pluimveehouders in hart en nieren. Hun bedrijf draait goed en ze hebben plezier in hun werk. Maar de onzekerheid over de eierprijs knaagde. En omdat ze altijd wel in zijn voor iets nieuws, gingen ze in de keuken aan de slag met de eigen eieren. Het resultaat is een diepgevroren crème brûlée, mét een perfect gebrand krokant laagje, dat je na enkele minuten in de microgolfoven zo kan serveren.

Liesbet Corthout

“Ik ben in de kippen geboren”, vertelt Xavier. “Mijn vader begon als pluimveehouder in Zulte in 1970, toen met 5000 leghennen. Omdat er te veel bebouwing kwam rond die locatie, moesten we op zoek naar een nieuwe plek en zo zijn we in Anzegem terechtgekomen. In 1979 vroegen we onze opstartvergunning aan, een jaar later waren we hier aan de slag met 50.000 leghennen. Indertijd was dat al een behoorlijk aantal. In 1985 hebben we dan het bedrijf uitgebreid met een bijkomende stal voor 45.000 kippen zodat we in totaal 95.000 leghennen hadden. Toen mijn vader in 2007 ziek werd, hebben Liesbet en ik het bedrijf overgenomen.”

De volgende stap was de ombouw in 2012. “Onze oude kooien waren versleten en vanwege de veranderende Europese richtlijnen, moesten we op zoek naar een ander systeem. Het was niet mogelijk om een nieuw gebouw te zetten, dus we moesten ons beperken tot de oude gebouwen. Die hebben we volledig gerenoveerd en geïsoleerd, en voorzien van een nieuwe vloer. Daarin huist nu een verrijktekooisysteem. Deze installatie draait van in februari 2012 en doet het eigenlijk heel goed.”

“Toen we de stallen vernieuwden, hebben we er ook voor gezorgd dat de stikstofemissies significant omlaag gingen. In het oude bedrijf werkten we met banddroging en kwamen we op 45% droge stof. Door aanpassingen op het mestdroogstelsel bereken we in de huidige opstelling nu 80% droge stof. Alle kooien zijn uitgerust met een systeem om mest te vervoeren naar een centraal mestdroogstelsel waar we binnen de 48 uur drogen. Hierdoor is de stikstofemissie in onze stal drastisch naar omlaag gegaan en dat is milieutechnisch natuurlijk heel belangrijk.”

Met vallen en opstaan

“Eigenlijk draait ons bedrijf goed”, vult Liesbet aan. “We kunnen efficiënt werken, met beperkte impact op de omgeving en met een goed product als eindresultaat. Blijft natuurlijk het feit dat je afhankelijk bent van de prijs die je krijgt voor dat product. Daarom zijn we op zoek gegaan naar een manier om extra waarde te geven aan onze eieren.” “We begonnen zo’n vier jaar geleden aan onze zoektocht. We zijn zelf foodies, koken en eten zijn hobby’s. Als we tijd hebben in het weekend staan we altijd in de potten te ▶

Xavier en Liesbet De Sloovere-Desschans

.....

Pluimvee en
frozen crème brûlée

.....

Anzegem
(West-Vlaanderen)

.....

roeren, dus het was logisch dat we onze verbreding gingen zoeken in de culinaire sfeer. Eerst hebben we geprobeerd om quiches te maken. We zijn daar ook in geslaagd, maar we botsten meteen op praktische problemen. Om een quiche te maken heb je vrij veel ingrediënten nodig, en we hadden het moeilijk met de traceerbaarheid daarvan. Ook is een quiche maar beperkt houdbaar. Daarom hebben we ons werkerrein verlegd naar een eenvoudig product waarvoor maar weinig ingrediënten nodig zijn: crème brûlée. “We gebruiken vier ingrediënten: room, suiker, bourbon vanille en dooiers van eieren die dezelfde morgen geproduceerd zijn en binnen de twee uur verwerkt. Omdat ze zo vers zijn, moeten we geen verdikkingsmiddelen gebruiken en is ons product dus 100% natuurlijk. Met die ingrediënten zijn we dan heel veel gaan experimenteren. Het precieze recept kunnen we natuurlijk niet prijsgeven, maar we kunnen

“Als landbouwer een prijs winnen op een voedingsbeurs, is heel bijzonder.”

Omdat onze eieren zo vers zijn, moeten we geen verdikkingsmiddelen gebruiken en is ons product dus 100% natuurlijk.

“De kippen komen altijd op de eerste plaats”, zegt Xavier. “Wij zijn positief over de situatie van ons bedrijf. Met het ei produceren wij een goed basisproduct.”

wel zeggen dat er heel wat mislukte pogingen aan vooraf zijn gegaan. Op het recyclagepark kenden ze ons na een tijdje al als ‘die mensen met de mislukte crème brûlée’. Maar de aanbieder wint en wij hebben uiteindelijk een manier gevonden om de crème brûlée in de diepvries te bewaren en toch de typische krokante suikerlaag te behouden. Dat dat echt wel uitzonderlijk is, bewijst het feit dat we op de bakkersbeurs Broodway een innovatieprijs gewonnen hebben voor ons product. Daar stonden wij op die beurs, als twee pluimveehouders tussen allemaal professionals uit de horeca en de voedingsindustrie. In zo’n professionele omgeving een prijs krijgen, is een enorme erkenning. Maar dat wil nog niet zeggen dat je meteen veel verkoopt. Het product is totaal onbekend. Pas als je het toont aan bijvoorbeeld chef-koks, zeggen ze: ‘het kan dus toch’. Het krokante suikerlaagje, zonder dat je moet branden, is hetgene waarover het meeste ongeloof bestaat. Net omdat het iets unieks is, moeten wij een hele weg afleggen om afnemers te vinden.”

“Ik ben gewoon beginnen googelen om te ontdekken hoe de horeca aan zijn producten komt. Groothandel bleek het antwoord te zijn, maar in volle coronaperiode stond die niet te springen om mij te ontvangen met stalen. Daarom zijn we zo enthousiast op de beurs Broodway gaan staan en intussen werk ik ook samen met Mekabe uit Diksmuide dat zich specialiseert in kwalitatieve diepvriesdesserts en zich richt op de horeca. Door op beurzen te staan, voelen we echt wel aan wat de horeca wenst. We hadden in het begin bijvoorbeeld enkel de formaten maxi en midi. Mini was wat wij maakten als proevertje op de beurs. Maar net daar bleek veel vraag naar voor bijvoorbeeld bij een high tea of een verwenkoffie. Dus nu produceren we die ook voor de verkoop. De markt die we kunnen aanboren is gigantisch: bistro’s, vakantie-resorts, evenementen, catering bij sportwedstrijden ... Overal waar er desserts worden aangeboden, kan ons product passen. In de toekomst willen we ons overigens ook op de particuliere markt richten, bijvoorbeeld via hoewinkels. Maar ook dat is niet

vanzelfsprekend. Daarvoor is een speciale isolerende verpakking nodig, die ons product in perfect bevroren staat houdt van de diepvriezer in de winkel, tot die bij de klant in de keuken. Daarvoor zijn we nu volop verpakkingen aan het uittesten.”

“Milieutechnisch scoren onze stallen goed.”

Hulp zoeken en vinden

“Deze maand zijn wij precies een jaar aan het produceren. En daar komt heel wat bij kijken. Door het FAVV zijn we goed ondersteund. Ze zijn best streng, maar we kregen er ook heel goede tips. Een deel van ons eierlokaal is afgebakend en omgevormd tot een productie-ruimte die aan alle eisen voldoet. Bij het Steunpunt Korte Keten volgde ik een cursus. Ik maakte ook gebruik van hun groepsaankopen. Zo doe ik mee aan de gezamenlijke labo-analyses en kocht ik de diepvriesboxen voor transport. Ook onze website maakten we via hun samenwerkingsverband. Ik heb ook innovatieconsulent Patrick Pasgang bij Boerenbond gecontacteerd, omdat we graag wilden dat iemand van buitenaf eens zijn mening gaf over het product. Hij zag echt wel iets in het product en motiveerde ons om verder te doen. Hij denkt ook aan mogelijke afnemers in het buitenland. Intussen zijn onze eerste stalen verstuurd naar Frankrijk. Er zelf naartoe reizen, kunnen we natuurlijk niet, want we zitten met de dagelijkse zorg voor de kippen.” “Die kippen komen altijd op de eerste plaats”, zegt Xavier. “Wij zijn positief over de situatie van ons bedrijf. Met het ei produceren wij een goed en goedkoop basisproduct. De mensen kunnen er – ook in tijden van crisis – altijd op terugvallen. En ook milieutechnisch

scoren we heel goed met ons verrijkte-kooisysteem. De huidige systemen van verrijkte kooi zijn zo opgebouwd dat de dieren comfortabel gehouden kunnen worden, een hele verbetering tegenover vroeger. In het proefbedrijf voor de pluimveehouderij worden opstellingen onderzocht om het systeem nog te optimaliseren. Daar kijken wij al naar uit.”

Automatiseren of niet

“De productie van de frozen crème brûlée doen wij momenteel nog allemaal zelf. Wanneer er een grote bestelling binnenkomt, is dat wel even doorwerken. We zijn elke dag zo’n 6 uur bezig met de kippen. Op drukke dagen werk je in totaal toch 13 uur. Dan draaien we 400 grote en 1700 kleine porties crème brûlée. Momenteel gaat al onze vrije tijd hier naartoe, maar dat is niet erg. We zijn blij dat het zo goed draait en we weten ook dat het maar tijdelijk is. Ik ben proceschemicus van opleiding. Ik zie in onze productie veel mogelijkheden om te automatiseren waar we nu nog volledig manueel werken. Maar je moet wel een zekere omzet genereren om machines te kunnen bekostigen. Dat is nog niet voor morgen.”

“Intussen zijn wel al wel trots op het traject dat we hebben afgelegd. Als boer heb je nu eenmaal veel zaken niet in de hand: prijzen van het voeder, prijzen van de eieren ... Hier hebben we een product dat echt van onszelf is. Dat geeft een boost die een weerslag heeft op het volledige bedrijf. Als landbouwer is het niet goed om afwachtend te blijven zitten. De opportuniteiten liggen zeker niet voor het rapen, maar er is altijd iets dat je kan doen. En dat geeft nieuwe energie.” ■

“Deze innovatie geeft een boost aan het hele bedrijf.”

Patrick Pasgang
consulent korte keten en landbouwverbreiding
patrick.pasgang@boerenbond.be

Zelf een product ontwikkelen, is dat wel iets voor mij?

We ontmoeten geregeld producenten met diverse productideeën. Maar daar blijft het vaak bij. Ze voelen zich onzeker, weten niet hoe ze eraan moeten beginnen, hebben weinig notie van wetgeving, kennen niets van marketing en verkoop ... Doorzetters bewijzen het tegendeel.

Enkele eenvoudige tips tot succes:

1. Toets je idee af bij familie, vrienden en erfbetreders. Vraag bewust naar kritische opmerkingen. Ook zij zijn consument/gebruiker, je kan veel van hen leren.
2. School je bij in je eigen ondernemersskills, neem deel aan interessante opleidingen van AgroCampus (www.agrocampus.be/vormingen) of andere organisatoren.
3. Werk je idee uit met behulp van een business model canvas. Schat hierbij goed in: wat wil ik aanbieden, wie heeft hiervoor interesse, hoe kan ik deze bereiken, wat kan ikzelf en welke partner kan me hierbij helpen? En finaal hoe ga ik eraan verdienen? Een handleiding vind je op www.boerenbond.be/publicaties/business-model-canvas-voor-nieuwe-starters-land-en-tuinbouw.
4. Bespreek je idee met je consulent die je in contact kan brengen met de juiste personen of organisaties teneinde je te begeleiden in je traject.
5. Niet elk idee is onmiddellijk een succes, het is een traject met vallen en opstaan. Laat je niet ontmoedigen en geloof in jezelf.

Kalium en magnesium zorgen voor robuuste planten

Onthou van dit artikel vooral dat je niet eenzijdig moet bemesten. Dit zou leiden tot onevenwichten in de bodem en tot een verschil in opname van voedingsstoffen door de planten. Als de concentratie van de ene voedingsstof in de plantencel te hoog is, dan is maar al te vaak het gehalte aan de andere voedingsstof te laag. Bijgevolg zijn de gewassen minder goed bestand tegen stress veroorzaakt door plagen of ziekten.

Wim Pacolet, K+S Minerals

Goed gevoede gewassen zijn robuust(er)

Een evenwichtige en op de behoeften afgestemde voorziening van alle voedingsstoffen is de basis voor een gezonde groei. Verschillende studies hebben aangetoond op welke manier vooral kalium en magnesium de gezondheid van planten beïnvloeden. Een evenwichtige bemesting die aan de behoeften voldoet, zorgt niet alleen voor opbrengst en kwaliteit. Die zorgt ook voor de gezondheid van je gewas. Er moet worden gestreefd naar een evenwichtige bemesting, aangezien zowel een tekort als een teveel aan een nutriënt – afhankelijk van zijn fysiologisch effect – de vatbaarheid voor plagen en ziekten kan beïnvloeden. Optimaal gevoede planten kunnen een aanval van plagen of ziekten veel sneller en beter overleven dan te weinig gevoede planten, omdat hun

regeneratievermogen groter is. Van kalium bijvoorbeeld wordt aangenomen dat het, naast zijn functie als voedingsstof, ook een weerstandbevorderende werking heeft. Het versterkt de weefsels en verstevigt de buitenste celwand. Als 'bouwmeester' helpt kalium bij de opbouw van hoogmoleculaire stoffen zoals cellulose en lignine, wat de stabiliteit en de weerstand van de planten verhoogt.

Minder aantrekkelijk voor belagers

Kalium zorgt ervoor dat de koolhydraten uit de fotosynthese naar de opslagorganen worden geleid, zodat een ophoping van gemakkelijk oplosbare verbindingen in de plantencel wordt vermeden. De samenstelling van het plantensap en de vorming van de celwand maken de plant dus minder aantrekkelijk voor dierlijke belagers. Het-

zelfde geldt overigens voor magnesium. Een met magnesium bemeste plant ziet er groener uit dan een plant met een magnesiumtekort. En lichter gekleurde planten trekken eerder ongedierte aan, zoals bijvoorbeeld de groene perzikluis, omdat het gewas dan meestal een hoger suikergehalte heeft. Magnesium helpt dus de aantrekkingskracht van de bladeren op ongedierte te verminderen. De reden hiervoor is dat magnesium is ingebouwd in het chlorofyl (bladgroen). Als het element ontbreekt, is er ook minder bladgroen en lijken de planten lichter. In zijn tweede functie helpt magnesium enzymen te activeren. Net als bij kalium leidt een tekort tot een opeenhoping van laagmoleculaire verbindingen, met dezelfde gevolgen.

“Je moet vooral niet eenzijdig bemesten.”

langrijk. In de meeste gewassen bepalen stikstof en kalium de reactie van het weefsel op ziekteverwekkers, en dit op tegengestelde manieren. Als de stikstof-kaliumverhouding juist is, worden de ziekteverwekkers van hun voedingsbasis beroofd. Korteketenverbindingen, amiden en aminozuren worden in hoogmoleculaire verbindingen (zoals in proteïne-stikstof) omgezet. Bij een gebrek aan kalium is er een ruime stikstof-kaliumverhouding. Dit leidt op zijn beurt tot de vorming van een zwakker plantenweefsel, waarin ziekteverwekkers en plagen gemakkelijker kunnen doordringen

Effect op ziekten: wat blijkt uit proeven?

Uit eerder onderzoek (zie tabel) is bekend dat kalium een rechtstreeks effect heeft op echte meeldauw, bacterievuur en roest. Er is ook een verband tussen een goede kaliumvoorziening en een verminderde incidentie van bijvoorbeeld septoria en zwartbenigheid. Bij mais is uit langetermijnproeven gebleken dat fusarium met de helft tot twee derde afneemt wanneer meer kalium wordt toegediend. In suikerbieten is de aantasting door cercospora lager bij een optimale kaliumvoorziening – en dus het suikergehalte hoger. In aardappelen draagt een optimale

Stikstof-kaliumverhouding in het oog houden

Nog voordat je de symptomen van kalium- en magnesiumtekort kan herkennen, is er al sprake van een verhoogde vatbaarheid voor ziekten en

plagen. Kennis van de bodemvoorraad en de toegediende hoeveelheid voedingsstoffen, maar ook plantanalyses, helpen hierbij. Naast de absolute hoeveelheid zijn ook de verhoudingen tussen de nutriënten onderling niet onbe-

Tabel. De invloed van kalium op de weerstand van het gewas

Belager	Aantasting bij lage kaliumvoorziening	Aantasting bij een optimale kaliumvoorziening	Afname van de aantasting in %
Schimmelziekten	740	526	29
Insecten, mijten	231	136	41
Nematoden	54	34	63
Virussen	116	48	59
Bacteriën	68	51	25
Totaal	1209	795	35

(Bron: Overzichtsstudie Perrenoud/Potassium and plant health, 1977)

magnesiumvoorziening bij tot de vermindering van phythophtora en rhi-zoctonia, en in tomaten tot een ver-minderde incidentie van botrytis en phythophtora. In de wijnbouw helpt magnesiumbemesting om stengelverlamming te verminderen.

Fysiologische bladvlekken bij gerst, die zich vooral voordoen bij weersveranderingen en die een oorzakelijk verband hebben met zuurstofradicalen, kunnen worden verminderd door een gerichte toepassing van zowel kalium als magnesium. De bemesting moet echter ten laatste in het midden van de uitstoe-ling plaatsvinden.

Evenwichtige voeding voor de planten

Waar het op neerkomt is dit: als landbouwer moet je bij bemesting meer weten dan alleen hoeveel voedingsstoffen het gewas moet opnemen. Kennis van het nutriëntengehalte van de bodem en wat nodig is voor een evenwichtige en vruchtbare bodem is een basisvoorwaarde. Er moet rekening worden gehouden met de antagonismen (tegenstrijdige werking) tussen de voedingsstoffen in de bodem om een harmonieuze voorziening van voedingsstoffen te garanderen.

Daarom moet je een eenzijdige bemesting met stikstof zo veel mogelijk vermijden en ook de nodige aandacht besteden aan nutriënten als kalium en magnesium. Een goede stikstof-kaliumverhouding in de plantencel bevordert de stabiliteit van de plant ten opzichte van mogelijke belagers en stress en verhoogt de opbrengstzekerheid en de kwaliteit van het gewas. Uiteindelijk vormen evenwichtig gevoede planten de basis van een gezonde voeding voor zowel mens als dier. ■

© VMM/BOELET

De wet van het minimum van Justus von Liebig, grondlegger van de bemestingsleer, is actueler dan ooit.

Actueel

Wij beleven bijzondere tijden als het gaat om minerale meststoffen. De stikstofprijzen rijzen immers de pan uit. Dit geldt ook voor kaliummeststoffen – zij het in mindere mate. Is het dan nu het juiste moment om te besparen op kalium? Het antwoord is duidelijk: nee. Een hoge benuttingscoëfficiënt van stikstof vereist een optimale beschikbaarheid van alle andere nutriënten. Dit gegeven is gebaseerd op het bekende principe van het ‘vat van het minste’ – de wet van Justus von Liebig (zie foto). De opbrengst van een gewas wordt inderdaad bepaald door de voedingsstof die relatief het minst aanwezig is en dus de ‘limiterende factor’ is.

Vooral bij exorbitant hoge stikstofprijzen is het niet raadzaam af te zien van een basisbemesting. Daardoor loop je het risico om essentiële nutriënten te ontbreken en bijgevolg ook geconfronteerd te worden met opbrengst- of kwaliteitsverliezen. Met name kalium vermindert immers de stressgevoeligheid van planten en draagt zo bij tot het behoud van een optimale opbrengst en goede kwaliteit tijdens de oogst.

Vraag voor de expert van SBB Accountants & Adviseurs

Sara Kelchtermans, milieuviseur Kenniscentrum SBB

Hoe zit het met de jaarlijkse aangifte van je waterverbruik?

Grondverbruikers moeten voor 15 maart een aangifte van hun waterverbruik indienen via het online VMM-heffingenloket. De belangrijkste zaken die je moet overlopen voor je je wateraangifte correct kan invullen zijn: aantal gezinsleden op 1 januari 2022; gemiddeld aantal werknemers in 2021; aanwezigheid IBA (Individuele Behandeling Afvalwater); tellerstanden op 31 december 2021 van de debietmeters; logboek mobiele debietmeters; tellerstanden waterverbruik nevenactiviteiten; irrigatie in openlucht; lozingspunten van afvalwater – verklaring op eer.

Aangifte

Via de aangifte geef je al de waterbronnen van jouw bedrijf op. Om de correcte hoeveelheden te kennen, worden al deze waterstromen best gemeten met een debietmeter. Bij het oppompen van het grondwater is het een wettelijke verplichting om een verzegelde debietmeter te hebben. Voor het hemelwater is een meter niet verplicht, maar is het soms wel aan te raden.

De aangifte is ook het geschikte moment om te kijken naar de eindtermijn van de grondwatervergunningen en/of de vergunningen nog toereikend zijn. Er kunnen immers hoge boetes worden opgelegd voor het oppompen van grondwater boven de vergunde hoeveelheid. Je kan ook op zoek gaan naar alternatieven.

Bijkomend e-loket onttrekkingen uit onbevaarbare waterlopen

Sinds 1 januari 2022 is het ook verplicht om een verzegelde debietmeter te plaatsen op een vaste of mobiele installatie voor het oppompen van oppervlaktewater uit onbevaarbare waterlopen of publieke grachten. De captatie moet op voorhand gemeld worden aan de waterbeheerder. De melding gebeurt via een elektronisch loket. Binnen de 48 uur na de

melding, ontvang je een onttrekkingsticket dat je moet kunnen voorleggen tijdens het onttrekken. Voor een mobiele installatie is het onttrekkingsticket 1 maand geldig. De onttrokken hoeveelheid water moet nadien ook worden ingegeven in het loket, en zal ook aan VMM bezorgd worden.

In extreem droge periodes kan de waterbeheerder het gebruik van het oppervlaktewater uit waterlopen wel beperken of tijdelijk verbieden, je onttrekkingsticket is dan niet meer geldig.

Waterzuiveringsheffing en grondwaterheffing

Op basis van je jaarlijkse wateraangifte wordt de heffing berekend. De waterzuiveringsheffing voor het gebruik van water, hangt af van de sector waarvoor je het water gebruikt. Voor het oppompen van grondwater, betaal je ook een grondwaterheffing. De grondwaterheffing is afhankelijk van de hoeveelheid grondwater die je oppompt, de diepte en de locatie van je winning.

Ook voor de afvoer van je afvalwater, moet je betalen – via de waterfactuur. Deze afvoerkost is gebaseerd op de zuiveringsheffing, en is maximaal 1,4 maal zo hoog. ■

Laat je adviseren

Het is ondertussen voldoende bekend dat de voorjaarsaangiftes en de regels voor een correcte waterregistratie er niet makkelijker op worden. Laat je hierover zeker grondig en goed adviseren.

Antwerpen

De complexe natuurwetgeving uitgespit

- Spreker: Liselot Ledene
- 17 februari, 20 uur
  - Onlinevorming
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming.
  - Info via 014 59 51 50
  - Provinciaal bestuur Boerenbond

Fyto vollegrondsgroenten gangbare versus biologische teelt

- Sprekers: Christien Miroir, Erik Van Beneden
- 18 februari, 20 uur
  - Onlinevorming
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming.
  - Info via christien.miroir@boerenbond.be
  - Sint-Katelijne-Waver Vollegrondsgroenten

Workshop machineveiligheid

- Spreker: Christien Miroir
- 21 februari, 13 uur
  - Boerenbond, Geel
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming
  - Provinciaal bestuur Boerenbond

Je administratie digitaliseren: slimmer met itsme

- Spreker: Sylvie Vandeveldde
- 23 februari, 20 uur
  - Boerenbond, Geel
  - 5 euro
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming.
  - Info via 0483 50 01 95 of vorming@boerenbond.be
  - Boerenbond Training & Opleiding Ondernemerschap

Vlaams-Brabant

Actualiteitenvergadering

- Spreker: Toon De Keukelaere
- 22 februari, 20 uur
  - Flandria, Steenhuffel
  - Inschrijven via 0476 20 40 69 of raes_david@outlook.be
  - Bedrijfs Gilde Londerzeel

Actualiteitenvergadering

- Spreker: Toon De Keukelaere
- 23 februari, 20 uur
  - Glazuur, Glabbeek
  - Inschrijven via 016 28 61 01 of vlaamsbrabant@boerenbond.be
  - Regioraad Hageland

Fytobijscholing: Fytauscan voor jouw bedrijf

- Spreker: Anne Vandendorpe
- 24 februari, 19.30 uur
  - Gemeentelijke Tuinbouwschool, Merchtem
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/opleidingfyto
  - 15 euro
  - Boerenbond Training & Opleiding

Limburg

Actualiteiten Limburgse landbouwdossiers

- Spreker: Leander Hex
- 21 februari, 13 uur
  - Onlinevorming
  - Info via 011 30 37 00
  - Provinciaal bestuur Boerenbond

Evolutie in het Europees landbouwbeleid - Van Mansholt tot Timmermans

- Spreker: Jacques Van Outryve
- 21 februari, 20 uur
  - Oosterhof, Lummen
  - Info en inschrijven via pauwelslucenevy@hotmail.com
  - Bedrijfs Gilde Lumberlo

Fytobijscholing: Fytauscan voor jouw bedrijf

- Spreker: Thomas Lemmens
- 22 februari, 19.30 uur
  - Tuinbouwschool OLV, Sint-Truiden
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/opleidingfyto
  - 15 euro
  - Boerenbond Training & Opleiding

Je administratie digitaliseren: slimmer met itsme

- Spreker: Sylvie Vandeveldde
- 22 februari, 20 uur
  - Ontmoetingscentrum Rapertingen, Hasselt
  - 5 euro
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming. Info via 0483 50 01 95 of vorming@boerenbond.be
  - Boerenbond Training & Opleiding Ondernemerschap

Landbouw en natuur: waar vind je welke info terug?

- Spreker: Sandra Werix
- 24 februari, 13 uur
  - Onlinevorming
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming
  - Provinciaal bestuur Boerenbond

Duurzame alternatieven om uw bedrijf te verwarmen

- Spreker: Laurens Vandelanooete
- 24 februari, 20 uur
  - Onlinevorming
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming. Info via 016 28 61 02 of activiteiten@innovatiesteunpunt.be
  - Boerenbond Innoveert

Oost-Vlaanderen

Fytobijscholing: Fytauscan voor jouw bedrijf

- Spreker: Dirk Baets
- 17 februari, 19.30 uur
  - Broederschool Hiëronymus 2, Sint-Niklaas
  - 15 euro
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/opleidingfyto
  - Boerenbond Training & Opleiding

Mijn administratie: hoe vind ik mijn weg in digitaal tijdperk?

- Spreker: Heidi Soenen
- 17 februari, 20 uur
  - 't Schaapstuk, Zomergem

- Inschrijven via agra.meetjesland@gmail.com
- Ferm voor agrarvrouwen regio Meetjesland

Versterk jezelf als mens en als ondernemer

- Spreker: Mieke Baert
- 22 februari, 13.30 uur
  - Proefcentrum voor Sierteelt, Destelbergen
  - Inschrijven via agra.reinaert@gmail.com
  - Ferm voor agrarvrouwen regio Reinaert

Infosessie over pachtwetgeving

- Spreker: Johan Sanders
- 24 februari, 14 uur
  - Boerenbond, Sint-Denijs-Westrem
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming. Info via 09 243 88 20
  - Provinciaal bestuur Boerenbond

West-Vlaanderen

Bemestingsplan opmaken gezamenlijk

- Spreker: Jan Halewyck
- 17 februari, 13 uur
  - Onlinevorming
  - Info en inschrijven via 051 26 03 86
  - Roeselare-Tielt Melkveehouders

Landbouwactualiteiten

- Spreker: Dirk Vermander
- 17 februari, 20 uur
  - Zaal Mannekensvere, Mannekensvere
  - Info en inschrijven via 0475 51 73 15 of michiel.van.robbaeys@boerenbond.be
  - Bedrijfs Gilde Middelkerke

Vakbekwaamheid: Defensief rijden

- Spreker: Ralph Musch
- 18 februari, 8.30-12.30 uur
  - Boerenbond, Roeselare
  - 390 euro
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming. Info via 016 28 61 17 of info@agrocampus.be
  - AgroCampus

Orde op je pc of laptop

- Spreker: Evy Vandewalle
- 21 februari, 20 uur
  - Dienstencentrum Schiervelde, Roeselare
  - Inschrijven via rab_regiooeselaretielt@hotmail.com
  - Ferm voor agrarvrouwen regio Roeselare-Tielt

Een correct arbeidsreglement opmaken

- Spreker: Olaf Deweerdt
- 21 februari, 20 uur
  - Onlinevorming
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming. Info via 051 26 03 80 of westvlaanderen@boerenbond.be
  - Provinciaal bestuur Boerenbond

IPM-voorkomen is beter dan genezen ook - Fyto OL

- Spreker: Johan Beernaert
- 23 februari, 20 uur
  - Onlinevorming
  - Inschrijven via agra.ieper@gmail.com
  - Ferm voor agrarvrouwen regio Ieper

Pachtwetgeving

- Spreker: Bart Dochy
- 24 februari, 20 uur
  - Oud Gemeentehuis, Hulst
  - Bedrijfs Gilde Kortrijk-Noord

Digitaal factuurbeheer

- Spreker: Evy Vandewalle
- 24 februari, 20 uur
  - Onlinevorming
  - Inschrijven via agrovod@hotmail.com
  - Ferm voor agrarvrouwen regio Veurne-Oostende-Diksmuide

Alle provincies

Lunchdate: Hoe krijg ik mijn mailbox op orde?

- Spreker: Melanie Van Raaij
- 17 februari, 12.30 uur
  - Onlinevorming
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming
  - Boerenbond Training & Opleiding

Fytobijscholing: Fytoweb

- Spreker: Thomas Lemmens
- 17 februari, 20 uur
  - Onlinevorming
  - 15 euro
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/opleidingfyto
  - Boerenbond Training & Opleiding

Actievere bedrijfsbezoeken organiseren voor kinderen en jongeren

- Spreker: Peter De Donder
- 21 februari, 13.30 uur
  - Onlinevorming
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming of info@plattelandsklassen.be
  - Plattelandsklassen

Fytobijscholing: Bescherming van oppervlaktewater

- Spreker: Anne Vandendorpe
- 22 februari, 20 uur
  - Onlinevorming
  - 15 euro
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming

boerenbond.be/opleidingfyto
Boerenbond Training & Opleiding

Fytobijscholing: Plantenbescherming in tuin- en groenbeheerbouw en fytolokaal

- Spreker: Bart Verelst
- 22 februari, 20 uur
  - Onlinevorming
  - 15 euro
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/opleidingfyto
  - Boerenbond Training & Opleiding

Wijnbouw: afzet en verkoop in korte keten

- Sprekers: Patrick Pasgang, Tineke D'Hondt
- 23 februari, 19.30 uur
  - Onlinevorming
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/vorming. Info via 09 243 88 28 of joris.dewinter@boerenbond.be
  - Provinciale vakgroep Tuinbouw

Fytobijscholing: Herkennen en bestrijden van invasieve soorten

- Spreker: Thomas Lemmens
- 24 februari, 20 uur
  - Onlinevorming
  - 15 euro
  - Inschrijven via www.boerenbond.be/opleidingfyto
  - Boerenbond Training & Opleiding

fyto licentie

Activiteiten met een blauwe titel komen in aanmerking als bijscholing voor je fytolicentie.

Boerenbond vormt met de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap en de Europese Unie

Onlinevorming Natuurwetgeving

‘Waar vind je welke info terug?’

VORMING Heb jij dat ook? Dat je weet dat er bepaalde wetgeving geldt voor bepaalde situaties, maar dat je door het bos de bomen niet meer ziet? Ironisch genoeg is dat voor natuurwetgeving vaak het geval. Als je dan plannen hebt op je perceel, is het vaak heel moeilijk om uit te zoeken wat er nu op dat perceel moet, mag of kan.

Relevantie info opzoeken

Wij organiseren een onlinevorming om je weg te zoeken in de massa informatie die je op het internet vindt (of niet vindt). Zo bekijken we samen met jou hoe je kan opzoeken welke regelgeving van toepassing is. We behandelen ook de perceelsinformatie

die je best opzoekt om te bepalen welke beperkingen er mogelijk gelden in welke gebieden. Een basiskennis van de wetgeving over natuur en bos is handig meegenomen en werd reeds in een vorige les behandeld.

Wanneer?

Op donderdag 24 februari van 13 tot 15 uur nemen we je mee op een tocht door het internet. Je kan de les gratis online volgen, maar je moet wel vooraf inschrijven via www.boerenbond.be/vorming (klik door op de vormingskalender). Ben je ingeschreven, dan ontvang je vooraf een deelnamelink. ■

Sandra Werix,
consulente dienstbetoon

Jolien Verbekeconsulent Training en opleiding
jolien.verbeke@boerenbond.be

Joliens tip van de week

Wil jij ook meer te weten komen over Itsme?

VORMING Je kwam het misschien wel al eens tegen: inloggen met Itsme. Maar waarvoor kan je de app nu allemaal gebruiken en wat kan voor jou als land- en tuinbouwer interessant zijn? Is de app bovendien ook veilig en wat met mijn privacy? Op woensdag 23 februari kom je er alles over te weten en kan je de app ook meteen correct installeren op je smartphone indien gewenst. ■

i vorming@boerenbond.be of 0483 50 01 95

Ecohydrologische studie Maatjes

NATUUR In functie van de doelstellingen binnen het vogelrichtlijngebied BE2101437 werd in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) een ecohydrologische studie uitgevoerd. Men wilde zo informatie verkrijgen over de hydrologie van het gebied in relatie tot de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD).

IHD-doelstellingen

Binnen het S-IHD-rapport worden er populatiedoelstellingen geformuleerd waaraan oppervlakten worden gekoppeld. Dit komt neer op een doelstelling van 100 ha rietmoeras en een weilandencomplex van 200 ha waarvan minstens 100 ha nat tot zeer nat is. Momenteel is slechts 75 ha in eigendom van de Vlaamse overheid. De rest van het omliggende gebied is volledig in particulier eigendom en bovendien agrarisch gebied.

Mogelijke maatregelen

De studie voert een aantal scenario's door waaronder het dempen van grachten en plaatsen van stuwen, verlagingen van het maaiveld via afgraving (in functie van rietmoeras) en eventuele ingrijpen op hydrologie aan Nederlandse zijde. De doelstellingen voor het 100 ha nat grasland

zijn volgens de studie realistisch. Het potentieel voor het behalen van de 100 ha rietmoeras is echter te beperkt. Er wordt gesteld dat enkel in het centrale deel van het zoekzonegebied, mits zware inrichtingswerken, 'slechts' een kleine moeraskern kan gecreëerd worden over een oppervlakte van ongeveer 72 ha.

Bezorgdheid sector is groot

Er wordt verwacht dat de verwerving van de gronden noodzakelijk zal zijn in functie van de doelstellingen. Dit zonder verder de impact op landbouw in kaart te brengen via bijvoorbeeld een landbouweffectenrapport (LER). Ook een socio-economische analyse van de vooropgestelde ingrepen ontbreekt. Er is verder geen onderzoek naar het landbouwgebruik in relatie tot realisatie van de doelstellingen. Het is na deze studie nog steeds onduidelijk welke verdere stappen concreet genomen zullen worden en wat hiervan de impact op landbouw zal zijn. De bezorgdheid dat deze hectaren landbouwgebied verloren gaan zonder verder overleg is groot. De betrokken bedrijfsgilden hebben reeds een schrijven gericht aan gemeenten en ANB om bovenstaande te duiden. ■

Lore Van Looveren, regioconsulent
lore.van.looveren@boerenbond.be

Fototentoonstelling 'Glastuinbouw anders belicht'

PROMOTIE In de zomer van 2021 organiseerde de dienst Landbouw van de provincie Antwerpen de fotowedstrijd 'Glastuinbouw anders belicht'. Van 19 januari tot 22 april zijn de mooiste inzendingen van deze wedstrijd te bewonderen in de foyer van het provinciehuis. De beelden worden aangevuld met weetjes over de glastuinbouwsector. Later zal de tentoonstelling verhuizen naar groentemuseum 't Grom in Sint-Katelijne-Waver.

Karliën Van den Broeck, tuinbouwconsulent
karlien.van.den.broeck@boerenbond.be

© IMSTEL DEHAESE-LAR

Leer meer bij over de tafeldruiventeelt

VORMING Tafeldruiventelers ver- en herenigen is onze missie. Daar gaan we dit voorjaar mee van start! Kenniskring Tafeldruiven Boerenbond en het Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant organiseren vormingsinitiatieven op maat van de sector. Via de digitale weg organiseren we twee leerrijke avonden.

Op donderdagavond 24 februari

(van 19.20 tot 21.30 uur) bijten we de spits af met een fyto bijscholing. Felix Wäckers (Biobest) neemt je mee op sleeptouw en gaat dieper in op de ontwikkelingen en innovaties in de biologische gewasbescherming binnen de tafeldruiventeelt. Zo maakt hij ons wegwijs in het gebruik van bijvoeding voor biologische bestrijders, het preventief gebruik van natuurlijke vijanden, een nieuwe methode om meeldauw biologisch te bestrijden en het vermijden van problemen met mieren. Vervolgens vult Joris Dewinter (Boerenbond) aan met aandachtspunten van fyto gebruik in de serre-omgeving, de fyto licentie, formulaties en formuleringen ... Een interessante avond die meetelt voor de verlening van jouw fyto licentie.

Op donderdagavond 17 maart

(van 19.20 tot 21.30 uur) gaan we dieper in op bemesting binnen de tafeldruiventeelt. Stan Deckers (Bodemkundige Dienst van België) dompelt ons onder in het bekalken, bemesten en de waterhuishouding bij tafeldruiven. Vervolgens vullen Jonas Decorte en Patrick Vandeput (BMS Micro-nutrients) aan met een toelichting over bladvoeding en het gebruik van chelaten in de tafeldruiventeelt.

Inschrijven voor de opleidingen is verplicht. ■

Joris Dewinter, tuinbouwconsulent
joris.dewinter@boerenbond.be

Twee kandidaat-parken in Vlaams-Brabant

PARKEN Op 12 januari raakte bekend welke 13 kandidaat-parken worden toegelaten tot het begeleidingstraject dat finaal zal leiden tot de erkenning van drie bijkomende nationale parken en drie landschapsparken in 2023. In Vlaams-Brabant is er één kandidaat-nationaal park en één kandidaat-landschapspark geselecteerd om door te gaan naar de volgende ronde. De overige vier kandidaturen, de Nationale Parken Rivierland en Demervallei en de Landschapsparken de Merode en Getevallei, werden niet geselecteerd.

Brabantse Wouden en Boerenland Pajottenland

De geselecteerde kandidaturen in onze provincie zijn het Nationaal Park Brabantse Wouden en Landschapspark Boerenland Pajottenland. Van in het begin hebben we bij deze twee gebiedscoalities onze bezorgdheden neergelegd.

In de regio van de Brabantse Wouden lopen al langer initiatieven, die tot veel onrust leiden bij de landbouwers in de regio. Bij het aanvraagdossier hebben we via de provinciale landbouwkamer Vlaams-Brabant, waarin Boerenbond vertegenwoordigd is, een eisenpakket neergelegd waarbij afspraken gemaakt worden over aankoopbeleid, monitoring en landbouwimpact in de Brabantse Wouden. Recent werden diverse infosessies georganiseerd vanuit het Agentschap Natuur en Bos voor gemeentebesturen, verenigingen en adviesraden. De diverse bezorgde reacties van landbouwers uit de streek bewijzen nog maar eens het belang om rekening te houden met alle elementen van het eisenpakket.

Bij het Landschapspark Pajottenland hebben alle partners die deel uitmaken van de gebiedscoalitie de voorwaarden van Boerenbond onderschreven: de erkenning mag geen gevolgen hebben voor de vergunningverlening van land- en tuinbouwbedrijven, er zijn geen extra ruimtelijke claims op grond en geen andere bijkomende beperkingen.

Wettelijk kader ontbreekt

Bij gebrek aan een duidelijk wetgevend kader is het niet duidelijk welke concrete maatregelen worden nagestreefd in deze parken en welke concrete gevolgen dit zal hebben voor de bestaande land- en tuinbouwactiviteiten. Dit wordt in handen gelegd van de lokale gebiedscoalities die in de mogelijkheid zullen zijn om – naast alle Vlaamse sectorale regelgeving (MAP, PAS, natuur en onroerend erfgoed ...) die al zware druk op de sector legt – ook nog een bijkomend beleid te gaan voeren. Zowel in Brabantse Wouden als in Pajottenland zullen we zeer waakzaam zijn over de initiatieven die de gebiedscoalitie zal nemen. We zullen deze dan ook voortdurend toetsen aan de gemaakte afspraken in de beide gebieden. ■

Els Corbeels, provinciaal secretaris
els.corbeels@boerenbond.be

Wat is itsme en hoe gebruik je het?

VORMING Je kwam het misschien wel al eens tegen: inloggen, identificeren of tekenen met Itsme. Maar waarvoor kan je de app nu allemaal gebruiken en wat kan voor jou als land- en tuinbouwer interessant zijn? Is de app bovendien ook veilig? Wat met mijn privacy of als mijn smartphone gestolen wordt? Op dinsdag 22 februari kom je er in het OC in Rapertingen (Hasselt) alles over te weten vanuit eerste hand. Sylvie Vande Velde, woordvoerder bij Itsme, legt die avond alles haarfijn en op een begrijpelijke manier uit. Indien gewenst, kan je de app ook meteen correct laten installeren op je telefoon. Hiervoor moet je wel je identiteitskaart met pincode meenemen. Schrijf je zeker vooraf in via 0483 50 01 95 of vorming@boerenbond.be. ■

Jolien Verbeke, consultant Training en opleiding
jolien.verbeke@boerenbond.be

Webinar over duurzaam verwarmen

VORMING De provincie Limburg en Boerenbond brengen je met het project 'Nieuwe energie voor de landbouw van morgen' op de hoogte van de verschillende innovatieve technieken om duurzaam te verwarmen. Tijdens dit webinar op 24 februari krijg je uitleg over duurzame verwarmingsalternatieven: een warmtepomp, zonneboiler, restwarmtebenutting, pocketvergister enzovoort. We leggen je de voor- en nadelen haarfijn uit. Fluvius zal daarnaast stilstaan bij het omschakelingsproces naar aardgas aan de hand van verschillende praktijkcases. Je kunt het webinar volgen via Microsoft Teams. Deelname is gratis, inschrijven is verplicht. Dit kan tot en met woensdag 23 februari door te mailen naar activiteiten@boerenbond.be. Je ontvangt op de dag zelf een mail met de link naar het webinar. We mikken op een leerrijke en inspirerende avond! ■

Peter Bruggen, provinciaal secretaris
peter.bruggen@boerenbond.be

Water onttrekken uit onbevaarbare waterlopen

WATER Op 1 januari gingen een aantal maatregelen in om het risico op droogteschade maximaal te voorkomen. Bij het onttrekken van water uit een onbevaarbare waterloop is nu meestal een melding verplicht. Voor een aantal kwetsbare waterlopen komt er zelfs een permanent onttrekkingsverbod.

Permanent onttrekkingsverbod

In Limburg, net zoals in de andere provincies, zullen er geen onttrekkingen meer mogen plaatsvinden in waterlopen met een hoge ecologische waarde. Raadpleeg hiervoor de interactieve overzichtskaart met aanduiding van de stroomgebieden en onbevaarbare waterlopen/publieke grachten met een permanent onttrekkingsverbod. Je kan deze vinden via <https://lv.vlaanderen.be/nl/nieuws/permanent-onttrekkingsverbod-uit-ecologisch-zeer-kwetsbare-waterlopen>. In een aantal specifieke situaties zijn onttrekkingen bij uitzondering toch toegelaten, zoals bij onttrekkingen met weidepompen voor drenking van vee in weiden. Voor meer informatie hierover kan je terecht op het e-loket (www.wateronttrekking.be).

Onttrekking water melden

Wie water wil onttrekken uit een onbevaarbare waterloop of publieke gracht moet dit melden aan de waterloopbeheerder via het nieuwe e-loket. Dit e-loket is er voor alle onbevaarbare waterlopen en publieke grachten beheerd door gemeenten, watering, provincies en de Vlaamse Milieumaatschappij. Ingeval van een permanente installatie voor onttrekking moet een machtiging aangevraagd worden. In beide gevallen wordt een debietmetingssysteem verplicht. Een debietmeter is niet verplicht voor de volgende onttrekkingen: weidepompen om dieren te drenken; het vullen van spuittoestellen om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken, op voorwaarde dat de gebruiker van de toestellen dusdanig te werk gaat dat er geen risico op puntverontreiniging is; het vullen van een water- of aalton van maximaal 10 m³; bij zonnepompen voor weidevogels en de pompen voor veedrinkpoelen. ■

Peter Bruggen, provinciaal secretaris
peter.bruggen@boerenbond.be

www.wateronttrekking.be

PFAS, laatste dag voor aanvraag tegemoetkoming

PFAS-VERONTREINIGING Vrijdag 18 februari is de laatste dag om je aan te melden voor de tegemoetkommingsregeling voor schade in het kader van de no regretmaatregelen in het gebied rond de 3M-site in Zwijndrecht. Wil je dat vandaag toch nog doen, ga dan naar www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling/zwijndrecht/tegemoetkoming-voor-landbouwers-regio-zwijndrecht.

Welke schade wordt vergoed?

De tegemoetkoming is afhankelijk van de kenmerken van jouw dossier. De kosten die in aanmerking komen om vergoed te worden, zijn bijvoorbeeld:

- meerkosten in het productieproces, zoals investering in omschakeling van grondwater naar leidingwater, overkapping, operationele kosten in het productieproces ...
- verlies aan arbeidstijd, zoals opvolging bevraging, bijkomende ondersteuning, bijkomende administratie, aanvraag dossier vervolledigen/voorbereiden ...

- omzetverlies;
- kosten wegens stopzetting of omschakeling van het bedrijf. (Ook deze moeten nu worden aangemeld en zullen geval per geval behandeld worden).

Je ontvangt begin maart een tegemoetkommingsvoorstel. Als je dat aanvaardt, zou het geld voor het einde van die maand op je rekening moeten staan.

Geen dading

In deze fase gaat het niet over een compensatie voor de verontreiniging zelf. Daarvoor is het nog wachten op de resultaten van het beschrijvend bodemonderzoek. Dat verwachten we de komende weken. Deze regeling is ook geen dading. De landbouwer doet bij aanvaarding van de vergoeding geen afstand van enig recht op een mogelijke bijkomende of toekomstige schadevergoeding. Dit voorstel is een voorlopige tegemoetkoming op korte termijn voor de geleden schade die voortkomt uit de no regretmaatregelen. ■

Maarten Stuer, provinciaal secretaris
maarten.stuer@boerenbond.be

18 februari is de laatste dag om je aan te melden voor de tegemoetkommingsregeling voor schade in het kader van de no regretmaatregelen.

Regioraad neemt afscheid van Matthias

BEWEGING Begin februari kwam de regioraad Sint-Niklaas voor de laatste keer samen onder begeleiding van regioconsulent Matthias Vercauteren. Matthias gaat aan de slag als lector bij HoGent.

Dossiers overlopen

Tijdens de regioraad werd een overzicht gegeven van de stand van zaken van heel wat lopende dossiers. De kandidatuur voor een begeleidingstraject als Nationaal Park Scheldevallei werd aanvaard, waardoor dit dossier de komende maanden vaak in de actualiteit zal komen. Dit dossier zal worden opgevolgd door de bedrijfs-gilden, onder begeleiding van regioconsulent Laura Speeckaert. Ook de ontwikkelingen in het dossier Linkerscheldeover werden besproken met de regioraad. Over de Moervaartvallei is het al een tijdje windstil, maar ook dit dossier wordt blijvend opgevolgd door de werkgroep. Loes Dewulf zal dit als regioconsulent tijdelijk opvolgen. Het PFAS-dossier wordt al een tijdje door Maarten Stuer opgevolgd en daar loopt de aanvraagperiode van de tegemoetkoming voor landbouwer ten einde. 3M zal binnen een korte periode tot uitbetaling overgaan.

Bestuursvernieuwing

Wanneer de opvolger van Matthias aan het werk zal gaan, worden ook de processen voor de bestuursvernieuwing opnieuw verdergezet. Intussen kunnen de besturen op zoek gaan naar nieuwe en jonge kandidaten. Tegen eind september zullen de besturen opnieuw zijn samengesteld en tegen december komt de vernieuwde regioraad opnieuw samen.

Jammer maar helaas

De bestuursleden waren unaniem, ze zullen Matthias missen en bedankten hem voor zijn jarenlange engagement voor de landbouw in de regio. Anderzijds troosten ze zich met het feit dat er iemand met een groot hart voor de landbouw het hoger onderwijs zal versterken. Dat is ook bijzonder belangrijk in de huidige samenleving. Intussen kunnen de bestuursleden voor de dringende syndicale problemen steeds terecht bij de collega's. ■

Maarten Stuer, provinciaal secretaris
maarten.stuer@boerenbond.be

Provincie verdeelt gratis schaduwbomen

PROJECT Ben je veehouder in de gemeente Anzegem, Beernem, Koekelare, Kortemark, Lichtervelde, Lo-Reninge, Menen, Tielt, Torhout, Vleteren, Wielsbeke of Zwevegem? Dan kan je vragen om enkele van de 500 gratis aangeboden bomen, inclusief plantwerk, aan te planten in jouw weide. Het initiatief van de provincie, samen met de regionale landschappen en stadslandschappen, behoort tot het PDPO-project 'Bomen plannen, beheren, planten'. Dit project moet leiden tot een beter overzicht, een beter beheer en tot het aanplanten van nieuwe bomen. Het project wordt gesubsidieerd door Europa, Vlaanderen en de provincie. Onder de slogan 'Staat de airkoe in jouw weide aan?' willen de partners landbouwers uitnodigen om een boom op hun weide te overwegen. In het najaar zal het PDPO-project zich in dezelfde gemeenten ook richten tot tuineigenaars.

Wetsvoorstel

De weersomstandigheden worden steeds extremer en de zomers worden onvoorspelbaarder. In een advies uit 2007 van de – toen nog federale – Raad voor Dierenwelzijn werd een wetsvoorstel geformuleerd dat volwassen runderen van 15 november tot 15 maart opgestald moeten worden, tenzij ze beschikken over een schuilhok en droog ligbed. Runderen moeten tijdens een hittegolf schaduw beschikbaar hebben. Een advies van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn van 2018 gaat verder: 'Dieren die op weiden of buitenshuis gehouden worden, moeten steeds – ook tijdens de tussen-seizoenen – kunnen beschikken over beschutting (aanplantingen, inrichtingen, schuilhok ...). Zo zijn ze ook beschermd tegen hittestress en onverwachte wind en/of neerslag.' Het advies voorziet wel een voldoende lange overgangperiode. Dit advies is vooralsnog niet in wetgeving omgezet. De provincie West-Vlaanderen besloot niet te wachten en ondersteunt nu al de aanplanting van schaduwbomen. Vlaams minister Weyts, bevoegd voor Dierenwelzijn, en de dienst Dierenwelzijn hebben ondertussen ook al de opdracht gegeven aan ILVO en BOS Plus om geschikte aanplanting te bestuderen. Het eindrapport van deze studie is onlangs verschenen. Ook het consortium Agroforestry kan interessante insteken brengen. ■

Jan Halewyck, landbouwconsulent
jan.halewyck@boerenbond.be

Het aanbod bekijken en bestellen kan online via www.west-vlaanderen.be/airkoe.

Werkers heeft nieuw kantoor in Roeselare

Na 20 jaar op de vertrouwde stek had Werkers in uitzenden nood aan meer ruimte. Daarom verhuisde kantoor Roeselare naar een nieuw pand. Je vindt Werkers vanaf nu op de Ardooisesteenweg 115. Je kan de medewerkers ook steeds contacteren via 051 21 26 34 of online via www.werkers.be of roeselare@werkers.be. ■

Steunpunt Korte Keten

LEDENVOORDEEL Boerenbondleden sluiten voortaan gratis aan bij Steunpunt Korte Keten, een voordeel van maar liefst 55 euro! Het lidmaatschap bij Steunpunt Korte Keten staat zowel open voor starters als voor ervaren korteketenproducenten. Bij Boerenbond zetten we in op informeren, vormen en begeleiden. Dat is dan ook de reden waarom we agrarische ondernemers die inzetten op de korte keten mee willen ondersteunen. Dankzij de specialisatie in korte keten kan je als korteketenondernemer terecht bij het steunpunt voor diezelfde speerpunten.

Aanbod aan vormingen in maart 2022

- Webinar 'Duurzame verpakkingsmaterialen in de korte keten' op 2 maart;
- Tweedelige digitale opleiding 'Hygiëne & Autocontrole' op 7 maart;
- Webinar 'Prijzen en prijsberekeningen in de korte keten' op 16 maart;
- Digitale opleiding: 'Etikettering van levensmiddelen in de korte keten' op 22 maart;
- Webinar 'Winkelrichting en uitrusting in de korte keten' op 30 maart. ■

Astrid Deneire, regioconsulent
astrid.deneire@boerenbond.be

Check zeker www.steunpuntkorteketen.be. Gratis aansluiten kan via www.steunpuntkorteketen.be/Over-Steunpunt-Korte-Keten/Word-lid/Formulier.

Vacatures

zoekt Consulent Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant
Bekijk de vacature op p. 31

Commerciële berichten

Quotas

Nerd te koop en te koop gevraagd:
Tel. 0475-555834 ⁶⁶⁵

NER-D te koop/gevraagd. Contacteer 't Boerenhuys vrijblijvend via 050/70 80 80 of info@boerenhuys.be ⁶⁶⁷

Verschillende

Heeft u LANDBOUWFOLIE waar u van af wilt?
JERITOP bvba te Aalter biedt de gepaste recyclage oplossing!
Contacteer ons:
09 222 00 36 – info@jeritop.be ⁶⁷⁵

Wat te doen met gebruikte BLOEMPOTTEN en PLANTENTRAYS?
JERITOP bvba te Aalter biedt u de gepaste recyclage oplossing!
Contacteer ons:
09 222 00 36 – info@jeritop.be ⁶⁷⁴

Verschillende ijzeren hekken. 3-wielige voederwagentjes, weegtoestel. Tel.: 09/355 70 57 ⁷⁶⁷

Serres

Kiek van de Kamp B.V. Serreafrabruk en onderhoud In en verkoop [Merelbeke] Plaatsen sandwichpanelen
Kiek: +31 6 11 32 17 33
www.kiekvandekamp.be
info@kiekvandekamp.nl ⁶⁷³

Verlangt te kopen

Wij zoeken voor klanten, boerderijtjes, hoeves en woningen in O.V.L. en VL.BR. Gratis schatting. Snelle, (discrete) en prof. verkoop. **T 0475/328276 tot 22 u.** www.planner.be ⁶⁷⁸

Voertuigen

DRINGEND GEZOCHT: oude vrachtwagens, traktoren, grondverzetmachines, electro groepen, bestel- en personenwagens, 4x4, bussen enz. **Tel. 0475-731859 ook WE** ⁷⁶⁶

Tractoren

Gezocht: Tractor klein - groot - smalspoor, merk gn belang, mag werk aan zijn **T. 0495 277 174** ⁷⁵²

Rollend materiaal

Gezocht: verreiker - kniklader minikraan, merk geen belang, mag werk aan zijn **T. 0495 277 174** ⁷⁵⁰

TE KOOP: 1) Tractor-Maaier Kubota ST-30 - 30 Pk 550 werkuren, in perfecte staat. **2) Vertikuteerder Weidemann** werkbreedte 1 m, op aftakas. **3) Aanhangwagen JEK HTG** 2000 kg volledig gegalvaniseerd **Telefoon: 016 77 86 41** ⁷⁶⁰

Melkinstallaties

Te koop: Volledige melkinstallatie bestaande uit:
Graanmolen (hamermolen) met afzuiginstallatie. Motor 15pk. Mengelaar (1000KG) en wachtbak (500KG). Vijf graansilo's inclusief aanvoervijzels naar mengelaar, alsook ventilatiekanalen voor op de grond. Respectievelijk 100ton, 60ton, 40 ton en twee stuks van 25 ton. Twee trechtersilo's voor grondstoffen, respectievelijk 9ton en 3,5 ton.
Mobiele lintmenger (2000kg) met 5 aparte trechters (elk 1500KG).
Totale vraagprijs: 18.000 euro.
Prijs bespreekbaar afhankelijk van afbraak werkzaamheden. Wij verkiezen koper die alles opkoopt. Andere opties bespreekbaar.
Contacteer ons via : 0475/82.11.03 ⁷⁶⁴

zoekertje plaatsen in boer&tuinder

Mail naar info@mediaservice.be of bel 016 28 63 33

"Gevraagd: chauffeur CE (vervoer van varkens)"

DEWYSE
VARKENS & BEEST VERZEUGEN
DEKRIJPE DEENSE ZEUGEN
BIGGEN- EN VARKENSHANDEL
BVBA Dewyse & Co.
Molenweg 6 • 8650 Klerken
0495-24 88 99 (Hugo)
0495-24 88 11 (Jo)
jo@varkensdewyse.be
www.varkensdewyse.be

TRAKTOREN - LANDBOUWMACHINES - CONSTRUCTIE

B.V.B.A. HUYGEBART EN ZOON

- DEUTZ FAHR TRAKTOREN
- MANITOU VERREIKERS
- FARMTRAC TRAKTOREN EN TOEBEHOREN
- KOMATSU MINIGRAVERS

NIUW: WEBSHOP
ONLINE BESTELLEN KAN VIA www.landbouwmachines-huygebaert.be

DEUTZ FAHR BRIEVERSWEG 65 - 8340 MOERKERKE-DAMME
050-500 354 | 050-501 185
NANCY.LAMOTE@SKYNET.BE
WWW.LANDBOUWMACHINES-HUYGEBART.BE

FENDT CLAAS
AMAZONE
Castrol

- FENDT 724 S4 PROFI 2019
- FENDT 826 S4 PROFI PLUS 2018
- FENDT FRONT- EN ACHTERMAAIERS MET KNEUZER
- FENDT HARKEN OP VOORRAAD
- DOUVEN GEDRAGEN SPROEIER 1990
- AMAZONE STROOIERS OP VOORRAAD
- CLAAS HOOIBOUW OP VOORRAAD
- FENDT 722 PROFI + GEN 6 2020
- FENDT 724 PROFI PLUS 2020

Dienst na verkoop
BOONE Ivan - Veurne
Noordmoerstraat 9
8630 Veurne (De Moeren)
058-31 15 70 | 0478-55 11 83
boone.ivan@proximedia.be

Heeft u vastgoed te koop? Adverteer bij ons! Bel 016 28 63 33

NEW HOLLAND

TE KOOP

TRACTOREN
- NEW HOLLAND TM165 4X4
- NEW HOLLAND TD 5.95 DEMO
- NEW HOLLAND T7030 PC
- NEW HOLLAND T7050 PC
- NEW HOLLAND 8870 4X4
- NEW HOLLAND T6.180 AC - 800H
- NEW HOLLAND 17.315 DEMO
- CASE IH 825M 155

MAAIDORSERS
- NEW HOLLAND CX 780 + STROHAKSELAAR 4X4 - MAÏJUITVOERING
- NEW HOLLAND CX 780 - 2X4
- NEW HOLLAND CX 760 + MAÏBORD
- PLOOIBARE MAAIBORDEN CRESSONI 5,4 M & 6 M

PERSEN
- NEW HOLLAND BB 940 - MET SNIJSYSTEEM
- NEW HOLLAND BB 9060 - MET SNIJSYSTEEM
- NEW HOLLAND BB 890 DEMO MET LOOPMASTER BINDING
- NEW HOLLAND BB 950 120-70 STRO-PERS
- **VAN 1.7 TON T.E.M. 6 TON MINIKRANEN VERHUUR**
- NEW HOLLAND COMPACT WIELLADER W 80 C
- NEW HOLLAND WIELLADER W 130 DEMO (13 TON) MET WEEGINSTALLATIE
- SKIDSTEER-LOADERS VANAF 2.2 TON

NINO-TRAC
Wreckom 7 | 9400 Denderwindeke (Ninove)
054/32 96 07 | 0475/80 32 94 | 0474/06 71 56
www.ninotracc.be

NOTARIËLE AANKONDIGING?
mail naar info@mediaservice.be of bel 016 28 63 33

Gulbruncker
AGRI

WINDZEILEN
POORTEN
STALGORDIJNEN

AVM STALINRICHTING
Louis Aernouts
info@avmstalinrichting.be
0477-55 69 51

HEUSDENS
Schäffer

Schaffer.be
011-68.38.99

IMPORT - VERKOOP - VERHUUR - SERVICE

Smart Vei

Ontdek onze oplossingen voor geboortedetectie

Vergeet de dagelijkse stress door te kiezen voor een betrouwbaar en eenvoudig systeem

Easy Foal

monitoring@awegroupe.be | 0494 89 20 16 • facebook.com/inoveovlaanderen/

WERKERS

HEEFT U EEN VERVANGER NODIG

Slechts één telefoontje en we komen er aan.

Ontdek ons aanbod op WWW.WERKERS.BE

MORTI
BUILDING DREAMS

- INDUSTRIEBOUW
- WONING- & APPARTEMENTSBOUW
- AGROPROJECTEN
- PREFAB BETON
- METAALCONSTRUCTIES
- ALUMINIUM & HOUTSCHRIJNWERK

IP Drongen 1 • Boeiebos 21 • B-9031 Drongen (Gent) • +32 (0)9 282 48 77
mail@morti.be • www.morti.be

AGRON
Farm Systems

- Led-verlichting TL/klok
- Windzeilen - oprolpoorten
- Ventilatoren
- Lichtnokken

Agron Farm Systems Hoogstraatsebaan 101 2960 Sint-Lenaarts
0472 29 84 09 • www.agronfs.be • info@agronfs.be

HARDI: 1STE WERELDSPECIALIST IN VELDSPUITEN

DF4 proactieve regulatie - Membraanpomp met grote capaciteit - Ontworpen voor hoge werksnelheid - Goedgekeurd voor homologatie

MASTER gedragen veldspuit: 1 000 of 1 200 l, van 12 tot 18 m	MEGA gedragen veldspuit: van 1 200 tot 2 200 l, van 15 tot 28 m	RANGER getrokken veldspuit: 2 500 l, van 12 tot 21 m	NAVIGATOR getrokken veldspuit: van 3 000 tot 6 000 l, van 18 tot 39 m	ALPHA zelfrijdende veldspuit: 4 200 of 5 100 l, van 24 tot 44 m
---	--	---	--	--

TWIN FORCE LUCHTONDERSTEUNING

- Minder drift (tot 90%)
- 30% minder fytoproducten en 30% minder water per ha
- 30% VLIF-steun op de ganse machine

HARDI

Rue de Wergifosse 39, 4630 Soumagne
www.distribtech.be | 04 377 35 45

DistriTECH
JOSKIN
528B

Vul je zoekertje online in

www.mediaservice.be/zoekertjes

Mediaservice
gericht adverteren

Vraag advies aan onze experts

Als lid van Boerenbond en Landelijke Gilden kan je **advies** vragen over een zeer breed gamma van onderwerpen. Vragen over de pachtwetgeving, ruimtelijke ordening, bouwen milieuvergunningen, sociaal statuut ... Je kan ze stellen aan onze experts tijdens hun **zittagen**. Langskomen kan enkel **op afspraak!** Het eerstelijnsadvies van Boerenbond is het **eerste half uur gratis**. Voor eventuele nazorg (dossier samenstellen, formulieren invullen ...) of permanente dossieropvolging wordt een vergoeding gevraagd. Voor gespecialiseerde aangelegenheden wordt doorverwezen naar een expert van SBB.

Antwerpen	datum	enkel op afspraak	telefoon	adres
Brecht	15 feb	dinsdag (9.30-12.00)	014 59 51 60	SBB, Vaartstraat 79
Sint-Katelijne-Waver	16 feb	woensdag (9.30-12.00)	014 59 51 60	SBB, Mechelsesteenweg 109 A
Geel	17 feb	donderdag (9.30-12.00)	014 59 51 60	Boerenbond, Maal 1
Vlaams-Brabant		enkel op afspraak		
Bekkevoort	-	2e en 4e donderdag (9.30-12.00)	016 28 61 01	SBB, Staatsbaan 106
Leuven	-	maandag (9.00-11.30)	016 28 61 01	Boerenbond, Diestsevest 40
Neerlinter	-	1e en 3e donderdag (9.30-12.00)	016 28 61 01	KBC Verzekeringen, Kasteelstraat 8
Galmaarden	-	2e en 4e donderdag (9.30-13.30)	0475 69 39 55	La Luna Nueva, Marktplein 2
Londerzeel	-	2e en 4e woensdag (9.00-13.00)	0475 69 39 55	Gildenhuis, Gildenstraat 19
Pepingen	14 feb	2e en 4e maandag en dinsdag (10.00-14.00)	0475 69 39 55	Dravershof, Ninooftsesteenweg 94
Limburg		enkel op afspraak		
Bree	16 feb	woensdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Peerderbaan 21
Genk	na afspraak	na afspraak	011 30 37 10	Boerenbond, Jaarbeurslaan 29, 2de verdiep
Sint-Truiden	-	dinsdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Tiensesteenweg 178, blok A (boven Decathlon)
Tongeren	17 feb	donderdag (9.00-12.00)	011 30 37 10	SBB, Aniciuspark 16
Oost-Vlaanderen		enkel op afspraak		
Meldert	15 feb	1e en 3e dinsdag (10.00-13.00)	0475 69 39 55	Bij Ingrid, Meldertdorp 36
Sint-Goriks-Oudenhove	17 feb	1e en 3e donderdag (10.30-16.30)	0473 88 21 05	Huys te Oudenhove, Kruiswaterplein 1
Maldegem	-	1e en 3e maandag (13.30-16.30)	09 243 88 20	SBB, Koning Leopoldlaan 81G
Oudenaarde	17 feb	donderdag (13.30-16.30)	09 243 88 20	SBB, Wortegemstraat 22
Beervelde	16 feb	woensdag behalve de 5e (14.00-16.00)	0472 81 03 36	Zaal Sfeervelde, Beervelde Dorp 58 B
Beveren-Waas	-	2e en 4e dinsdag (14.00-16.00)	0472 81 03 36	SBB, Bellestraat 30 te Sint-Niklaas
Sint-Denijs-Westrem	14 feb	maandag behalve de 5e (13.30-16.30)	09 243 88 31	telefonisch advies
Sint-Denijs-Westrem	16 feb	woensdag behalve de 5e (10.00-12.00)	0472 81 03 36	Boerenbond, Kortrijksesteenweg 1144 J
Zele	15 feb	1e en 3e dinsdag (14.00-16.00)	0472 81 03 36	Parochiecentrum, Heilig-Hartplein 10
West-Vlaanderen		enkel op afspraak		
Diksmuide	14 feb	maandag (9.00-12.00)	0478 47 30 24	SBB, Kasteelstraat 30
Gistel	-	2e en 4e donderdag (9.00-11.30)	0478 47 30 24	Cultureel Centrum, Hoogstraat 1
Ieper	-	2e en 4e woensdag (9.00-11.30)	0478 47 30 24	SBB, Diksmuidseweg 95
Loppem	15 feb	dinsdag (9.00-12.00)	0478 47 30 24	SBB, Autobaan 2A
Oedelem	-	2e en 4e donderdag (13.30-16.30)	0478 47 30 24	KBC-Verzekeringen, Julien Creytensstraat 34
Poperinge	17 feb	1e en 3e donderdag (14.00-16.00)	0478 47 30 24	Sociaal Huis, Veurnestraat 22
Tielt	17 feb	1e en 3e donderdag (9.00-12.00)	0478 47 30 24	Vlaemynck Business Center, Sint-Janstraat 185
Zwevegem	16 feb	1e en 3e woensdag (9.00-12.00)	0478 47 30 24	SBB, Harelbeekstraat 169
Roeselare	15 feb	dinsdag (9.00-16.00)	051 26 03 80	Boerenbond, Diksmuidsesteenweg 406
Veurne	16 feb	woensdag (9.00-12.00)	0478 34 39 50	Dienstencentrum De Zonnebloem, Zuidstraat 67

Heb jij een vraag over je bedrijf? Bel dan onze advieslijn 016 28 61 61.
Mailen kan ook naar advies@boerenbond.be.

eerste halfuur is gratis

© SHUTTERSTOCK.COM

Lopen door een boerderij

Eind vorige week kwam er een leuke aankondiging binnen voor de Aveve Run&Walk. Groene Kring organiseert op 24 april onder die naam samen met Golazo een evenement, waarbij maximaal vierduizend deelnemers al lopend (maar ook wandelen mag) een parcours van 8 of 12 km kunnen afleggen. En ze bezoeken meteen ook een zachtfruitbedrijf, een veebedrijf en een wijnboer. De organisatoren zien dit loopevenement als de tegenhanger van een urban trail, 'waarbij je niet alleen kijkt, loopt of wandelt, maar ook proeft'. Niet toevallig werd Borgloon gekozen als locatie. Het is immers de bedoeling dat op die dag de bloesems op hun mooist zijn. Als je het liever wat kalmer aan doet, zal je in diezelfde periode ook elders in Vlaanderen kunnen genieten van de bloesems. Ook de actie 'Geen bloesems zonder fruitte-lers' krijgt in die periode een vervolg. En daarvoor neem je best de fiets. ■

Patrick Dieleman
Adjunct-hoofdredacteur Boer&Tuinder
patrick.dieleman@boerenbond.be

“Een loop-evenement waarbij je niet alleen kijkt, loopt of wandelt, maar ook proeft.”

Boer&Tuinder

Weekblad voor leden van Boerenbond

ISSN 0772-7054

REDACTIE
Philippe Masscheleyn (directeur)
Nele Kempeneers (hoofdredacteur), Patrick Dieleman (adjunct-hoofdredacteur), Jo Gennez (redactiecoördinator), Liesbet Corthout, Ivan De Clercq, Jan Van Bavel en Bart Vleeschouwers (journalist), Agnes Robeyns (redactiesecretariaat).

VORMGEVING
Kris Thielemans en Frank Taillieu (grafisch redacteur)
Basiel Dehasselair, Hans Haegemans en Kim Lemin (vormgeving).

REDACTIEADRES
Diestsevest 40, 3000 Leuven, boer&tuinder@boerenbond.be
T. 016 28 63 01

RECLAMEREGIE MEDIASERVICE
Lieve de Bats, Philippe Persoons, Kathleen Peeters (verkoop), Eleni Baert (administratie), Lies Loens (productie).

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Frans De Wachter, gedelegeerd bestuurder Boerenbond vzw
Diestsevest 40, 3000 Leuven

DRUKKERIJ
Graphius Group, Oostakker

De oplage van Boer&Tuinder wordt gecontroleerd door CIM. Gemiddelde oplage per nummer 16.163 ex. Winnaar BTOB-Award 2019. Lid van WE MEDIA.

Voor het overnemen van artikelen uit Boer&Tuinder is steeds schriftelijke toestemming van de redactie nodig. Bronvermelding is altijd verplicht.

Boer&Tuinder niet ontvangen?
Bel 016 28 60 00 of mail naar ria.torbeyns@boerenbond.be

Wil je adverteren in Boer&Tuinder?
Neem contact op met Mediaservice
016 28 63 33 of info@mediaservice.be
www.mediaservice.be

Zoek je andere info?
Recente marktberichten, de contactgegevens van je consulent, het startuur van een voordracht ... raadpleeg onze website:
www.boerenbond.be

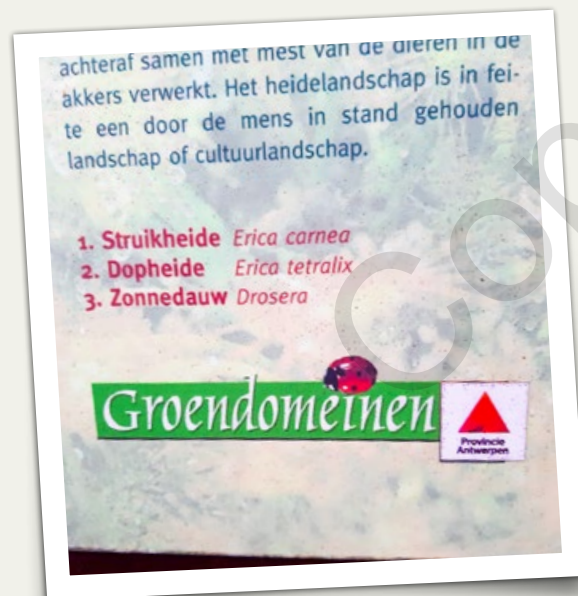
 Volg ons op Facebook, www.facebook.com/boerenbond
 Volg ons op Twitter, [@boerenbond](https://twitter.com/boerenbond)

Het staat er zwart op wit!

Je kan toch niet groener zijn dan het gras? En toch is het meer dan trendy om zich wel zo voor te doen. Het zal bijna 10 jaar geleden zijn dat ieder bedrijf, elke sector of merk plotseling 'duurzaam' was – of moest zijn. Ik ken zelfs personen die succesvol hun bedrijf oprichten enkel rond de communicatie en marketing van wat 'duurzaam' kan betekenen. Met alle respect hiervoor. Met heel de hype van duurzaam is tevens ook het stereotype van de geitenwollensokken van het podium verdwenen. Het was, denk ik, vooral in de jaren 80 en 90 wel stoer, zeker ook vanuit onze sectoren, om mensen die sterk milieubewust waren, zo in de kijker te zetten. En laten we eerlijk zijn, de visie en werkwijze van onze sectoren had toen nog een heel breed draagvlak binnen de maatschappij. Wel, de slinger van die klok is nu flink de andere richting uit aan het gaan! Het stond misschien ook wel in de sterren geschreven dat het zo moet zijn. Wij allemaal, die dagelijks werken in en met wat de aarde ons geeft, kunnen geen klimaatontkenners zijn, toch? Er gaat toch geen dagboek voorbij zonder één opmerking over de weersomstandigheden, ik doe het zelf ook. Alleen, die geitenwollensok van gemiddelde leeftijd in de jaren 90, dat zijn nu de jonge ouders, met een goede opleiding en leuke viervijfdebaan. Die vol zijn van zichzelf, lezen, reizen, hun kinderen alle kansen geven, actief in iedere sportclub, ouderraad of ja, soms zelf tot in de politiek geraken. Met een vlotte babbel, actief op alle platformen van sociale media, en ze zeggen en doen precies waar ze zin in hebben. En dan is het nu maar wat trendy om ieder diertje te knuffelen, alle bomen te omhelzen, de aarde te bewerken zonder ook maar één spade aan te raken ... Toevallig ben ik zopas nog op een avondje iets gaan eten met mijn jeugdvrienden uit het dorp hier, Loenhout. En dat deed deugd

natuurlijk, die lange tafel. Vrouwen bij elkaar, en de mannen aan de andere kant. Bubbels van 4, met 5 cm tussen de tafels. Die vrienden zijn ook allemaal ouders. De meesten hebben een achtergrond in de landbouw, of toch nog een beetje met de mentaliteit van dorpingen. Het stereotype dat ik hierboven heb beschreven, zit er niet echt tussen, maar toch ... De grootste bedenking die ze zichzelf maken als ouders? Hoe ga ik om met de kinderen op het vlak van sociale media, smartphone en computers? De grootste bedenking die ik mij maak? Hoe gaan wij als land- en tuinbouwsectoren om met de huidige maatschappelijke visie over milieu, duurzaamheid en de land- en tuinbouw? Dat lijkt mij alvast geen eenvoudige oefening te worden. Net als veel mensen gaan ook wij wel eens wandelen met de hond in de natuur, bossen, parken en domeinen. Met kakzakje ;-) voor het hondje ... Overbemesting weet je wel. Zag ik toch een infobord met de foute Latijnse benaming voor wilde struikheide. Dat moet *Calluna vulgaris* zijn natuurlijk! ■

Tijdens een natuurwandeling merkte Henk een fout op het infobord op.

Starterscursus type B

Opleiding met de voeten in de praktijk

Davy Vandervelpen werkt bij de Bodemkundige Dienst van België en geeft bemestingsadvies en voorlichting aan landbouwers. Tijdens de starterscursus bekijkt hij op basis van bodemstalen de bekalking- en bemestingsadviezen op perceelsniveau. Ook gegevens van recente proefvelden en de laatste nieuwe precisielandbouwtechnieken worden besproken.

Dit voorjaar starten verschillende type B-cursussen rond akkerbouw, grove groenten en tuinbouw. Overweeg je een carrière in land- of tuinbouw? Dan is de starterscursus de beste basisopleiding en ideale voorbereiding. De cursus combineert theorie met praktijklessen op interessante locaties. De cursus leidt naar het installatieattest dat recht geeft op financiële ondersteuning via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF).

Schrijf je in via www.boerenbond.be/starten-land-tuinbouw.

Boerenbondleden genieten korting! Stel je vragen via voorming@boerenbond.be.

**BOEREN
BOND**
vormt

Duurzaamheid biedt meer kansen dan je denkt.

Met de
expertise van
KBC kan ook
jij je bedrijf
verduurzamen.

Bekijk hoe KBC de plannen
van Dirk, Carine en Kristof
financieel mogelijk maakte.

